

**T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BATI DİLLERİ ve EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI
ÇAĞDAŞ YUNAN DİLİ ve EDEBİYATI BİLİM DALI**

**YUNAN EDEBİYATINDA BİR KADIN ŞAİR:KİKİ
DİMOULA VE ŞİİRLERİ ÜZERİNE
GÖZLEMLER**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KONSTANTİNOS STELYA
2501190078**

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Esin OZANSOY**

İSTANBUL-2022

ÖZET

YUNAN EDEBİYATINDA BİR KADIN ŞAİR: KİKİ DİMOULA VE ŞİİRLERİ ÜZERİNE GÖZLEMLER

KONSTANTİNOS STELYA

1931’den 2020 yılına kadar yaşamış olan Kiki Dimoula Romantizm akımından, İkinci Dünya Savaşı’ndan ve yaşadığı dönemin siyasi ve toplumsal yapısından etkilenmiştir.Şair aynı zamanda ölümden kaynaklanan yalnızlık teması üzerine yoğunlaşmıştır. Bu yalnızlık temasının, dönemin toplumsal yapısının bir yansıması olduğu söylenebilir. Şaire göre yalnızlığı herkes tadacaktır. Çünkü kimse zamanın akışını durduramamaktadır. Ölüm gittikçe yaklaşan bir gerçektir. Aynı zamanda şair aşktan da sözlemektedir.Şairin görüşüne göre aşk sadece bir ay sürmektedir, daha sonra yerini ebedi ve ölümsüz olan sevgiye bırakmaktadır. Yazar eşini toprağa verdikten sonra ona karşı sevgisini her zaman kalbinde taşımıştır.

Bu çalışma aşk, ölümden kaynaklanan yalnızlık, zamanın akıcılığı ve ölümün kaçınılmazlığı üzerinde yoğunlaşmıştır. Çalışmamızda yazarın “Şiirler” isimli kitabında toplanan şiirlerinin Yunancadan Türkçeye yapılmış çeviri ve analizleri bulunmaktadır. Çalışmamızın Çağdaş Yunan Edebiyatında gelecek çalışmalara örnek olacağını düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Kiki Dimoula, Aşk, Ölüm, Zaman, Yunanistan’ın Bağımsızlığı, İkinci Dünya Savaşı, Çağdaş Yunan Edebiyatı

ABSTRACT

SELF A REVIEW OF KIKI DIMOULA IN GREEK LITERATURE

KONSTANTINOS STELYA

Kiki Dimoula, who lived from 1931 to 2020, was influenced by the romanticism movement, the Second World War and the political and social structure of the period in which she lived. The author also focused on the theme of loneliness resulting from death. It can be said that this theme of loneliness is a reflection of the social structure of the period. According to the author, everyone will taste loneliness. Because no one can stop the flow of time. Death is an approaching reality. The author also talks about love. In the author's view, love lasts only a month. It leaves its place to the eternal and immortal love. After the author buried his wife, he always carried his love for her in his heart. Until he took his last breath.

This study focused on Kiki Dimoula's themes of love, loneliness resulting from death, the fluency of time and the inevitability of death. In our study, there are translations and analyzes of the poems collected in the author's book named "Poetry" from Greek to Turkish. We think that our study will shed light on Kiki Dimoula's place in Greek Literature and will set an example for future studies in this field.

Keywords: Kiki Dimoula, Love, Death, Time, Greek Independence, World War II, Contemporary Greek Literature

ÖNSÖZ

Yüksek lisans öğrenimim boyunca ve sonrasında tez danışmanlığımı üstlenerek beni onurlandıran değerli hocam Prof. Dr. Esin OZANSOY'a, yüksek lisans ders aşamasında dersini aldığım ve her zaman bana fikir veren Prof. Dr. Nurcan DELEN KARAAĞAÇ ve Doç. Dr İbrahim KELAĞA AHMET'e teşekkürü borç bilirim. Anabilim Dalımız Arş. Gör. Aslı DAMAR ÇAKMAK ve Sismanoglu Megalo'nun Kütüphane Müdürü Evangelia ACHLADİ'ye desteği ve katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Her zaman yanımda olan, beni bugünlerime getiren ve tezimi yazarken de desteklerini esirgemeyen annem Marika STELYA'ya, abim Nikolaos STELYA'ya ve değerli arkadaşım Eda Ezgi TOPAL'a da çok teşekkür ederim.

İstanbul, 2022

Konstantinos STELYA

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
ÖNSÖZ.....	vi
GİRİŞ.....	vii

BİRİNCİ BÖLÜM:

1. KİKİ DİMOULA HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	2
1.1. Kiki Dimoula'nın Yaşadığı Dönemde Yunanistan Tarihi.....	2
1.2. Kiki Dimoula'nın Ait Olduğu Savaş Dönemi ve Yaşadığı Dönem.....	8

İKİNCİ BÖLÜM:

2. KİKİ DİMOULA'NIN HAYATI.....	10
2.1. Yazar Hakkında Genel Bilgiler.....	11
2.2. Kiki Dimoula'nın Eserlerinde İşlediği Temalar ve Şiir Hakkındaki Görüşleri.....	15
2.3. Yazarın Aşk Hakkındaki Görüşleri.....	15
2.4. Yazarın Eserlerinde Kullandığı Resim Tekniği	17
2.5. Yazarın Eserlerinde Kullandığı Dil.....	20

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM:

3. ŞİİR ÇEVİRİLERİ VE ANALİZLERİ.....	32
3.1. Επώδυνη Αποκάλυψη ("Acıtan İfşa"nın Analizi ve Çevirisi).....	32
3.2. Προετοιμασία("Hazırlık" Şiiri).....	53
3.3. Προετοιμασία("Hazırlık" Şiirinin Çevirisi).....	54
3.4. Προετοιμασία("Hazırlık" Şiirinin Analizi).....	55
3.5. Χρόνε ("Zaman" Şiirinin Çevirisi).....	57
3.6. Χρόνε ("Zaman" Şiirinin Analizi).....	59

3.7. Γεγονότα("Olaylar" Şiirinin Çevirisi).....	60
3.8.Γεγονότα ("Olaylar" Şiirinin Analizi).....	62
3.9. ΣημείοΑναγνωρίσεως("Tanımlama Noktası" Çevirisi).....	62
3.10. Σημείο Αναγνωρίσεως. ("Tanımlama Noktası" Analizi.....	66
3.11. Άωρα Και Παράωρα("Önceki Bir Zaman ve Sonraki Bir Zaman" Şiirinin Çevirisi).....	67
3.12. ΆωραΚαιΠαράωρα("Önceki Bir Zaman ve Sonraki Bir Zaman") Şiirinin Analizi.....	69
3.13. Κονιάκ Μηδέν Άστέρων("Sıfır Yıldızlı Konyak" Şiirinin Çevirisi.....	70
3.14. Κονιάκ Μηδέν Άστέρων("Sıfır Yıldızlı Konyak" Şiirinin Analizi).....	72
3.15. «ΒρετανικόΜουσείο (Ελγίνου Μάρμαρα)»("Britanya Müzesi" Şiirinin Çevirisi) (Elgin'in Mermerler.....	73
3.16. «ΒρετανικόΜουσείο (Ελγίνου Μάρμαρα)»("Britanya Müzesi" Şiirinin Analizi).....	76
3.17. Απορία Θεου ("Tanrının Şaşkınlığı" Şiirinin Çevirisi).....	78
3.18.Απορία Θεου("Tanrının Şaşkınlığı" Şiirinin Analizi).....	82

SONUÇ.....	84
-------------------	-----------

KAYNAKÇA.....	86
----------------------	-----------

EKLER.....	97
-------------------	-----------

ÖZGEÇMİŞ.....	102
----------------------	------------

GİRİŞ

1931-2020 tarihleri arasında yaşamış olan Kiki Dimoula'nın yaşamı ve şiirlerini araştırdığımız bu çalışmamızda şairin Çağdaş Yunan Dili ve Edebiyatındaki yerini inceledik. Türkiye’de Kiki Dimoula ile ilgili daha önce bir çalışma yapılmaması yüksek lisans tez çalışmamızın ilham kaynağı olmuştur.

“Çağdaş Yunan Edebiyatında Kiki Dimoula’nın İncelenmesi (1931-2020) Yunan Edebiyatında Bir Kadın Şair: Kiki Dimoula ve Şiirleri Üzerine Gözlemler” isimli çalışmamızın amacı, Kiki Dimoula ile ilgili akademik araştırma yapmak isteyenler için kaynak oluşturmak ve şairin Yunan edebiyatındaki etkisinin detaylı olarak incelenmesidir.

Kiki Dimoula İkinci Dünya Savaşı döneminde doğmuştur. Bu yüzden onun şiirlerinde, her zaman kendini hissettiren melankolik havanın yanı sıra 60 ve 70 kuşağının özellikleri de hakimdir. Modernizm akımından yararlanarak oluşturduğu eserinde yazar, savaşın sebep olduğu açlık ve fakirlik unsurlarını işlemiştir. Onun eserlerinde genelde acı vardır, bu da savaşın sonucudur. Bu acı o dönemin kanayan yarasını yansıtmaktadır. Bu sebeple Kiki Dimoula şiirlerini usta bir şekilde, savaşın acılarından yararlanarak oluşturmuştur.¹

Çalışmamızda, şiirlerin analizi Nurulan Ataç’ın *“Şiir Çözümlemesi Yöntemleri”* kitabından yararlanılarak yapılmıştır. Bu çözümlemeler tema odaklı yapılmıştır. Bu yöntemle göre şiirin teması bulunmuş ve Dimoula’nın temalarıyla bağdaştırılarak şiir analizleri yapılmıştır.

¹ Stelyo Berberakis, ‘‘Yunanistan Nasıl Bağımsız Oldu, 200 Yıl Önce Neler Yaşandı?’’, (Çevrimiçi) <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-56497345>, 25 Mart 2021.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KİKİ DİMOULA HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1.1. Kiki Dimoula'nın Yaşadığı Dönemde Yunanistan Tarihi

Şairin doğup büyüdüğü, eserlerini Yunanistan ve dünya literatürüne kazandırdığı dönem modern Yunanistan tarihinin önemli bir kesitini teşkil ediyor. Genel hatlarıyla 20.yy.ın büyük bir bölümünü içeren bu dönem altı alt döneme ayrılır. Şairin dünyaya geldiği yıllar modern Yunanistan tarihinin büyük savaşlar arası dönemi olarak bilinir ve Birinci Dünya Savaşı ile İkinci Dünya Savaşı arasındaki yılları kapsar (1923-1940). Şairin çocukluk yıllarının ilk bölümü Yunanistan'ın İkinci Dünya Savaşı'nda yer aldığı ve Alman, İtalyan ve Bulgar işgaline uğradığı dönemi kapsar. 1940-1945 dönemi ayrıca, Yunanistan'da işgal karşıtı direniş hareketinin ete kemiğe büründüğü, sürgündeki hükümetin ve Kral'ın ülkeye geri dönmek için çaba sarf ettiği süreçtir. İşgal yıllarının sona erdiği süreçten 1940'lı yılların sonlarına dek ise Yunanistan İç Savaş kâbusuyla yüzleşir.² Bu üçüncü dönem (1945-1949) şairin ergenlik dönemine tekabül eder. Şairin gençlik yılları ise 1949-1967³ döneminde Yunanistan'ın çok partili hayata tekrardan geçişi denediği dördüncü bir tarihsel kesiti teşkil etmektedir. Bu süre zarfında Yunanistan; Kıbrıs Meselesi, Soğuk Savaş süreci, Kral ile siyaset dünyası arasındaki ilişkilerin gerilmesi, silahlı kuvvetlerin siyasete müdahalesi gibi çok önemli gelişmelerle yüz yüze gelmiştir. Beşinci alt dönemdeyse, 1967-1974 aralığında, Yunanistan askeri darbe ve cunta yönetimini deneyimlemiştir. Bu dönem 1973 sonlarındaki büyük öğrenci hareketi ve Kıbrıs'taki gelişmelerin ivme kazanmasıyla beraber, 1974'in

² Konstantinos Avtziannīs, *Ο Ελληνικός Εμφύλιος Πόλεμος 1946-1949*, Epikinonies Yayınları, Eylül 2005, Atina, s.65-80.

³ Giorgos, Karagiorgos, “Απο Τον Ιδέα Στο Πραξικόπημα Της 21ης Απρίλιου”, Iolkos Yayınları, Kasım 2003, Atina, s.305-325

ikinci yarısında Yunanistan'ın demokrasiye geçişiyle sona ermiştir. Şairin olgunluk dönemi olarak adlandırabileceğimiz altıncı ve son dönem 1974 ortalarında Yunanistan'ın liberal demokrasiye geri dönüşü, devamında Avrupa Birliği üyesi olması gibi önemli gelişmeleri kapsamaktadır.

Çalışmamızı ilgilendiren birinci dönem için Gallant *“Birinci Dünya Savaşı'nın sona ermesiyle Yunanistan yıllar sonra ilk kez barışı tanıyabilirdi, ancak bunu yapamadı. Bunun yerine, Yunanistan iki cihan savaşı arası dönemde daha fazla çekişme, feci yenilgi ve kalıcı bir sosyal ve siyasi istikrarsızlık ile yüzleşti.”* yorumunda bulunup şunları vurgular⁴:

“1919'daki (Yunanistan açısından) temel soru şuydu: Eleftherios Venizelos ve Liberaller, Paris Barış Konferansı'nda Müttefiklerden ülkenin acılarını telafi edecek kadar kazanımlar elde edebilir miydi? İlk başta bunun olabilme ihtimali gündeme geldi. Konferanstan kısa bir süre sonra, Yunanistan Megali İdea (Büyük Fikir, Yunanistan) hayaline her zamankinden daha fazla yaklaşıyordu. Ama rüya yakında bir kabusla dönüşecekti. Türk milliyetçi güçlerinin elinden askeri yenilgi, Küçük Asya'daki bin yıllık Hellen varlığını sona erdirecekti. Sonuç olarak, bu askeri fiyasko on yıllık bir toplumsal huzursuzluk, siyasi kaos ve ekonomik felakete dönüşecekti. Bu gelişmeler ışığında Yunanistan, Avrupa'daki diğer birçok ülke gibi, savaşlar arası dönemin hastalığından mustarip olacaktı.”⁵

Gallant'ın işaret ettiği üzere Yunanistan özellikle 30'lu yıllarda sosyoekonomik buhranla yüzleşecek, buhran kısa zaman içerisinde siyasi boyut kazanacaktı. Dimoula'nın hayata geldiği dönemde sosyoekonomik buhranın tetiklediği siyasi gelişmeler Liberallerin göreceli ve kademeli olarak zayıflamasına ve ülkede otoriter güçlerin tekrardan ivme kazanmasına neden olacaktı. 30'lu yılların sonlarına doğruysa Yunanistan Silahlı Kuvvetleri ve Sağ içerisinde kümelenen aşırı kesimler

⁴ İngilizceden Türkçeye yapılan tüm çeviriler bu çalışmanın yazarına aittir.

⁵Thomas W. Gallant, **Modern Greece**, London, New York&Oxford University Press, 2001, s. 261.

ülkede faşist ülkelerdeki yönetimlere benzeyen bir iktidar mekanizması inşa edecekler ve bu mekanizma tarihe “Metaksas Diktatoryası” olarak geçecekti. Dimoula’nın çocukluk yıllarına, bu diktatoryanın başlattığı Solcu ve rejim karşıtları avı ve Yunanistan’ın İkinci Dünya Savaşı’na eklemlenmesi gibi önemli gelişmeler damga vuracaktı.

Şairin geri kalan çocukluk yıllarıyla ergenlik döneminin ilk sürecinde Yunanistan kendisini İkinci Cihan Harbinin ortasında bulur. Bu ikinci dönemin başlangıcında Yunanistan ilkin İtalya ile savaşa tutuşur. Devamında ise Almanya’nın gelişmiş savaş mekanizmasına boyun eğmek durumunda kalır.⁶ 1941 Nisan’ından 1944’ün sonlarına dek Yunanistan Alman, İtalyan ve Bulgar işgali altında kalır. Ülkeyi işgal kuvvetlerinin güdümündeki bir işbirlikçi hükümet yönetir. Krala bağlı, uluslararası mecrada tanınan hükümet ise ilkin Girit’e sığınır. Adanın Nazilere tesliminden sonraysa işgal karşıtı hareketi Kahire-Londra ekseninde örgütlemek için kolları sıvar. Aynı süreçte, 1941-1944 döneminde, Yunanistan iç bölgelerinde silahlı direniş örgütleri kurulmaya başlanır. Bu örgütlerin en büyüğünü Yunanistan Komünist Partisi’nin (KKE) yol göstericiliğinde Sol ideolojiyi benimseyen siyasetçiler, askerler ve gönüllüler oluşturur. Direniş örgütlerinin işgal kuvvetleriyle çarpıştığı yıllarda, Atina’da ve Yunanistan’ın büyük kentlerinde kıtlık baş gösterir. Ülke yönetimine el koymuş olan işgal kuvvetleri ülkenin kaynaklarını sömürmektedir. Yerel kaynakların tüketilmesi neticesinde Yunanistan vatandaşları temel gereksinim ve gıda maddelerine erişemez duruma gelir. Atina’daki işbirlikçi hükümetse bu durum ile baş edecek durumda değildir. Bu şekilde işgal yılları Yunanistan açısından büyük bir insanlık dramına dönüşür. Aynı süreçte, Yunanistan vatandaşı Yahudiler de Nazi soykırımıyla burun buruna gelir. Selanik ve Larissa gibi Yahudi nüfusun yaşadığı bölgelerden toplanılan Yunanistan vatandaşı Yahudiler Nazilerin toplama kamplarına taşınır. Bu insanlık dışı muamele sonucunda Yunanistan’ın Yahudi nüfusu büyük oranda azalır. Çalışmamızı alakadar eden bu ikinci dönemin sonlarına ise komünist direniş hareketiyle İngiltere güdümündeki sürgündeki hükümet arasında siyasi iş birliği ve çözüm arayışları ile 1945-1949

⁶ Annibas Veliadis,” **Κατοχή**”,Enalios Yayınları, Kasım 2008, Atina,s.210-230.

dönemini kapsayan İç Savaş'ın fitilini ateşleyen gelişmeler damgasını vurur. Bu gelişmeler için Clogg şunları vurgulamaktadır:

“Yunanistan, Avrupa'nın diğer ülkeleri gibi yeniden yapılanma için bir (geçiş) mühlet döneminden nasiplenmedi. Güvenliğin bozulduğuna dair işaretleri, İngiltere'nin Yunanistan'ın ekonomik iyileşmesinin yükünü daha fazla sürdüremeyeceği yönündeki diğer işaretler izledi. 1947'de Yunanistan ve Türkiye'nin Sovyet kontrolüne geçmesini önleme amaçlı Truman Doktrini'nin dramatik duyurusu geldi. Soğuk Savaş artık ciddi bir şekilde başlamıştı ve Yunanistan ilk savaş alanıydı. İç Savaş yaklaşık çeyrek milyon Yunan'ı evsiz bırakmıştı ve yaklaşık 30.000 çocuk komünist rejimler altında yetiştirilmek üzere kuzey sınırları boyunca köylerinden taşınmak durumunda kaldı. Ekim 1948'de sıkıyönetim ilan edildiğinde durum Yunanistan için çok vahimdi. Komünist gerillalar artık Yunanistan'ın işgal yıllarında direnişin zirvede olduğu dönemdekinden daha güçlü konumda idiler.”⁷

Woodhouse'un belirttiği üzere Yunanistan İç Savaş kabusunu ancak 40'lı yılların sonlarına doğru, Batılı güçlerin desteğini arkasına alan Atina yönetiminin komünist güçleri nihai olarak askeri mağlubiyete uğratmasıyla arkasında bırakabildi. İç Savaşın son bulduğu Dimoula'nın gençlik yılları çalışmamızı alakadar eden dördüncü döneme tekabül eder. 1949-1967 döneminde Yunanistan, işgal yıllarıyla İç Savaş sürecinin sosyoekonomik ve siyasi sancılarını arkasında bırakmak için çabaladı. Koliopoulos ve Veremis bu dönem ile ilgili olarak *“Yunanistan'daki İç Savaş sonrası dönem 30 Ağustos 1949'da kuzeybatıdaki komünist güçlere karşı son hükümet operasyonunun sonuçlanmasıyla başlar. İç savaş sahada milliyetçi zaferle sona erdi, ancak iç çekişmenin toplum üzerindeki izleri sürdü. Galipler ve yenilmişler arasındaki uçurum neredeyse 40 yıl sürdü”* açıklamasında bulunur.⁸

Yunanistan'ın NATO'ya katıldığı ve ABD'nin siyasi, askeri, ekonomik ve diplomatik etkisi altında kaldığı 1949-1967 döneminin ilk yarısında ülke çok partili hayata tekrardan geçiş yapmayı denedi ve Kıbrıs Sorunu ile yüz yüze geldi. 50'li

⁷ Christopher Montague Woodhouse, **Modern Greece: A Short History**, London, Faber & Faber, 1991, s.256-259.

⁸ John Koliopoulos, Thomas Veremis, **Modern Greece: A History since 1821**, Wiley, 2009, s. 127.

yılların ikinci yarısınaysa komünist hareketin meclisteki legal uzantısının güçlenmesi ve liberal siyasetçilerle muhafazakâr siyasi ögelerin iktidarı damgasını vurdu. Göreceli olarak istikrarlı hükümetlerin kurulduğu bu dönem Kıbrıs Sorununda ilk çözümün bulunması, Yunanistan'ın Batı ittifakı içerisindeki yerinin sağlamlaşması ve ülke siyasetindeki atmosferin tekrardan gerilmesi ile 1960'lı yılların ortalarında sona ermiştir. Bu gelişmelerin gölgesinde 60'lı yılların sonlarına doğru Yunanistan yeni bir askeri darbe ile karşı karşıya kalmıştır. Bu gelişme için Koliopoulos ve Veremis şunları vurgulamaktadır⁹:

“1963-1967 yılları arasındaki dönem, Yunan siyasetini ve toplumunu iç savaş mirasının kalıntılarından arındırabilirdi. Aralık 1944'te komünistler önünde tampon görevi üstlenen bir kişinin liderliğinde yönetimin Muhafazakârlardan Liberallere seçimle devri demokratik normalliğin bir güvencesini oluşturdu. Güvenlik güçlerinde, sarayda ve bazı askeri fraksiyonlarda sağcı bir oluşum, deneyimsiz bir hükümdarın akıl hocaları oldu. Muhalefet radikallerle beraber, (bu) oluşumla karşı karşıya gelmeye başladıktan sonra, yaklaşmakta olan bir sivil çatışmanın altyapısını oluşturmayı başardı. Bu şartlar altında 21 Nisan 1967'in ilk saatlerinde Albaylar tanklarını Atina'nın merkezine taşıdılar. Yunanlılar yeni güne bir diktatörlükle uyandılar.”¹⁰

İki yazarın belirttiği üzere “İç savaş kutuplaşmasının sona ermesini kabul etmeyi ve baskıcı bir devlet ideolojisinin koruyucusu olarak rollerinden vazgeçmeyi reddeden subaylar, silahlı müdahalelerini haklı çıkarmak için iç düzene-olası bir komünist ayaklanmaya- yönelik bir tehdit icat ettiler.”Dimoula'nın kişisel ve edebi olgunluk döneminin başlangıcına tekabül eden bu beşinci dönemde askerler Yunanistan'da baskıcı, muhafazakâr bir yönetim inşa etmeye çalıştı. Bu dönem boyunca Yunanistan'ın entelektüelleriyle siyasetçileri sürgünde direniş hareketini örgütleme mücadelesi verdi. Askerî diktatörlük ayrıca, Kıbrıs'ta 1963'ten sonra meşruiyeti tartışmalı hale gelen hükümetle de karşı karşıya geldi. Baskıcı yönetime

⁹ Yunancadan Türkçeye yapılan tüm çeviriler bu çalışmanın yazarına aittir.

¹⁰Koliopoulos, Veremis, **a.g.e.**, s. 140-141.

karşı en belirgin duruş 1973 sonlarında üniversite içerisinde başlayan öğrenci hareketi oldu. Öğrenci hareketinin kanlı bir şekilde bastırılmasından ve cuntanın kontrollü bir şekilde yönetimi sivillere bırakma denemesinden sonra 1974 Temmuz’unda Kıbrıs’ta bir askeri darbe gerçekleşti. Ada’yı Yunanistan’a bağlamak isteyen bir grup cuntacı Atina’daki askerlerle temas halinde Makarios’u devirdi. 15 Temmuz’daki darbeden beş gün sonra ise Türkiye Kıbrıs’a müdahale etti. Bu müdahale sonucu Ada’nın de facto olarak iki kesime ayrılmasının gölgesinde, Atina’da iktidarlarının meşruiyetinin tartışmalı hale geldiği askerler yönetimi sivillere devretmek zorunda kaldı. Bu iktidar değişimiyle beraber Yunanistan’ın tekrardan demokrasiye dönüşü gerçeğe dönüşebildi. Siyasetçilerin ülkeye ve iktidara dönüşü sonrasında Yunanistan’da krallık yönetimi lağvedildi ve yeni demokratik bir anayasa oluşturuldu:

“Yeni anayasa, yürütmenin yasama meclisi üzerindeki rolünü güçlendirdi ve cumhurbaşkanına diğer bazı parlamenter demokrasilerin sahip olmadığı yetkiler verdi. Buna göre, cumhurbaşkanı parlamento tarafından beş yıllık bir dönem için seçiliyor ve savaş ilan etme ve anlaşmaları sonuçlandırma yetkisine sahip oluyordu. Parlamentodaki beşte üç çoğunluk vetosunu geçersiz kılabilirken, yasayı veto etme hakkı da cumhurbaşkanına verildi. Cumhurbaşkanı, artık halk iradesinin yansıtılmadığını veya istikrarlı bir hükümet sağlayamayacağını kanıtladığı takdirde parlamentoyu feshetme yetkisine de sahipti.”¹¹

Dimoula’nın yaşantısının geri kalan yıllarındaki altıncı ve son dönemde Yunanistan iki büyük partinin etkili olduğu, çok partili bir yapıyla ve sosyoekonomik kalkınma hamleleri denemeleriyle tarihi seyrine devam etti.¹² Bu dönem zarfında Yunanistan Avrupa Birliği’nin bir üyesi oldu ancak siyasi ve ekonomik krizler ve skandallarla yüz yüze kaldı. Diploması alanında da ülke özellikle Balkanlar ve Türkiye ile ilişkiler özelinde buhranlar yaşadı. 2004 yılında Olimpiyatlara ev sahipliği yapan Yunanistan bu önemli gelişmeden beş yıl sonra kendisini derin bir

¹¹ Koliopoulos, Veremis, a.g.e., s. 155.

¹² Koliopoulos, Veremis, a.g.e., s. 180–200.

sosyoekonomik ve siyasi kriz içerisinde buldu. 2000’li yılların sonlarında patlak veren büyük kriz sonucu Yunanistan dış kreditorlerden ve Avrupa Birliği’nden finansal yardım almak ve etkisi uzun yıllar boyunca sürecektir olan kemer sıkma politikalarına başvurmak durumunda kaldı. Bu şekilde Dimoula’nın yaşantısının son bölümünde Yunanistan yeni acı tecrübeler deneyimleyecek ve toplumsal ve siyasi mecrada büyük değişimler yaşayacaktı.¹³

1.2. Kiki Dimoula’nın Ait Olduğu Savaş Dönemi ve Yaşadığı Dönem

Kiki Dimoula savaş sonrasının önemli yazarlarından bir tanesidir. Eserleri birçok Yunan eleştirmen tarafından analiz edilmiştir. Yazar monografi tekniğini de eserlerinde kullanmıştır. Savaş sonrası kuşağından bahsederken ise 1929 ile 1940 senelerini kastetmekteyiz. Bu dönem İkinci Dünya Savaşı sonrası şairlerinin ortaya çıktığı dönem olmuştur. Savaş sonrası dönem açlığın ve acımasızlığın hüküm sürdüğü dönem olarak bilinmektedir. Bu dönemin eserleri İkinci Dünya Savaşı yazarlarının ruhunu taşımaktadır. Yazarın eserlerinde de aynı kader aynı bakış açısı vardır. Dimoula, eserlerinde genellikle savaş sonrası acıyı taşımakta ve o dönemdeki kanayan yarayı anlatmaktadır. Bu tip temalar yazarın eserlerindeki ortak temalardır. Yazar eserlerinde hiçbir zaman belli bir kişinin ölümüne değinmemektedir. Ölüm temasını evrenselleştirmekte ve herkesin ortak bir yarası olarak betimlemektedir. Şairin şiirlerinde hüznün ve melankoli havası vardır. Eserlerinde kişileştirme ve değişmeceli anlam kullanan yazarın bu özelliği onun şiirsel gücünü göstermektedir. Onun eserlerinde Antik Yunan Hristiyanlığı ile ilgili unsurlar yer almakla birlikte kilisede ve kutsal kitap İncil’de kullanılan dil kullanılmaktadır. Tanrı’nın varlığını ve gücünü dile getiren yazar aynı zamanda mitolojik unsurlara da yer vermektedir. Kiki Dimoula’nın eserlerinde birinci çoğul kişi ve şiirsel bir dil kullandığı görülmektedir. Ayrıca yazar eserlerinde Dimotiki Katarevusa dilini kullanmıştır. Yazarın kullandığı bu dil, «γραφειοκρατική» “Tipik devlet lisani” ismini taşımaktadır. Yazar bu dili

¹³Nikos Giannopoulos, *To Εξασμένο` OXI`* Atina, Historical Quest Yayınları, Mayıs 2015, s 124.

kullanarak gerçek ile duygu arasında bir çatışma yaratmaktadır. Yazar aynı zamanda bu dili kullanarak ölümü ve yıpranmayı daha iyi anlatmaktadır.¹⁴

Kiki Dimoula İkinci Dünya Savaşı sırasında doğdu. Eserleri İkinci Dünya Savaşı hakkındadır ve bu dönemden etkilenmiştir. Bu dönem Yunanistan için önemli ve acılı bir dönem olmuştur. Alman işgali altında olan Yunanistan can ekiřmektedir. Yazar bu sancılı dönemde Modernizm akımından etkilenerek bu akımın izlerini eserlerine yansıtmıştır. Şaire göre, *“hayat ölümden rövanş almaya çalışan başarısız güçtür”*.¹⁵

¹⁴Despina Papastasi, **Η Ποίηση Και η Ποιητική Της Κυκλής Δημουλά**, Atina, Ioanina University, 2014, s. 60-85.

¹⁵Barmazis D. Nikos, **“1944 - Η Απελευθέρωση Της Αθήνα Και Η Ταξική Σύγκρουση Του Δεκέμβρη”**,Atina,Grafimma Yayınları,2021, s.150-170.

İKİNCİ BÖLÜM

2.KİKİ DİMOULA’NIN HAYATI

Atina’da 6 Haziran 1931’de doğdu. Atina Akademisinin şiir kürsüsünün devamlı üyesi idi. Sanat dünyasında henüz 19 yaşındayken 1952’de “Şiirler” (Ποιήματα) antolojisiyle kendini gösterdi. Bu antoloji sayesinde bütün Yunanistan’da tanınmaya başlandı. Ancak bu antolojisini bir müddet sonra reddetmiştir. Şiire esas girişi 1956’da “Erevos” (Ερεβος) antolojisi ile yapmıştır. Sonraları “Yapayalnızlık” (Ερήμην) “İzler Üzerinde” (Επί τα Ιχνη) ve “Dünyanın Azı” (Το Λόγο του κόσμου) ile B Devlet Şair Ödülü’ne layık görüldü. “Hiçbir Zaman Sevinme”(Χαίρε ποτέ)Devlet Şiir Ödülü’ne,“Unutulmanın Ergenliği”(Εφηβεία τηςΑήθης) Urani Vakfının Ödülü’ne layık görüldü. Bundan sonra şiir antolojileri art arda geldi. Dimoula, bir diyalogda şiiri şöyle tasvir eder: “Bir çölde yürüyorsun. Bir kuş cıvıltısı duyuyorsun. Çölde bir kuşun var olması olmayacak bir şey olsa bile, sen ona bir ağaç, bir kovuk dikmeye mecbursun. İşte şiir budur.” 16 Ocak 2020’de Kültür ve Spor Bakanı Lina Mendoni, İsveç Akademisi Nobel Komitesine Kiki Dimoula’nın Nobel Edebiyat Ödülü’ne aday gösterilmesini öneren bir mektup gönderdi. Aynı zamanda Selanik’teki Aristoteles Üniversitesinin fahri doktorluk unvanını kazandı. Ancak yaklaşık bir buçuk ay sonra 22 Şubat’ta akciğer ve kalp yetmezliğinden vefat etti. Ölümü Yunanistan’da büyük bir şaşkınlık ve üzüntü yarattı. Yunan edebiyatında unutulmayacak bir şair olarak kaldı. Ayrıcaşiirleri birçok dile çevrildi. Savaş sonrası hakkında şiirler yazdı.2002 yılında Kostantinos Stefanopoulos tarafından ödüllendirildi. Kiki Dimoula’nın ekonomik kriz ile ilgili şiirleri vardı, bunlar Dinos Siotis tarafından yayımlandı. Kiki Dimoula’nın şiirleri daha çok umutsuzluk güvensizlik, yokluk ve ilgisizlik hakkında idi.¹⁶

¹⁶Tina Mandilara, “Ποιος Ήταν Ο Αγαπημένος Ποιητής Του Λαού”, (Çevrimiçi) <https://www.protothema.gr/culture/article/977816/kiki-dimoula-poia-itan-i-poiitria-pou-agapise-o-kosmos/>, 23 Şubat 2020.

Yaşadığı dönemde Yunanlar savaş ve ekonomik kriz ile boğuşuyordu. Umutsuzluk her yerde idi.Kiki Dimoula Avrupa edebiyatının etkisi altında kaldı. Yaşamı boyunca umutsuzluk konusu hakkında eserler yazdı. İnsanlar birçok sıkıntılar yaşıyordu.Bu durum eserlerine yansdı.Ayrıca ırkçılık hakkında bir çok eser yazdı.Ona göre ırkçılık, insanoğlunun görebileceğien kötü şeylerden birtanesi idi. Eserlerinde sağcı ve solcu çatışmasını da ele aldı.Kiki Dimoula aşk kadını idi ve aşkı eserlerinin temalarında görmek mümkün. Onun için aşk insanın görebileceği en güzel şeylerden bir tanesi idi.

Athos Dimoula ile bir izdivaç yapmış ve iki çocuk sahibi olmuştur. 1974 yılında Yunanistan Merkez Bankasından emekli olmuş ama edebi eserlerini sürdürmeye devam etmiştir. Kocasının ölümünden sonra hüsrana ve üzüntü yaşamış ve bunu eserlerine yansıtmıştır. Bu sebepten dolayı eserlerinde ölüm teması yaygındır. Eşine karşı beslediği büyük aşkı eserlerinde görülmektedir.

2.1. Şair Hakkında Genel Bilgiler

Kiki Dimoula savaş sonrası döneme ait olan bir yazardır. Alman işgali sonrası oluşan dönemin yazarıdır. Alman işgali Yunanistan için acılı bir can çekişme oldu. Yunanistan Almanlar karşısında ilk direnişi 30 Mayıs 1941 gecesi başlattı. İlk direniş terk edilmiş olan Bulgar topraklarında başladı. Daha sonra birçok bölgede direnişe katıldı. Günümüzde bu şehirler kahraman şehirler olarak bilinmektedir. 1941 yılında Almanlar haince acımasız katliamlara başladı.¹⁷ Bu dönemde Yunanistan'ın belli bir yönetimi yoktur bu da bir politik boşluk oluşturmaktadır. Yunanlar gruplar halinde Almanlara saldırdı. Amaçları Yunanistan'ı korumak ve düşmanı bozguna uğratmaktır. Ancak siyasi parti güçleri bu örgüte katılmak istemediler ve kendi örgütlerini kurdular. Daha sonra Yunan Halkı Kurtuluş Ordusu adında bir ordu kuruldu ve bu

¹⁷Nikos Giannopoulos, a.g.e, 90-110.

ordu Almanlara karşı mücadele etmeye başladı. İleriki dönemlerde başka direniş örgütleri de kuruldu. Direniş dağlık bölgede başladı. Ancak Almanlar bu dönemde birçok köyü yakmakta ve birçok insanı katletmekteydi. 12 Ekim 1944 yılında Almanlar Atina'yı terk etti. En sonunda Akropol'den gamalı Nazi Haçı indirildi. Bundan sonraki dönemde ülkeyi bir iç savaş, bir dram beklemekteydi. İç savaş halka büyük zarar ve kayıplar verdi.¹⁸

Yıkım hesaplanamayacak kadar büyüktü. Savaşın sonra ülkede bir melankolik hava vardı. Bu da doğal olarak edebiyata yansdı. Bu dönemdeki temalar ölüm ve yalnızlıktı. Karamsarlık ve dramın hüküm sürdüğü eserlerde geleceğe ümitle bakılmaz çünkü geçmiş acılı ve sancılıdır. Bunlar savaş sonrası eserleridir ve savaşın sonunda yenilgi de zafer de olsa her zaman bir acı vardır ve bu edebiyata da yansır. Çünkü edebiyat insanın manevi dünyasının can çekiştiği sığınaktır.

Aşk ve yalnızlık konusu yazarın eserlerinde belirgin bir şekilde görülmektedir. Şaire göre yalnızlık insanın hayatında yaşayabileceği en kötü şeylerden bir tanesiydi. «*Βαδίζεις σε μιαν έρημο. Ακούς ένα πουλί να κελαηδάει. Όσο κι αν είναι απίθανο να εκκρεμείνα πουλί μέσα στην έρημο, ωστόσο εσύ είσαι υποχρεωμένος να του φτιάξεις ένα δέντρο. Αυτό είναι το ποίημα*». Yazarın bu şiirdeki dizesine göre “*Bir çölde yürüyorsun. Bir kuşun şarkı söylediğini duyuyorsun. Nasıl ki bir kuşun çölde hayatta tutunması mümkün değilse bile yine de sen onun için bir ağaç dikmeye mecbursun. İşte şiir budur.*” Şair burada şiirin bir emek olayı olduğunu belirtmektedir. Bu yazarın yazmış olduğu son şiirdir. Bu şiirden sonra yazar gözlerini kapatmış ve dünyadan göçmüştür. Onun ölümü okuyucularında derin bir hüznün yaratmıştır. Şairin başka bir şiirine göre “*hiçbir son eli boş gelmez*”. Burada da her bitişin bir nedeni olduğu belirtiliyor. Kiki Dimoula Yunanistan için unutulmaz bir

¹⁸Basilis Stoliopulos, “Ένας Προκλητικός Γερμανός Ιστορικός Διαβάζει Διαφορετικά Τη Γερμανική Εισβολή”, (Çevrimiçi) https://www.huffingtonpost.gr/entry/prokletikos-yermanos-istorikos-diavazei-allios-te-yermanike-katoche_gr_60ba0e84e4b0f479d60fed67, 10 Haziran 2021.

yazar olarak kaldı. Eserleri birçok dile çevrildi. 2003 senesinde Makedonya Ödülü'ne layık görüldü.¹⁹

Alman işgalinden sonra Yunanistan büyük bir açlıkla karşı karşıya kaldı. İnsanlar Yunanistan sokaklarında açlıktan öldü ve yemek bulamaz hale geldi. Savaş sonrasında Yunanistan'da her şey yıkılmıştı. Ne köprü nede yol kalmıştı. Tekrardan Yunanistan'ın kurulması zaman aldı. Adeta yeni doğacak bir bebeğe benziyordu. Yunanistan için işgal açlık ve sefalet anlamını taşıyordu. Bu açlık ve sefaletin arkasında elbette güneş kendini gösterecekti. Bu trajik durum insanların açlıktan hayatlarını kaybetmesi ile sonuçlandı. Alman işgali Yunanistan için dramatik bir deneyim oldu. Birinci Dünya Savaşı'nın yarası kapanmadan yeni bir acı ortaya çıktı. Halk sağ-sol çatışmalarına girişti. Kardeş kardeşi vurdu ve kan döküldü. Halktan bir kesim sürgüne gönderildi. Bölünme had safhaya ulaştı.²⁰

Yunanistan acılar içinde uyanan bir bebeğe benziyordu. Bu acılar edebiyata da yansıtılacaktı. Bu da Yunan edebiyatını zenginleştirecekti. Ona bambaşka bir tat katacaktı. Birçok yazar savaşın yaratmış olduğu acıları eserlerine yansıttı. Bu sebeple eserler melankolik bir hava içindeydi. Temalar genelde ölüm ve zaman aşımından oluşan yıpranma hakkındaydı. Seneler geçse de bu acılar kolay kolay unutulamazdı. Bu eserler hep Yunanistan'ın kanayan yarasını nesilden nesile aktaracaktı. Sonuçta zafer vardı ama işgal ve bölünmeyi Yunan halkı nefret ile hatırlayacaktı. Ülkede, daha Birinci Dünya Savaşı'nın yarası kapanmadan İkinci Dünya savaşı ve ardından bölünme yaşandı. Bu acıları Kiki Dimoula eserlerinde ustaca yansıttı.²¹

Kiki Dimoula'nın eserlerinde olumlu tema bulmayı beklemek çılgınlıktı. Çünkü savaş sonrası edebiyatının temsilcisiydi. Şair savaş sonrası durumu Dimotiki

¹⁹ Anonim, “Εφυγε» η Κική Δημουλάμια σπουδαία ποιήτρια!» (Çevrimiçi) <https://www.proinos-typus.gr/kiki-dimoula-itan-proto-atomo-pou-timithike-apo-idryma-makedonikou-vraviou-sti-drama-efyge-kiki-dimoula-mia-spoudea-piitria/>, 24 Şubat 2020

²⁰ Katerina Robba, “Γερμανική Κατοχή: Οι Στρατιώτες Της Βέρμαχτ Που Προσχώρησαν Στην Αντίσταση” (Çevrimiçi) <https://www.in.gr/2021/02/08/life/stories/germaniki-katoxi-oi-stratiotes-tis-vermaxt-pou-prosxorisan-stin-antistasi/>, 8 Şubat 2021.

²¹ Dimitris Papa Dimitriou, “Η Γερμανική Κατοχή Στην Ελλάδα”, Atina, Periskopio Yayınları, 2010, s. 50-90.

dillini kullanarak ironik bir üslupla ustaca betimledi. Kiki Dimoula aynı zamanda aşk kadınıydı. Aşk temasını ustaca eserlerinde işledi. Hayatının son anına kadar şiir yazdı. Elinde kalemiyle öldü yani gözlerini bu fani dünyada şiir yazarak kapattı. Ölümünden sonra eserleri günümüze kadar geldi. Eserleri ölümsüz ve ebedi oldu.

Kiki Dimoula, Yunanistan'ın Kalamata bölgesinde doğdu. 1952'de evlendi ve iki çocuğu oldu. Memur olarak Yunanistan'ın bir bankasında çalıştı. 1952'de edebiyat dünyasına, 1956 yılında ise şiir dünyasına giriş yaptı. İlk şiirini bu senede yazdı. 2 Şubat 2020 yılında solunum rahatsızlıklarından dolayı sağlık durumu kötüye gitti. 22 Şubat günü dünyaya gözlerini kapattı. Esasında eserlerinde değinmiş olduğu bir olay başına gelmiş oldu ama yazar eserleri sayesinde ölümsüzleşmiş oldu. Nesilden nesile aktarılacak bir yazar haline geldi. Şairin ölümü edebiyat dünyasında çok üzüntü yarattı. Yazarın cenazesine o dönemdeki Yunanistan Başbakanı ve Cumhurbaşkanı katıldı. Böylece Yunanistan savaş sonrası olan önemli bir yazarını edebi uykuya uğurlamış oldu. Şair yaklaşık 90 sene yaşadı.²² Ama bu süreç boyunca sürekli edebiyata katkıda bulundu. 1972 yılında şiir ödülüne layik görüldü.

1989 Devlet Şiir Ödülü'ne, 1996 yılında Uranis Vakfı Ödülüne layik görüldü. Bu ödülü Atina Akademisi'nden almış oldu.²³ Yazar 1972'te başlayarak 2001 yılına kadar ödül almış oldu. 2009 yılında ise şairin ünü Avrupa'ya taşınmış oldu. Bunun sonucunda ise Avrupa Edebiyat Ödülü'ne layik görüldü. Bu, Yunanistan için onur verici bir olay oldu. 2010'te ise Büyük Devlet Ödülü'nü aldı ki bu ödülü elde etmek o dönem için zor bir olaydı. Ama yazar imkânsız başarılmış oldu. En sonunda da Kiki Dimoula'nın eserleri birçok dile çevrilmiş oldu. Böylece yazar Yunan edebiyatını dünya edebiyatına taşımış oldu. Ölüm, aşk ve zaman aşımından kaynaklanan temalarına yeni bir boyut ve yeni bir ahenk vermiş oldu.²⁴

²²Kiki Dimoula, “βιογραφικό”, (Çevrimiçi) http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2710/Keimena-Neoellinikis-Logotechnias_G-Lykeiou_html-empl/index_a_30_02.html, 15 Mayıs 2022.

²³Stelios Stefanou, “Κική Δημουλά: Το «Τελευταίο Αντίο» Στη Μεγάλη Ελληνίδα Ποιήτρια” (Çevrimiçi) <https://www.cnn.gr/ellada/story/208933/kiki-dimoyla-to-teleytaio-antio-sti-megali-ellinida-poiitria>, 25 Şubat 2022.

²⁴Stavoula Saraki, “Η Κριτική Για το Έργο Της Κικής Δημουλά”, Patra, Doctorine degree, Patra Üniversitesi, 2015, s. 102.

2.2. Kiki Dimoula'nın Eserlerinde İşlediği Temalar ve Şiir Hakkındaki Görüşleri

Kiki Dimoula'nın eserlerinde birçok tema işlenmektedir. Başlıca temalara hatıra, ölüm ve denize olan sevgisidir. Örneğin, şairimiz ölen kocası hakkında birçok eser sunmuştur. Bu eserlerinde sanki kocası yaşıyormuş gibi bir his yaratmıştır. Yazılarını kocası ölmemiş gibi sunmaktadır. Şairimiz inanmaktadır ki ölmüş kişilerin ruhları geri dönecektir. Bu yüzden ruh kavramına derin bir anlam yüklemektedir. Aynı zamanda şair, fotoğrafa da anlam yüklemektedir. Fotoğrafın birçok anlamı olacağını ileri sürmekte ve ölmüş birisinin varlığının devamı olacağını belirtmektedir.²⁵

Şairin birçok şiirinde denize olan sevgisi görülmektedir. Deniz kavramı Yunan şiirinin olmazsa olmazıdır. Bazen deniz bize olumlu ve olumsuz deneyimler sunmaktadır. Eserlerinde Kavafis akımı görülmektedir. Bu akım insan hayatı üzerinde yoğunlaşmıştır. Aynı zamanda eserlerinde yıpranma, kuşku, yalnızlık ve zaman konuları işlenmiştir. Şair ironik bir dil kullanmıştır. Eserleri birçok dile çevrilmiştir. 2013 New Times gazetesinde Kiki Dimoula hakkında önemli bir metin yazılmıştır ve kendisi ödüle layık görülmüştür. Eserleri İngilizceye de çevrilmiştir.

Şair bazı eserlerinde üçüncü tekil şahıs kullanmıştır. Bunun sebebi nesnel bir yapı kullanmasıdır. Eserlerinde belli bir zaman yoktur. Zaman kavramı bilinmemektedir. Başlık sürekli tekrar edilmektedir. Genellikle günlük basit bir dil kullanılmıştır.

²⁵ Aris Dimokidis, "Η κική Δημουλά στ οΠρωτοσέλιδοΤης Σημερινής International HeraldTribune"(Çevrimiçi)<https://www.lifo.gr/lifoland/mikropragmata/i-kiki-dimoyla-sto-protoselido-tis-simerinis-international-herald-tribune>, 5 Aralık 2013.

2.3. Şairin Aşk Hakkında Görüşleri

Kiki Dimoula, eserlerinde romantik duygulara da yer vermiştir. Bu romantizm ve aşk unsuru genelde eserlerde bir hüsrân duygusu oluşturmaktadır. Yazara göre aşk doğan ve ölen bir varlıktır. Aşk öldüğü zaman kimsenin suçu yoktur. Ona göre hayatın kendisi aşktır. Öfke ve melankoli temaları şairin şiirlerinde kullandığı ortak unsurlardır. Şairin eserlerinde hüznün bir melankoliye dönüşmektedir ve bunu da yazar birçok teknik kullanarak yapmaktadır.

Şairin eserlerinde ayrıca yalnızlık duygusu da görülmektedir. Bu durum kayıp giden insanların yokluğundan kaynaklanmaktadır. Dimoula'ya göre hüznün bizi hayata veda eden, sevilen kişilerden ayırmaktadır. Yalnızlık teması ve ölmüş kişilerin bu dünyadan gidişi Kiki Dimoula'nın olmazsa olmaz temalarındandır.

Kiki Dimoula kutsal ve dini yerlerden de söz ederek eserlerinde Mikines, Delfi ve Olimpia gibi dini ve antik yerlere yer vermiştir. Taşlar, mermerler ve kalıntılar zaman içinde oluşmuş yıpranmayı ve hüznü sembolize etmektedir. Eserlerde kuşların çiçeklerin her dönemde doğuşunu ama her dönemin sonunda ölümleri anlatılmaktadır. Bu durum hüznün havası yaratmaktadır.²⁶

Kiki Dimoula'ya göre rüyalar yıkılma riskine sahiptir. Çünkü onların sahipleri yoktur onları devam ettirecek kişiler yoktur.²⁷ Rüyalar şiirlerde bir motif ve hüznün oluşturmaktadır. Dimoula'nın eserlerindeki rüya teması esasında gerçeği yansıtmaktadır.

Ölüm, kuşku ve bir şeyin eksikliği insan varlığının sorununu yansıtır. Savaş sonrası şiir genelde savaştan etkilenmiştir. Bu dönem Yunan cemaatinde önemli bir iz bırakmıştır. Şairlerin bu dönemde kullanmış olduğu bazı temalar vardır. Bunlar

²⁶ Kiki Dimoula, “Χλόη θερμοκηπίου”, Ikaros Yayınları, 2005, Atina.

²⁷ Dimoula a.g.e 175.

insanın yıpranışı, ölüm ve Tanrının varlığı ya da var olmayışıdır. İkinci Dünya Savaşı sonrası dönem genelde ekonomik sıkıntıların, belli olmayan geleceğin, ideolojik bozulmanın, kayıp vicdanın vurgulandığı dönem olarak bilinmektedir. Bu dönemde yeni bir şiir akımı ortaya çıkmıştır. Bu şiir akımı genelde ölüm, hayat ve zaman temalarına dayanmaktadır.

Şair bazı eserlerinde dine vurgu yapmakta ve ölümden bahsetmektedir. Tanrı ve İncil'den söz eden eserlere imza atan şair, Hristiyanlığın dogmalarına ve ölüm korkusuna da değinmiştir. İnsanı esasında ölüm değil ölümden sonraki bilinmeyen hayat korkutmaktadır. Ölüm Kiki Dimoula'nın eserlerinde önemli bir unsurdur.²⁸ Yazarın eserlerinde kelimeler, ifadeler, resimler ve mecazlar hepsi Hristiyan geleneğine vurgu yapmaktadır.

Yazar insanlığı ilgilendiren sorunları resim tekniğini kullanarak dile getirmektedir. Resim tekniği bir optik açıklama özelliği taşımaktadır ve aynı zamanda şiirde bir kanıt unsuru olmaktadır. Ayrıca geçmişi ve geleceği bağlayan bir unsurdur.²⁹ Resim tekniği bazı kavramları kullanarak esere gerçekçilik kazandırmıştır. Şair bu teknik sayesinde şiirlerine bir yaş teması oluşturmaktadır. Bu teknik şiire yeni bir kod oluşturarak gerçekçilik ve aynı zamanda yapay bir dünya yaratmaktadır. Bu yapay dünyada okuyucuda bir benlik bulmaktadır. Bu teknik hayatla ölümü bağlayan bir unsurdur.³⁰ Aynı zamanda sevdiğimiz ölmüş kişinin resimlerini görmek bizim ölümümüzü görmemize sebep olur.

2.4. Kiki Dimoula'nın Eserlerindeki Resim Tekniği

Resim tekniği bir gerçekçilik ve bununla beraber yapay bir dünya oluşturmaktadır. Bu yapay dünyada okuyucu bir benlik bulmaktadır. Resim hayatla ölümü bağlayan bir unsurdur. Bu teknik ölüm ve zamanın getirmiş olduğu yıpranmayı okuyucuya yansıtmaktadır. Yalnızlık teması insanı hüzne ve

²⁸Karen E.Smythe, **Gallant, Munro, and the Poetics of Elegy**, London, McGill-Queen's University Press, 1992, s.195.

²⁹Gianni Koubara, “Η Δεύτερη Μεταπολεμική Ποιητική Γενιά”, (Çevrimiçi) <https://www.kathimerini.gr/culture/128937/h-deyteri-metapolemiki-poiitiki-genia/>, 10 Ekim 2002.

³⁰Papastasi, **a.g.e.**, s.176.

karamsarlığa sürüklemektedir. Şaire göre gençlik hayatın bize vermiş olduğu bir hediyedir ve kıymeti bilinmesi gereken bir unsurdur. Şairin eserlerinde yaşlılıktan ve yıpranmadan kaynaklan bir melankolik hüznün duygusu vardır. Bu eserler *Bir Nebze Dünya*, *Son Beden*(*To líγο του κόσμου, To τελευταίο σώμα μου*) gibi eserlerdir. Her fotoğraf ya da resim bir şeyin yokluğunu ifade etmektedir. Aslında resim geçmişi ve geleceği bağlar. Şair eserlerinde yaşlanmanın kaçınılmaz bir son olduğunu savunmaktadır. Bu dönemdeki temel sorunlar ölüm, zamandan kaynaklanan yıpranma ve varoluş sorunlarıdır.

Kiki Dimoula ikinci dönem savaş sonrası şiirinin temsilcisi olmuştur. Şiiri daha çok ölüm, zamandan kaynaklanan yıpranma, hayatın ve aşkın bilinmezliği için yas tutmaktadır. Eleştirmenlere göre yazarın eserlerinde her zaman geçmişe değinilmektedir ve kaybolan zamanın yası tutulmaktadır. Yazara göre ölüm hayatın gerçeğidir ve kaçınılmaz bir sondur. Eserde her zaman ölmüş kişiler canlıymış gibi anlatılmaktadır. Böylelikle ölüm yüzünden oluşan kaygı Kiki Dimoula'nın eserlerinin temel temasını ve motifini oluşturmaktadır. Şaire göre ölüm hayatın bir parçasıdır. Şaire göre insan bir vücuttur. Bu vücut ise acı çeken, çile çeken, âşık olan, hüznülenen ve ölen bir varlıktır. Ama ruh sonsuza kadar yaşayabilen bir güçtür. Şaire göre yaşlılık en büyük hüznü yaratan unsurdur. Yaşlılık insanın âşık olmasını engelleyen ve ona acı veren bir olaydır.

Bütün bu melankolik ve hüznün atmosferi arkasından yalnızlık gelmektedir. Yazar Yunan geleneği içinde sürekli yas tutup ağlamaktadır. Şair aynı zaman aşkı bir deneyim ya da bazen bir duygu gibi anlatmaktadır. Eserdeki melankolik atmosfer sürekli tekrara dayanan ifadelerin oluşmasına sebep olmaktadır. Eserlerde yas ve hüznün konusu birinci tekil kullanılarak verilmektedir. Aynı zamanda bir monolog oluşturulmaktadır. Hüznün ve yalnızlık her defasında yalnızlık sorununu oluşturmaktadır. Genelde şairin eserleri bir evin içinde, doğada, antik yerlerde ve özellikle ölümü andıran yerlerde, mezarlıklarda geçmektedir. Bazen şehirleri ve şehirlerin içini anlatmaktadır. Bunun birlikte bu şehirlerin zamandan kaynaklanan yıpranmasını anlatmaktadır. Şaire göre eski terk edilmiş anıtlar sadece taş değildir aynı zamanda geçmişi gelecekle bağlayan bir unsurdur. Şair eserlerini sadece avunmak için değil zamandan kaynaklanan duygu birikiminin bir dışavurumu

sonucunda yazmıştır. Aynı zamanda yazarın mevsimlerin değişmesini anlatmasının sebebi zamanın akıp gitmesinden kaynaklanan yıpranmayı anlatmak istemesidir. Sonbahar mevsimi aşkı, Tanrı'yı ve zamanı anlatmaktadır. Yazarın eserlerinde deniz her zaman karanlık ve siyahtır. Şaire göre deniz hayatın sahip olduğu tek umuttur. Zaman kavramı her zaman insan varlığıyla ilişkisi olan bir unsurdur.

Aynı zamanda Kiki Dimoula'nın eserlerinde Hristiyanlık ve Antik Mitolojik unsurlarda vardır. Genelde savaş sonrası yazarlar zamandan kaynaklanan yıpranma, Tanrı'nın varlığı ve insan doğası üzerinde yoğunlaşmışlardır. Kiki Dimoula'nın eserlerinde bu temaları görmek mümkündür. Şair eserlerinde bire bir Tanrı'yla konuşmaktadır. Geleneksel şiire göre ölüm insanın günahlarında arınmasıdır ve huzura ermesidir. Ancak modern şiirde, ölüm ölümdür ve hayatın son bulmasıdır. Yani ölümden sonraki hayat yoktur bu da Hristiyanlıkla çelişmektedir. Ancak yazar eserlerinde Hristiyanlığı desteklemiştir.³¹

Yazar İkinci Dünya Savaş sonrası döneme ait olan bir yazardır. Bu dönem Alman işgali sonrasına denk gelmektedir. Bilindiği gibi, bu dönemden sonra insanlar birçok acılar ile baş başa kalmıştır. Bu acılar genelde açlık, sefalet ve ekonomik sıkıntılardır. Bu sıkıntılar da bu dönemin eserlerine yansımıştır. Edebi eserler içinde bulundukları dönemden etkilenirler ve o dönemin ruhunu yansıtır. Birinci ve İkinci Savaş Sonrası Dönem olarak iki dönem vardır. Birinci Savaş sonrası dönem (1918-1928) yılları arasındadır ve bu dönemdeki eserler mübadelenin acılarını yansıtmaktadırlar. İkinci Savaş sonrası dönem ise, 1945 yılları sonrası dönemidir. Bu dönemde yazılan eserlerin çoğu korku, aşk ve ölüm üzerinde yoğunlaşmıştır. Savaş sonrası dönem Alman işgali sırasında ortaya çıkan bir dönemdir. Bu dönemde genelde sürgün konusunun işlendiği görülmektedir. Yazarlar bu dönemde bu temaya odaklanmıştır. Bu tema da o dönemin acısını yansıtmaktadır. İkinci Savaş sonrası dönem, politik özgürleşme üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu dönemde her zaman daha iyi bir gelecek için bir ümit vardır. Bu ümit insanları yaşatmakta, onlara güç

³¹ Anonim, Η ποιήτρια που «έπεσε» στο δεύτερο θέμα της Έκθεσης στις Πανελλήνιες 2022 (Çevrimiçi) <https://www.neolaia.gr/2022/06/03/kiki-dimoula-thema-ekthesis/> 3 Haziran 2020

vermektedir. Aynı zamanda yalnızlık teması da bu dönemin eserlerinde görülmektedir. Bu tema Kiki Dimoula'nın eserlerinde de göze çarpmaktadır. Birinci tekil kişi, özellikle savaş sonrası eserlerinde kullanılmaktadır.

Kiki Dimoula'nın eserlerinde savaş sonrası dönemin ruhu görülmektedir. Bu ruh genelde karamsardır. Bunun da sebebi ülkenin savaş sonrası büyük bir bunalımda olmasıdır. İnsanlar her zaman ölümü düşünmektedir çünkü bu dönemde insanlar ölümü bir kaçış noktası olarak görmektedir. Yalnızdırlar ve terk edilme duygusuyla yaşamaktadırlar. İnsanların geleceğe olumlu bakacak gücü kalmamıştır. Bu melankoli ve karamsarlık havası eserlere zenginlik ve çok anlamlılık katmaktadır.³²

2.5.Şairin Eserlerinde Kullandığı Dil

Şair eserlerinde Dimotiki dillini³³ kullanmıştır.³⁴ Yunanistan'ın kurulma aşamasında Yunanistan'dan derin bir tartışma başlamıştır. Bazı kişiler Dimotiki dilini isterken bazıları da Antik dilin ana dil olmasını istemiştir. Antik dilin savunucuları, kullanılan dillin gücünü yitirdiğini ve yeni bir dile ihtiyaç olduğunu savunmaktaydılar. Bazıları Türk yönetiminin altında Türkçe kelimelerin Yunancaya girdiğini savunurken, bazıları ise halkın anlayamadığı Antik dilin halkın dili olamayacağını savunuyordu. Ayrıca Antik diyalektin oldukça zor bir gramere, artık hiç kullanılmayan kelimelere sahip olduğunu vurgulayarak halkın neredeyse anlayamadığı bir dil yerine daha basit olan bir dilin, Dimotiki dilinin, kullanılması gerektiğini savunuyorlardı.³⁵ Bunun sonucunda yeni bir dil olan Katarevusa dili ortaya çıktı. Böylelikle Katarevusa dili devletin resmi dili oldu ve ilk önce okullarda kullanılmaya başlandı. Aynı zamanda mahkemeler ve zabıtlarda da kullanılıyordu. Hatta gazetelerde bile Katarevusa dili kullanıldı. Kısaca bu dil devletin ve ülkenin her noktasında yaygındı ve devletin ana dilli olmuştu. Okullarda halk Yunancası

³²Evangelos Athanasopoulos, **Ποιήματα**, Atina, Pataki Yayınları, 2014, s.190-195.

³³Katarevusa dili 19. ve 20.yüzyılda Yunanistan ve Kıbrıs'ta kullanılan bir dildir. Ancak günümüzde kullanılmamaktadır.

³⁴İbrahim, Kelağa Ahmet, "Skarlatos Vizantios'un Yunan Sözlük Bilimindeki Yeri ve 1835 Tarihli Sözlüğünde Tespit Edilen Türkçe Alıntılar", *Türkiyat Mecmuası*, c.27/2, 2017, s. 138.

³⁵Stephen R. Anderson, "Languages: a Very Short Introduction", London, Oxford University Publishing, 2012, s. 107.

öğretilmediği için 1964 senesinde okullarda Dimotiki dili de kullanılmaya başlandı. Ancak daha sonra bir kararla 1974 yılında Katarevusa devletin ana dili olmaktan çıkarıldı. Bu olaydan iki yıl sonra Dimotiki³⁶ dili devletin ana dili oldu ve devletin her yerinde kullanılmaya başlandı.³⁷ Katarevusa dili Dimotiki'ye³⁸ göre oldukça zordu. Katarevusa dilinin belli bir yapısı yoktu. Kişiden kişiye göre değişiyordu. Bu özellik dili çıkmaza götürüyordu ve onu zorlaştırıyordu. Ancak Dimotiki dilinin belli bir yapısı vardı bu da bu dili basit yapıyordu. Ancak Yunan aydınları buna itiraz etti ve böylelikle ülkede iki dillilik oluştu. Bu arada Katarevusa'da olan bazı kelimeler halk tarafından benimsendi ve bunlar halk diline katılmış oldu. 1976 yılında bu yana Yunanistan'ın resmi dilli Dimotiki olarak bilinmektedir.

Adamantios Korais, Katarevusa dilinin en önemli temsilcilerinden biridir. Katarevusa dilinde Eski Antik Yunanca diline ait birçok özellik vardır. Bu dil 1976 senesine kadar kullanıldı ve Yunan Eğitim Bakanlığı tarafından kaldırıldı. Ancak gerek kilise dilinde gerekse İncil'de hâlen bu dil kullanılmaktadır. Günümüzde ise Estia gazetesinde de bu dil kullanılmaktadır. Katarevusa dili ülkenin resmi evraklarında kullanıldı. Bu sebepten ötürü bu dil politik bir anlamda taşıyordu. 1982 yılında bu dil tamamen kaldırıldı ve bir süre sonra unutulmaya başlandı.

Katarevusa dilli Dimotiki dillinden doğal olarak etkilendi. Böylelikle Katarevusa ve Dimotiki dili bir bakıma bir bütün oldu. Katarevusa 18. yüzyılda ortaya çıktı ve 19, 20. yüzyıla kadar Yunanistan'da ve Kıbrıs'ta kullanıldı.

Adamantios Korais'e göre dilin yabancı kelimelerden arınması gerekiyordu. Korais de Katarevusa dilinin en önemli temsilcilerinden bir tanesidir. Katarevusa dili Yunanistan'da elit bir kesim tarafından kullanıldı. 17. yüzyılda artık bu dil politik amaçlar taşımaya başladı. Yani bir bakıma politikaya hizmet vermeye başladı. Laik bir ruh taşıyordu ve halkı sembolize ediyordu. Tabii bu dil her zaman teknik bir dil olarak kaldı çünkü edebiyata hizmet verecek yeteneği yoktu. Ama bir bakıma da edebiyattan bağımsız değildi. Kiki Dimoula'nın eserleri de Katarevusa dilinin

³⁶Dimotiki Dili günümüzde Yunanistan'da kullanılan güncel dildir.

³⁷Anonim, "Ο Αδαμάντιος Κοραΐς και η Καθαρεύουσα", (Çevrimiçi) <https://www.kisa.link/Q6nJ>, 5 Haziran 2018.

özelliklerini taşımaktadır. Ancak o da Dimotiki dilini çoğu kez kullanmayı yeğlemiştir. Şu gerçektir ki zaman aşımı ile Katarevusa ile Dimotiki zamanla bir bütün olmaya başlamış ki bu durum da savaş sonrası yazarları etkilenmiştir.

Kiki Dimoula'nın eserlerinde ironik bir dil kullanmıştır. Bunu yaparken de bazen melankolik bazen de doğal bir şekilde bu ironik dili eserlerine yansıtmıştır. Şairin eserlerinde kullandığı kelimeler bizi çok uzağa götürmemektedir. Yani kelimeler gerçek anlamlarıyla kullanılmaktadır. Eserlerinde ironik dil güçlü bir şekilde kullanılmaktadır. Bunu yaparken şair basit bir dil kullanmaktadır. Şair“*Aora Paraora*” eserinde kelimeleri ve betimlemeleri büyük bir coşkuyla sanata ve hayatta bağlayarak anlatmaktadır çünkü şairin eserlerinde her zaman hayat kavramı vardır. Bu da eserlerinin olmazsa olmazıdır. Şairin eserleri daha çok aşka, sevgiye ve hayata dayanmaktadır. Şaire göre aşkın belli bir zamanı yoktu. Aşk paylaşılan bir şey değildir. Kişiye özgü olan bir olaydır. Gizemli olan bir şeydir ve her zaman karanlıkta olması gereken bir kavramdır. Gün yüzüne çıkmaması gerekmektedir. Aşk meydana geldiği zaman güzel bir duygudur. Yani haz verici bir duygudur. Ama ne yazık ki biten bir şeydir. Sonu olan bir duygudur. Bu duygu bir ay da sürebilir. Ama şaire göre her zaman iki kişiden birisi âşık bir şekilde de kalabilir. Tabii ki kıskançlık da aşkın en önemli parçasıdır.³⁹ Yani olmazsa olmazıdır. Aşkın bitişi acıyı sembolize etmektedir. Seven insan için sevilen kişinin kaybıdır. Bu da o kaybedilen kişinin kaybıdır ve aşkın gidişi kabullenilmesi gereken bir duygudur. Çünkü artık biten bir şeydir artık o bir daha yaşanmayacaktır. Şaire göre aşktan sonra sevgiye geçilmektedir. Ona göre aşkın sonu sevginin başlangıcıdır. Ama aşkın birçok şekli vardır. Bu da aşkın tam tersi olan bir duygu olduğunu göstermektedir çünkü aşkın tek bir şekli vardır ama sevginin birçok şekli vardır. Sevgi tek bir kelimedir ama bu kelimenin birçok anlamı vardır. Bu sevgi de hayal ettiğimiz kişi için olan sevgidir. Senelerce hayal ettiğimiz, onu bulmaya çalıştığımız bir sevgidir. Sevginin her zaman birçok anlatılış şekli vardır ama aşkın birçok anlatılış şekli yoktur. Sadece bir tane anlatılış şekli vardır. Sevgi her iki kişide olan bir şey değildir ve genelde ölümden önce bitmektedir. Aşk bir savaştır yani bir mücadeledir. Şaire göre bu duyguyu

³⁹Takis Seodopulos, “Κι αν Επιστρέψαμε Στην Καθαρεύουσα”, (Çevrimiçi) <https://www.kathimerini.gr/opinion/817434/ki-an-epistrefame-stin-kathareyoysa/>, 30 Mayıs 2015.

yaşamamış olan birçok insan vardır. Bu duyguyla daha karşılaşmamış birçok insan var olmaktadır. Şaire göre en acı şey insanın âşık olduğunu zannedip ama olmamasıdır. Kiki Dimoula'ya göre her insanın içinde gizlediği bir dünya vardır. Sonuç olarak yazar eserlerinde aşk ve sevgi temasını yoğun bir biçimde işlemiştir.

Kiki Dimoula, eserlerini üç ana tema üzerinde yazmıştır. Bunlar aşk, ölüm ve sevgi temalarıdır.⁴⁰ Bu temaları şair ustaca kaleme almıştır ve bunları yaparken birçok teknik kullanmıştır. Ancak şairin kullandığı dil zor değildir şair kelimeleri gerçek anlamlarıyla kullanmıştır.

Şair eserlerinde deneyimlerini gerçekçi bir şekilde yansıtmaktadır. Bunu yaparken de kendine has bir teknik kullanmaktadır. Şaire göre her deneyim bir iltir ve her deneyimde bir hayal kırıklığı olma olasılığı vardır. Şaire göre deneyim dediğimiz olay, kötü bir anlamda oluşturabilmektedir. Bu deneyimler insanın iç dünyasını zenginleştirmektedir ve kişinin dayanma gücünü test etmektedir. Şaire göre insanlar bazı şeyleri yaşamak için gelmektedir. Bu da insanın dünyaya gelme amacını yansıtmaktadır. Bu durum insanların sevinçlerini büyük bir tutkuyla kutlamasına sebep olmaktadır ama acılarını büyük bir sabırla karşılamaktadır. Onlara göre, her acı bir gün bitecektir ve sonu olmayan acı yoktur. Şaire göre hayat ölüm ile doğuş arasında gidip gelen bir yoldur. Bu düşünce aynı zamanda Thomas Stearns Eliot düşüncesidir. Şaire göre bizim atacağımız her adım bizi ölüme yaklaştırmaktadır. Kiki Dimoula'nın eserlerinde yaygın olarak görülen temalardan bir tanesi de ölüm temasıdır. Şair göre ölüm çok hızlı gelen bir olaydır. Çünkü zaman hızlı akmaktadır ve kimse hayatın akışını durduramamaktadır. Ancak bu durum yazarı üzmemektedir. Şair ölümü bitişe giden bir yol gibi betimlemektedir. Şair her şeyden az bilgiye sahip olmak istemektedir. Yani sadece bir şeye odaklanmak yerine birçok şeyden bilgi edinmeye çalışmıştır. Şaire göre duygular kalıcı olan varlıklar değildir. Sürekli değişim içindedir. İnsanlar birbirlerini unutmaktadır ve bu unutmadan sonra genelde

⁴⁰Eleni Kritikou, “Κική Δημουλά: Ο Έρωτας, ο Χρόνος, η Μοναξιά Μέσα Από τα Μάτια Της Πουήτριας Που Γεννήθηκε σαν Σήμερα, (Çevrimiçi) <https://jenny.gr/real-life/who/365325/kiki-dimoula-o-erotas-o-hronos-i-monaxia-mesa-apo-ta-matia-tis-poitrias-poy>, 6 Haziran 2020.

yalnızlık duygusu gelmektedir. Ancak bu duygu ve yazarda hüznü yaratmamaktadır. Şairin acı çekmesi için hiçbir sebep yoktur nitekim bu yalnızlık ona güç vermiştir.

Şair hayatında sadece mutsuzluğu değil aynı zaman güzellikleride tatmıştır. Aynı zamanda yazar aşkın güzelliklerini de yaşamıştır. Birçok güzellik görmüştür bu da onun sorunlarını kısa da olsa unutmaya sebep olmuştur. Böylelikle zorlukların yanında güzellikleride tatmıştır ve bu güzellikler onu mutluluğu yaşamasına sebep olmuştur. Şair kültürel birikime ve maneviyata değer veren insanlar ile yakın temasını korumaya çalışmıştır. Şair hayatın sona doğru gitmesinden kaygılanmamıştır. Bu onun hayattaki savaşları vermiş olduğunu göstermektedir. Yapması gerek görevlerini yerine getirmiştir. Şair yaşadığı sürece her zaman duygularını ifade etmiştir. Bunu yapmaktan hiç çekinmemiştir. Şairin hayatta öğrendiği en önemli şey ise insanların her zaman bizimle kalmadıklarıdır. Yani her insanın bir gün göç etmesi gerekmektedir. Hiç kimse bu dünyada kalıcı olamamaktadır. Şaire göre insanlar olaylara olumlu bir bakış açısından bakmamaktadır. Her zaman karamsardırlar. Bu da onları hüznü götürmektedir. Şair yaşadığı müddetçe çok şey kaybetmiştir. Bu da ona göre her deneyimin bir kaybı temsil ettiğinin göstergesidir. Yani deneyim kaybedilen bir olaydır. İçinde kayıp duygusunu barındırmaktadır. Şair Odisseus'tan örnek vermektedir. Odisseus'un ait olduğu yere varması için büyük bir yolculuk yapması gerekmişti. Ama bu yolculuk her ne kadar zorluklarla dolu olsa da ona birçok deneyim kazandırmıştı.⁴¹

Şairin en büyük korkularından bir tanesi de yalnızlık olmuştur.⁴² Bunun içindir ki her zaman hayatında insanları tanımaya çalışmış ve yalnız kalmamaya özen göstermiştir. Bazen yalnızlıktan kaçınmak için kafasında hayali karakterler oluşturmuştur. Bunu yapmasının amacı yalnızlıktan kaçmak istemesidir. Şairin hayatında yalnızlık duygusuyla baş başa kaldığı dönemler de olmuştur. Bu dönemde

⁴¹ Anonim (Çevrimiçi) ”Ο έρωτας; Γένους Ανυπεράσπιστου”,
<https://www.dinfo.gr/%CE%BA%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CF%85%CE%BB%CE%AC-%CE%BF/>, 6 Haziran 2020.

⁴² Elena Kritikou,(Çevrimiçi) ” Ο έρωτας, ο χρόνος, η μοναξιά μέσα από τα μάτια της ποιήτριας που σήμερα”, 6 Haziran 2020.

şair için acılı bir dönem olmuştur. Ancak Kiki Dimoula'ya göre hayatı mutsuzlukla dolu olmamıştır. Şair hiçbir zaman acıdan kaçınmamıştır. Her zaman şair zorluklara karşı savaş vermiştir. Bu mücadeleden hiçbir zaman kaçınmamıştır. Şair birçok üzüntüyü yaşamıştır. Yalnızlık, acı ve ölüm gibi acıları tatmıştır ve bütün bunlar onun için bir deneyim olmuştur.⁴³Şairin en ustaca yaptığı olaylardan bir tanesi de hayattaki mutsuzluklara karşı sapasağlam ayakta durmasıdır. Hiçbir güçlük yazarın pes etmesine sebep olmamıştır.

Şair göre insanın çocukluk anılarına karşı bir özlemi vardır. Bu özlem hasret ve acıyı barındırmaktadır. Şaire göre bu yıllar kayıp gitmiştir ve bunun sonucunda hasret ve acı kalmıştır. Geçmişe geri dönülemeyecektir. Kaybolan yıllar kişinin altın yıllarıdır ve bu gerçeği hayatın sonuna kadar kabullenmek zorundadır. Geçmiş zaman büyük bir özlemle hatırlanacaktır.⁴⁴

Şair eserlerinde Kavafis'ten etkilenmiştir. Eserlerinde sürekli toplumun yozlaşmış olduğunu anlatmaktadır. Şair sürekli bir arayış peşindedir. Her zaman hayat için bir anlam aramaktadır. Şairin eserlerinde genelde yokluk ve yalnızlık duygusu vardır. Yalnızlık duygusu da muhtemelen yazarın eşini kaybetmesinden kaynaklanan bir duygudur.

Kiki Dimoula çok sevdiği eşini göremeyecektir. Çünkü onu sonsuzluğa uğurlamıştır. Şair kaybetmenin kederini yaşamıştır. Bütün bunlarda yazarın eserlerine yansımıştır.

Şair 1952 yılında “Ποιήματα” (Şiirler-Ikaros Yayınları) adlı kitabıyla ortaya çıkmıştır. Onun şiirleri birçok dile çevrilmiştir ve böylelikle yazar dünya çapında tanınmış bir yazar haline gelmiştir. Dimoula pek çok ödüle layık görülmüştür. Ancak “Ποιήματα” adlı kitabı en önemli eserlerinden bir tanesi olmuştur.

⁴³Vangelis Athanasopoulos, *Το Ποιητικό Τοπίο Του Ελληνικού 19^{ου} και 20^{ου} Αιώνα*, Atina, Kastanioti Yayınevi, 1995, s 155, 175.

⁴⁴Saraki, *a.g.e*, s. 155.

“Εχω κι εγώ ένα σωρό

Αποθημένους ουρανούς μα δε σκοτώνω άστρα”⁴⁵

“Beğenmediğim, tasvip etmediğim çok gökyüzü var ama onların altındaki yıldızları öldürmem.” Şaire göre, Hayatında tasvip etmediği, onu mutsuz kılan önemli şeyler olmasına rağmen ufak gibi görünen ama yine de değer taşıyan şeylere önem vermektedir. Bu önemsiz şeyler onu avutmaktadır.

“Sıkı bir bağla heyecanı sürdürmeye çalışıyorum. Aksi takdirde o heyecan olmazsa şiir oluşamaz. Şiirsel niteliği kayıp gider.” Burada şiirin oluşması için insanın içinde heyecanın olması gerekir. Heyecansız, coşku içermeyen şiir işlevini kaybeder.

“Dünyanın yüzü beni yorgun düşürdüğünden büsbütün yaşlandım.” Yazar bu sözünden hayatın kendisini yorduğunu ifade etmektedir. Belki de eşinin kaybı yazarda bir duygusal yorgunluk oluşturmuştur. Belki de hayatın yaratmış olduğu bir yozlaşmayı dile getirmektedir. Ancak bir şey kesindir ki bu dizede hayatın sebep olduğu yorgunluğu dile getirmektedir.

“Ο έρωτας

Όνομα ουσιαστικόν

Πολύ ουσιαστικόν

Ενικού αριθμονύ

Γένους ούτε θηλικού ούτε αρσενικού

Γενούς ανυπεράσπιστου

Πληθυντικός αριθμός

Οι ανθπεράσπιστοι έρωτες”⁴⁶

⁴⁵ Kiki Dimoula, “Ποιήματα”, (Çevrimiçi)

<https://www.pinterest.es/pin/515451119828239200/>, 25 Mart 2022.

⁴⁶Kiki Dimoula, **Ποιήματα**, Atina, Ikaros Yayınları, 1998, s. 124.

*“Aşk bir isimdir, yalnız bir isimdir, tekildir, ne erkeğe ne kadına hitap eder ve korumasızdır. Korumasız aşklar çoğuldur.”*Şair bu satırında aşkın sadece erkeğe ya da kadına ait olmadığına değinmektedir ve ona göre aşk genelde çoğul kişiye aittir. Çünkü herkesi kapsamaktadır. Herhangi bir yaşı ve cinsiyeti yoktur. İçinde birçok ismi taşır ve sadece bir kişiye veya bir gruba ait olacak kavram değildir.

Aşkı yaşatmak için onu beslememiz gerekir. Aşk ihtimam ister. Gereken önem verilmeği için kadın erkek fark edilmeden korumasız aşklar ve âşıklar çoğalmaktadır. Aşkın yaşanması için onu korumamız gerekir. Ne yazık ki korunamayan, ihtimam gösterilmeyen aşkların sayıları çoğalmaktadır.

*“Όταν αγαπάς
Σε λιμάνια στασμούς και σε τρένα
Πηγαίνεις και τρέχεις και πάς
Όταν αγαπάς
Δεν υπάρχει γραμμή και χωρίζει
Τι θέλεις τι πρέπει τι γή
Όταν αγαπάς
Το μυαλό δεν μιλάει η καρδιά
Απαντάει σε ότι ρωτάς
Όταν αγαπάς. Και εσύ δεν μ'αγαπάς”⁴⁷*

*“Sevdiğin zaman
Limanlar, garlara, tren istasyonlarına koşarak gidersin
Sevdiğin zaman
Ne istediğin, ne olması gereken, ne de olmaması arasında ayıracak bir çizgi yoktur.
Sevdiğin zaman
Beyin, mantık konuşmaz, kalp cevap verir sen de sorarsın
Sevdiğin zaman... Ama sen beni sevmiyorsun”*

⁴⁷ Kiki Dimoula, “Όταν Αγαπάς” (Çevrimiçi) <https://www.greeklyrics.gr/stixoi/otan-agapas/>, 29 Mart 2022.

Şairin bu dizesine göre insan birisini sevdiği zaman insan her yere gider. Aynı zamanda seven insanları ayıracak herhangi bir çizgi yoktur ve insan birisini sevdiği zaman beyin sessizleşir ve artık kalp bütün soruları cevaplamaya başlar. Bu dizelerde şairin aşkı ne kadar güçlü bir şekilde anlattığını görmekteyiz. Şair bu şiirde usta bir şekilde aşkı anlatmaktadır. Görüldüğü gibi aşkın belli bir yeri ve sınırı yoktur ve insan aşık olduğu zaman bilinç ve beyin kapanmaktadır. Çünkü artık kalp ve duygular her soruya yanıt olmaktadır. Ancak aşkın olmadığı yerde bu hisler dibe vurur, insan duygusuz kalır.

*“Με κούρασε πολύ
Το πρόσωπο του κόσμου
Κι εσύ να είσαι ένα ποτήρι
Στο πανώ ράφι που δεν φτάνω”⁴⁸*

Şair bu dizesinde hayatın onu yorduğunu söylemektedir. Bu dize bize *“hayatın yüzü beni çok yordu ve sen de benim yetişemediğim üst rafta olan bir bardaksın”* demektedir. Bu dize esasında yazarın hayatta zorluklarla karşılaştığını göstermektedir. İnsanlar davranışları ve eylemleri ile onu hüsrana uğratarak üzmüştür. Sonuç olarak kendini yorgun hissetmektedir.

*“Λάθος πίκρα σκότωσες
Αυτή που σε φαρμάκωνε
Ζεί”⁴⁹*

*“Yanlış bir acıyı öldürdün
Esasında senin hayatını zehreden yaşıyor”*

İnsan mutsuzluğunun sebebini bazen anlayamaz, hatalı yola saplar. Esas mutsuzluğunun nedenini kavrayamaz ya da kavramayacak kapasitededir. Doğru bir

⁴⁸Kiki Dimoula “Βαθεία Αύλαξ”, (Çevrimiçi) <https://diaryofwonder.tumblr.com/post/116573095395>, 1 Nisan 2022.

⁴⁹Kiki Dimoula, “Εμμονη Ιδέα”, (Çevrimiçi), <https://www.newside.gr/2020/03/kiki-dimoula-emmoni-idea/>, 12 Şubat 2022.

yola gideceğine başka yöne hareket eder ve aslında o zaman kendini mutsuzluğun kucağına atar.

“Μακρό κουραστικό ταξίδι
Το πεπρωμένο
Μα το χειρότερο
Πας η έρχεσαι δεν ξέρεις”⁵⁰

“Kader, yazgı uzun yorucu bir seyahattir fakat en kötüsü gittiğini ya da geldiğini idrak edemiyorsun. ”

Şair bu dizesinde uzun bir yolculuktan bahsetmektedir. Bu yolculuk kader de olabilir ancak bir kişinin yaşayabileceği en kötü şeyde olabilir. Ancak bu kişi bu yolculuğa gidiyor mu ya da bu yolculuktan geliyor mu bilinmemektedir. Ancak tek bilinen şey bu yolculuğun yorucu olduğudur. Belki de bu dizesinde şair hayatının uzun ve yorucu bir yolculuk olduğunu anlatmak istemektedir. İnsanın kaderi, hayatının yolculuğu yorucu ve uzun olabilir ancak en kötüsü bir bilinmezlik içinde yoluna devam ettiğidir.

“Poerty contains love and holds it in high esteem, even though love always humiliates it by using it merely as a soothing after- shave lotion”⁵¹.

“Şiir aşk içerir ve onu büyük bir saygı ile kenetler, içine tutar. Ancak aşkı şiir içinde tıranıştan sonra bir kolonya olarak kullanırsan o şiir değerini yitirir, önemsizleşir.” Bu yazıda aşk şiirde başlı başına bir yer tutar. Aşka gereken değeri vermemiz gerektiği belirtilmektedir. Aşkı basit bir parfüm ya da bir eşya gibi görürsek şiir önemini kaybeder.

⁵⁰Yorgos Arhimadritis, “Κική Δημουλά: «Είμαι Ακόμα Πεινασμένη για Ζωή»”, (Çevrimiçi) <https://www.kathimerini.gr/opinion/interviews/882468/kiki-dimoula-eimai-akoma-peinasmeni-gia-zoi/>, 11 Kasım 2016.

⁵¹Anonim, “Kiki Dimoula’s the most important 7 poems”, (Çevrimiçi) <https://www.wisefamousquotes.com/kiki-dimoula-quotes/>, 5 Mart 2022.

Yazar hayatında birçok kez ödüle layık görüldü. Bir ödülünü Uranis Vakfından (1994) bir diğer ödülünü ise Atina Akademisinde aldı. (2001). Bütün bu ödüller yazarın ne kadar usta bir yazar olduğunu gösterdi. Ayrıca Kiki Dimoula edebiyat alanında Avrupa ödülüne layık görüldü. Ölümünden sonra eserleri İngilizceye, Almancaya, İspanyolcaya ve İtalyancaya çevrildi. Gallimard isimli bir Fransız yazara göre Dimoula savaş sonrası edebiyatının en önemli yazarlarından bir tanesidir. Bu Fransız yazara göre Kiki Dimoula'nın eserlerinde her zaman bir umut ışığı vardır. Günümüzde Dimoula hakkında birçok makale yazılmaktadır. En önemlilerinden biri de Ioanna Üniversitesinde yapılan bir tez çalışmasıdır. 2015'te yazarın eserleri "*Greek Poets on the Current Crisis*" adlı kitapta İngilizceye çevrilmiştir. Bu kitap Dinos Siotis tarafında basılmıştır. Şairin şiirleri genellikle umutsuzluk, güvensizlik, eksiklik ve ilgisizlik hakkında olmuştur. Şair eserlerinde yozlaşmadan söz etmektedir. Bu yozlaşma büyüme ile birlikte olan bir duygudur çünkü şaire göre büyümenin insanda yozlaşmaya neden olmaktadır.

Şair aynı zamanda göçmenler ile ilgili olumlu şeyler söylemektedir. Şair bir şiirinde yabancılar ile yaşamaya ve onlarla uyanmaya alıştığını söylemektedir. Kiki Dimoula her zaman göçmenler için bir acıma duygusuna sahip olmuştur. Bir konuşmasında bu konuyla ilgili olarak keşke siyah insanlar açlık çekmeseydi ve ırklar birbirlerine karışmış olsaydı, demiştir. Herkesin aynı olduğunu ve eşit olduğunu vurgulamaktadır. Her türlü ırkçı düşünceden uzak durmuştur. Bir sözü yazar beğenmemiştir "*Bankları tutan insanlardan korkuyorum.*"⁵²Yazar bu ifadeyi son derece ırkçı bulmuştur ve şiddetli bir şekilde kınamıştır. Çünkü şairin gözünde herkes eşittir ve ırkçılık diye bir kavram kabul edilememektedir.

Şair aynı zamanda heykellere de önem vermektedir. Şaire göre heykel insana benzer ve insanda var olan karakteristik özelliklere sahiptir. Hatta şair bir şiirinde heykelleri canlandırmıştır. Bu şiirde heykeller müze kapandığı zamanda

⁵²Maria Sermous, "Υποψηφιότητα Της Κικής Δημουλά για Νόμπελ Λογοτεχνίας, Αλλά Βραβεία δεν Δίνονται Μετάθνατον", (Çevrimiçi)<https://www.mononews.gr/politismos/lina-mendoni-i-ipourgou-politismou-iche-protini-tin-kiki-dimoula-gia-nompel-logotechnias>, 23 Şubat 2020.

canlanmaktadır ve hareket etmektedir. Şair bir şiirinde Akropol'den İngilizler tarafından çalınmış olan heykellere değinmektedir. Şaire göre heykellerin doğal ortamından koparılmaması gerekmektedir. Şair İngilizlerin çalmış olduğu heykellere haksızlık edildiğini ve onların geri verilmesi gerektiğini söylemektedir. Ancak ne yazık ki bu heykeller şimdiye kadar geri verilmemiştir. Şair aynı zamanda edebiyatta kadın imajını sembolize etmektedir. Şair kadınların kader tutsağı olmalarına üzülmektedir. Hatta bir şiirinde kadını bir heykele benzetmektedir. Yazara göre kadının köleliği kadının varoluşuna yakışmamaktadır ve kadının yaratılış amacına ters düşmektedir.

Şairin çok tanınmış bir şiiri vardır. Bu eserin ismi “*Acıtan İfşa*”dır. Şair bu eserde birçok sanat tekniğinden yararlanmıştır. Bu şiir hem Avrupa hem de dünya edebiyatında önemli bir yere sahip olmakla birlikte birçok dile de çevrilmiştir.⁵³

⁵³Dinos Siotis, “Ελληνες Ποιητές σε Κρίση”, London, Smokestack Books, 2015, s.80-95.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM⁵⁴

3.1.“Acıtan İfşa”nın Analizi ve Çevirisi

“Επώδυνη Αποκάλυψη

Ο,τι λες στην πένα το γράφει.

Σκέπτεσαι θυμάσαι νομίζεις αγαπάς υπαγορεύεις.

Μερικά τα αποσιωπάς.

Όχι πως είσαι υποκριτής αλλά

λιγάκι σα να ντρέπεσαι που είναι τόσο λίγα

και σα να κομματιάζεσαι τόσα πολλά που είναι.

Με αφοσίωση σ’ ακούνε οι λέξεις

σε αντιγράφουν και η πένα διψασμένη

ρουφάει όσο μελάνι αφήνουν πίσω τους

-σαν τις σουπιές – τα συνταρακτικά

θολώνει η σύλληψή τους.

Όπως σου υπαγόρευσε η μοίρα να τα ζήσεις

γραμμένα σε δικό της απορροφητικό χαρτί

έτσι ακριβώς κι εσύ τα υπαγορεύεις

στην άγνωστη ποιότητα του μέσου που διαθέτεις.

Καμιά φορά όταν η πένα μπάζει κρύο

γιατί οι προφυλάξεις έχουνε πετσικάρει

⁵⁴ Şiir çevirileri ve analizleri makalenin yazarı tarafından yapılmıştır.

απ' των δεινών την παλαιότητα
λίγο παραμορφώνεις την εικόνα –
αίσθημα που δριμύ χειμώνα δρέπει
το στρέφεις να μαζεύει χαμομήλια

και κάπως έτσι γλυκαίνει του κειμένου ο καιρός.

Όλα ετούτα κι άλλα μαζί
τα παίρνει φεύγοντας ο χρόνος
σα να 'τανε δικά του.

Κάποια στιγμή του τα ζητάς τ' ανοίγεις
θέλεις να δεις αν θυμάται το χαρτί όσα
του υπαγορεύεις γιατί ακόμα
και της άψυχης εγγύησης η μνήμη
με τον καιρό κι αυτή αδυνατίζει.

Ταράζεσαι χλωμιάζεις βλέπεις
να 'χουν γραφεί πράγματα που δεν είπες
τον εαυτό σου αγνώριστο
κι οι πράξεις του θρασύδειλες
να ενοχοποιούν άλλων την προδοσία
ενώ η δική σου σε ανύψωση
να θριαμβεύει ως θύμα

κι άλλα κι άλλα τερατώδη, επονείδιστα
που και νεκρός να είσαι
ντρέπεσαι να τα πεις
με το γυμνό όνομά τους.

Φρίττεις κι ερμηνεύεις
πως όλα είναι βγαλμένα
τάχα απ' της γραφής το άρρωστο μυαλό.

*Σε λιγοστεύει σε ταπεινώνει να παραδεχτείς
πώς όλα αυτά τα ανίδεια που γράφουμε
γνωρίζουνε για μας περισσότερα
και πιο αβυσσαλέα
απ' όλα μισοξέρονν όσα ζήσαμε.”⁵⁵*

Acıtan İfşa

Kaleme ne söylersen yazar
Düşünürsün hatırlarsın sanırsın seversin dikte edersin.

Bazı şeyleri gizlersin.
yalancı olduğundan değil
çok az oldukları için utandığından
ve o denli çok olduklarından seni parçalara ayırdıklarından.

Kelimeler seni özveriyle dinler
Seni kopyalar ve kalem susamış bir şekilde
arkalarında bıraktıkları tüm mürekkebi emer
-sessizlikler misali- heyecanlandıran şeyler
idrak edilişlerini muğlaklaştırır.

Tıpkı kaderin onları yaşamayı emretmiş olduğu üzere
Kendisine ait emici kağıda yazılmış
Tam olarak sen de bu şekilde dikte edersin
emrinde olan aracın meçhul kalitesinde.

Bazen kalem soğuyunca
Ziraacıların eskiliğinden

⁵⁵Kiki Dimoula, **Ποιήματα**, Atina, Ikaros Yayınları, 2005, s. 19-20.

Önlemler elden gitmiştir
Görüntüyü biraz bozarsın –
Sert kışın soğuşuna kapılma hissini
Papatya toplamaya yönlendirirsin
Ve bu şekilde metnin iklimi yumuşar.

Tüm bunları ve diğerlerini
Sanki onunmuşçasına
Zaman akışıyla alır.
Bazen ona dikte ettiklerini
Kendisinden istersin ve açarsın
Kâğıdın hatırlayıp hatırlamadığını görmek istersin
Çünkü hafızanın cansız garantisi bile zamanla zayıflar.

Sarsılırsın solarsın görürsün ki
Söylemediğin şeyler yazılmıştır
Benliğin tanınmaz haldedir
Ve eylemleri de arsızdır
Başkalarının ihanetini ortaya çıkarırlar
Seninki ise bir kurbanmışçasına zaferle yükselir

Ve diğer ve diğer canavarca, utanç verici
Ölü olsan bile
Çıplak ismiyle
Söylemeye utandıkların.

Çıldırır ve yorumlarsın
Güya her şeyin yazının hastalıklı zihninden
Çıktığı misali.

Seni sınırlandırır, küçük düşürür kabullenmek
Bilinçsizce yazdığımız tüm şeylerin

Hakkımızda daha çok şeyler bilmesi
Ve daha berbattır
Yaşadıklarımız hakkında yarım bildikleri.

Çalışmamızda Türkçe çevirisine yer verdiğimiz Dimoula'nın "*Επώδυνη Αποκάλυψη*(*Acıtan İfşa*)" isimli şiiri şairin yazım dünyasına ışık tutan bir eser olarak karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu şiir ile Dimoula şairin ve şiir yazımının düşün dünyasına ve tekniğine eğilir. Yazım dünyasının derinliklerindeki yolculuğun dört önemli istasyonu söz konusudur. Bu istasyonları şairin özeleştirisi, yazılmaya değer görülen her şey, yazıma değer görülmeyen, metin dışında bırakılan her şey ve Dimoula'nın en karakteristik özelliklerinden bir tanesi olan, dinsel ezoterik devinimle birebir alakalı olan melankoli teşkil eder.

Şiirin başlığı Dimoula'nın eğildiği ana temaya ışık tutar. "İfşa"nın Yunancadaki tekabülü "*αποκάλυψη*" kelimesidir. "*Αποκάλυψη*"şimdiye dek gün yüzü görmemiş olan, gizli bir şeyin su üstüne çıkması, herkesçe bilinmeye başlanması anlamını taşımaktadır. Dimoula'da "*Acıtan İfşa*" kendi şairlik-yazarlık deneyiminin "ifşasına" yelken açmaktadır. Papastathi'nin işaret ettiği üzere Dimoula'nın esas hedefi "şairin özeleştirisi" olarak su yüzüne çıkmaktadır⁵⁶. Eser şairin kişisel deneyimi temelinde şiir-yazım tekniği üzerine eğilmektedir. Bu teknik yaratıcı şairin arayışlarından, yazmayı seçtiği şeylerden ve yazamadıklarının toplamından başka bir şey değildir. Bu özelliğiyle "*Acıtan İfşa*" gerek şairin kendisi için gerek ise de okuyucu için yazımın teşkil ettiği bir deneyim, serüven sarmalı olarak karşımıza çıkmaktadır.

"*Kaleme ne söylersen yazar, düşünürsün hatırlarsın sanırsın seversin dikte edersin*" dizeleriyle Dimoula şairin yazmayı seçtiği her türlü öğeye, temaya eğilir. Kalem yazım serüveninin heyecan verici bir aracıdır. Kalem zihinde kalanları ya da zihinde kalması tartışmalı olan şeyleri kâğıda döken araçtır. Kalem yazım serüveni yaratıcısıdır; yazar, hatırlar, sanır, sever ve dikte eder. Kalem, bir bakıma Hristiyan inancının temel taşlarından bir tanesi olan günah çıkarma tematiğinin bir iz düşümüdür. Dimoula "*Acıtan İfşa*"da günah çıkarırken yazılması güç şeylerin

⁵⁶Papastasi a.g.e., s.270.

öyküsünü ve aynı zamanda yazılamayanları da “*Bazı şeyleri gizlersin*” dizeleriyle bizimle paylaşmaktadır.

Dimoula’nın bizlere ipucu verdiği üzere yazılanlar ya da daha doğrusu yazılabilenler kadar şiir-yazım deviniminin bir başka yüzü de söz konusudur. Ayın görünen yüzü kadar bir de görünmeyen tarafı yani yazılmayan şeyler de söz konusudur. “*Bazı şeyleri gizlersin, yalancı olduğundan değil, çok az oldukları için utandığından ve o denli çok oldukları için seni parçaladıkları için*” der Dimoula “yazılmayanların” ya da “yazılamayanların” insan ruhunda yarattığı tahribata eğildiği noktada. Şiir-yazım bu noktada bir başkalaştırma aracı olarak da karşımıza çıkmaktadır. Çünkü şiir-yazım gerçeğin bazı açılımlarını kâğıda dökme bazı düzlemlerini de gözlerden ırak tutma suretiyle gerçeğin ta kendisini başkalaştıran, bir bakıma ötekileştiren bir araçtır. Bir bakıma şiir yazım faaliyetinin dışarıda bıraktığı unsurların bir başka ifadesidir. Bu noktadan hareketle Dimoula yazdıkları kadar yazamadıkları kadar da heyecana kapılan, endişelenen, kafa yoran bir sanatçı olarak karşımıza çıkar.⁵⁷

“*Acıtan İfşa*”nın bir başka nüansı da Dimoula’nın sanatının vazgeçilmez unsurlarından olan melankoli ögesidir. “*Sarsılırsın solarsın görürsün ki, söylemediğin şeyler yazılmıştır, benliğin tanınmaz haldedir ve eylemleri de arsızdır*” dizeleri Dimoula’yı bir nevi “*melankolinin hamalı*”⁵⁸ olarak karşımıza çıkarır. Yaşadığı tecrübelerin ve yaşamadıklarının muhasebesi temelinde Dimoula “*Acıtan İfşa*”da melankoli ile agoni arasında bir gelgit yaşamaktadır. Yaşanmayanlar “*ve daha berbattır yaşadıklarımız hakkında yarım bildikleri*” dizeleriyle melankoli rüzgarının esmesine neden olurken agoni-ruhi devinim-ızdırıp “*söylemediğin şeyler yazılmıştır*” ifşasıyla kendisini dışa vurur.⁵⁹

Şair eserlerinde dramatik bir dil kullanmıştır. Ama kelimelerini usta bir şekilde titizlikte seçmiştir ve seçmiş olduğu temalarda mecazi anlamlar

⁵⁷Papastasi a.g.e., s. 169.

⁵⁸Papastasi a.g.e., s. 165.

⁵⁹Despina Papastasi, “Η Ποίηση και η Ποιητική της Κικής Δημουλά», (Çevrimçi) <https://olympias.lib.uoi.gr/jspui/bitstream/123456789/5608/1/Δ.Δ.%20ΠΑΠΑΣΤΑΘΗ%20ΔΕΣΠΟΙΝΑ.>, 25 Nisan 2014.

bulunmaktadır. Nikos Dimo adında bir yazar Kiki Dimoula'yı en iyi kadın şair olarak görmektedir.⁶⁰ Bir Fransız yazarına göre ise Kiki Dimoula en iyi kadın şairdir. Yani birçok yazar, Kiki Dimoula'yı bir üstat olarak görmektedir. Şair İngilizce konuşamamaktadır ve kendine ben tembelim demektedir. Ama buna rağmen öldükten sonra eserleri İngilizceye çevrilmiştir. Şair "*My homeland is my language*" demiştir. Yani dilin ana yurt olduğunu vurgulamıştır. Bu da Kiki Dimoula'nın dile verdiği önemi göstermektedir. Şair aynı zamanda 1967 ve 1974 askeri darbelerini de kaleme almaktadır. Şaire göre bu dönem Nazi yani Alman işgalinden de daha kötü bir dönem olmuştur. Yunanistan için karanlık bir dönem olan dönemde insanların özgürlüğü tamamen kısıtlanmıştır. Bu bir anlamda insanların özgürlüklerine yapılan bir darbedir. Bu dönemde birçok insan zulme uğratılmıştır. Yani insanların çile çektiği bir dönem olmuştur. Alman işgalinden sonra Yunanistan başka bir karanlık dönem yaşamıştır. Bu dönemde Kiki Dimoula'nın emekliliği kesilmiştir. Hatta birçok kişinin maaşları da kesilmiştir.⁶¹ Bu dönemde Evangelos Venizelos bile konuşmalarına dikkat etmiştir. Bu yüzden kullandığı kelimeleri büyük bir dikkat ve özenle seçmiştir.

Şair 2011 Grand National Prize Ödülü'nde kültürün önemine değinmiştir. Şairin gazetelerde birçok konuşması olmuş ve Kiki Dimoula kısa bir dönemde ünlü bir yazar olmuştur. Marilena Panourgia adlı bir editör de Kiki Dimoula'yı görmek, onunla konuşmak istemiştir. Marina Panourgia *Ikaros* dergisinin editörüdür.

Şair Athos Dimoula ile bir evlilik gerçekleştirmiş ve onunla iki çocuk sahibi olmuştur. Kocasının sayesinde savaş sonrası şiirlerini yazmıştır. Yani Athos Dimoula, Kiki Dimoula'nın savaş sonrası şiirlerini yazmasına sebep olmuştur. Ancak şair

⁶⁰Kalaberis Stefanos, "**Η Επανάσταση της 21ης Απριλίου 1967**", Atina, Peralgos Yayınları, 2011, s. 130-190.

⁶¹Loukas Apostolis, **Λουκάς Αποστόλης, Μαρτυρίες από το Φωτεινό Φοιτητικό Κίνημα 1967-1974**, Atina, Iolkos Yayınları, 2021, s.10-25.

ülkenin ulusal durumunu karanlık olarak tanımlamıştır. Eserlerinde her zaman bir melankolik hava görülmektedir. Her zaman bir karanlık atmosfer vardır.⁶²

“Κανένα τέλος δεν έρχεται με άδεια χέρια”

Şaire göre hiçbir son boş eller ile gelmemektedir. Her sonun getirdiği bir birikim bir anlam vardır. Başka bir söz ile söyleyecek olursak hiçbir son anlamsız bir şekilde gelmez. Her sonun bir geliş amacı vardır. Şairin bu dizelerdeki ifadesi sonun nasıl bir şekilde oluştuğu ve geldiği zaman taşıdığı anlamı vurgulamaktadır.⁶³

“Ο έρωτας

Όνομα ούστιακόν

Πολύ ούσιαστικόν

Ενικού ουσιαστικόν

Ενικού αριθμού

Γένους ούτε θηλικού ούτε αρσενικού

Γένους ανυπεράσπιστου

Πληθυντικός αριθμός

Οι ανυπεράσπιστοι έρωτες”⁶⁴

Şaire göre aşkın cinselliği yoktur, kadınlara ya da erkeklere ait olan bir şey değildir. Sadece bir ismi barındırmaz, içinde birçok ismi barındırır. Aynı zamanda çoğul ismi de vardır, aşk birçok anlamı olan bir sözcüktür. Herkese hitap eden bir kavramdır. Şair her zamanki gibi bu dizesinde de aşkı tanımlamaktadır ve herkese hitap ettiğini dile getirmektedir. Aşk teması Kiki Dimoula'nın eserlerinde yoğun olarak görülmekte olan bir temadır. Şair aşk temasını melankolik bir hava oluşturarak anlatmaktadır.

“Εξοπλισμός θερινών αναγκών” (Yazlık Teçhizat İhtiyacı)

⁶²Rachel Donadio, “Inside A Greek Poet’s work, Reflection of Her Country’s Hard Times”, (Çevrimiçi) <https://www.nytimes.com/2013/01/12/world/europe/work-of-greek-poet-kiki-dimoula-shows-reflection-of-countrys-hard-times.html>, 11 Haziran 2013.

⁶³Kiki Dimoula, “Κανένα Τέλος δεν έρχεται με Άδεια Χέρια”, (Çevrimiçi) https://www.tampouloukia.gr/2019/04/blog-post_58.html, 8 Eylül 2019.

⁶⁴Kiki Dimoula, **a.g.e.**, s. 124.

*Απογορεύεται η ρίψις δακρύων
Είναι που είναι απο μόνη της αλμυρή
Λύσσα η ωριμότητα*”⁶⁵

Şair salgın bir hastalık olan olgunlaşma devresinde ağlamayı kabul etmemektedir. Şaire göre olgunlaşmanın gelişi gözyaşının gidişini sembolize etmektedir. Olgun insan hayatında her şeyi tatmıştır, artık eskisi gibi gözyaşı dökmemektedir. Olgunlaşma, ağlamanın yok olduğu bir dönemdir. Şair her zaman olduğu gibi bu dizelerde de olgunlaşmayı melankolik bir hava yaratarak okuyucuya aktarmaktadır. Bunu yaparken şiir geleneğini ustaca kullanmaktadır.

*“Αν μετρήσετε
Με πόσους συμβιβασμούς συζούμε
Θα καταλάβετε ότι η επιβίωση
Είναι μια σπουδαία
Ηθοποιός
Με ιδιαίτερη ευχέρεια
Να υποδύεται την αντοχή*”⁶⁶

“Eğer ne kadar uzlaşma ile yaşadığınızı sayarsanız anlayacaksınız ki hayatta tutunma büyük bir oyuncudur. Bu tarz yaşanmışlık özel bir yetenekle direnişin rolüne giriyor.”

Binbir çeşit uzlaşma ile yaşamaya tutunmaya çalışıyoruz. Bu başlı başına bir yetenek ister. Bu uzlaşma ve hayatta tutunma ise direnişle, özveri ile kendini tanımlamaktadır.

*“Απομακρύνομαι από κάτι
Σημαίνει και πλησιάζω κάπου*”⁶⁷

⁶⁵Kiki Dimoula, **Ποιήματα**, Atina, Ikaros Yayınları, 1998, s.45-55.

⁶⁶PennySyggrou, “Αν Μετρήσετε με Πόσους Συμβιβασμούς Συζούμε... ΚικήΔημουλά”, (Çevrimiçi) <https://www.newsitamea.gr/2019/11/06/an-metrisete-me-posoys-symvivasmoy-syzoyme-kiki-dimoyla/>, 6 Kasım 2019.

Şaire göre bir şeyden uzaklaşmak bir yere yaklaşmaktır. Yani bir şeyin kaybı başka bir şeyin kazanılmasıdır. Bu dizelerde yazar melankolik bir hava içinde değildir. Şair bu dizelerde bir yere yaslanmak için bir şeyden uzaklaşılması gerektiğine vurgu yapmaktadır.

“Περιφραστική Πέτρα(Tanımlayıcı Taş)

“Δεν λιγοστεύει

Η σιωπή

Με μια λεξή”⁶⁸

Şaire göre sessizlik tek bir kelime ile azaltılamaz çünkü sessizlik birçok kelimedenden daha güçlüdür. Bazen sessizlik güçlü olabilecek bir kelimedenden daha etkili olma potansiyeline sahiptir. Bu dizede yazar sessiz olmanın gücüne vurgu yapmıştır.⁶⁹

“ΕΡΩΤΑΣΑΝΑΛΦΑΒΗΤΟΣ (Okuma Yazma Bilmeyen Aşk)

Σου έγγραφα για αγάπη κι ήσουν

Πάντα παραλήπτης σιωπηλός

Ξόδεψα όλου του κόσμου το χαρτί

Μέχρι να καταλάβεις

Δεν ήξερες να διαβάζεις”⁷⁰

⁶⁷ Kiki Dimoula

“Απομακρύνομαι από Κάπου”

(Çevrimiçi) <https://gr.pinterest.com/pin/508766089129630916/>, 10 Mart 2020.

⁶⁸ Dimoula, **a.g.e.**, s. 203-204.

⁶⁹ Dimoula, **a.g.e.**, s. 125-127.

⁷⁰ Kiki Dimoula, *“Ερωτας Αναλφάβητος”*, (Çevrimiçi),

[https://www.pinterest.es/pin/651051689856837161/?amp_client_id=CLIENT_ID\(&\)mweb_unauth_id&url=https%3A%2F%2Fwww.pinterest.es%2Famp%2Fpin%2F651051689856837161%2F&_expand=true](https://www.pinterest.es/pin/651051689856837161/?amp_client_id=CLIENT_ID(&)mweb_unauth_id&url=https%3A%2F%2Fwww.pinterest.es%2Famp%2Fpin%2F651051689856837161%2F&_expand=true), 10 Kasım 2022.

*“Sana sürekli aşk hakkında yazıyordum ama sen her zaman sessiz kaldın. Senin okumayı bilmediğini anlayana kadar dünyadaki bütün kâğıtları harcamış oldum.”*Şair bu dizelerde bir sitemkâr tavır içindedir. Şairin aşkını defalarca anlatmasına rağmen karşı taraf aşkı anlayamamıştır ve en sonunda şair karşı tarafın aşk hakkında bir şeyi bilmediği fikrine ulaşmıştır. Dimoula, eserlerinde aşk temasını melankolik hava yaratarak şiirlere yansıtmıştır. Şiirlerinde kocasına duymuş olduğu aşkı ifade etmektedir. Ayrıca aşk temasının yanı sıra ölüm ve yozlaşma temalarını da eserlerinde yoğun olarak işlendiği saptanmaktadır.

“Μίλα

*Οι λέξεις έχουν έχθρες μεταξύ τους
Έχουν τους ανταγωνισμούς
Αν κάποια απο αυτές σε αιχμαλωτίσει
Σε ελευθερώνει άλλη ”⁷¹*

“Κονuş

*kelimeler arasında bir düşmanlık
ve birde rekabet vardır.
Bir kelime seni tutsak ediyorsa
öteki kelime seni özgürleştirir”.*

Şaire bu dizesinde kelimelerin gücüne değinmiştir. Bazı kelimeler insanı kısıtladığı gibi bazı kelimeler de özgür kılar. Yani kelimeler kısıtlayıcı veya tutsak edici olabildiği gibi aynı zamanda kişiyi özgürleştiren birer güç unsuru da olabilmektedir.

“Ετοιμάζω μεγάλο ταξίδι

*Με τις ίδιες κινήσεις που κάνει κανείς
Όταν μένει ”⁷²*

⁷¹Dimoula, a.g.e, s. 203-204.

⁷² Kiki Dimoula, **Το Λύγο του Κόσμου**, Atina, Ikaros Yayınları, 1998, s.70,72.

*“Birinin bir yerde kalıcı olması için
nasıl bir harekette bulunuyorsa
ben de kendimi büyük bir yolculuğa hazırlatıyorum”*

Şair bu dizesinde ölümden söz etmiştir. Ölüm için hazırlık yapmaktadır. Ölüme götüren yolculuktan söz etmektedir. Kendi ölümüne bu dizelerde değinmektedir. Şaire göre aşkta iki taraftan birisi her zaman daha gayretli olmaktadır. Genellikle aşkı bir taraf yönetmektedir. Ancak aşk ne olursa olsun her zaman biten bir olaydır. Hiçbir zaman kalıcı ve sürekli olmaz. Esas olan sevgidir. Şaire göre aşk geçici ama sevgi her zaman kalıcıdır. İnsanlar sonu olan bir oyun oynamaktadır.

Kiki Dimoula'nın eserleri o dönemin sorunlarını taşıyan eserlerdir. Çoğu zaman Nazi işgalini ve 1967 yılında askeri darbeyi yansıtan eserlerdir. Bu sebepten eserlerinde her zaman melankolik bir hava vardır. Şair zor bir dönemde yaşamıştır ve doğal olarak dönemin melankolik havası eserlerine yansımıştır. Şairin sıkça kullandığı ölüm teması da o dönemin melankolik havasını yansıtan temalardan bir tanesidir.⁷³

Şaire göre kadın her şeyi yapabilecek güçtedir. Ama erkeğin otoritesi onu engellemektedir ve kadın erkeğin egemenliğinde kendini gösteremez şekilde yaşamaktadır. Yazar eserlerini yazarken kızı Elsi'den destek almıştır. Şaire göre esasında şiirlerin yaratıcısı kızı Elsi'dir⁷⁴. Şair için zaman önemli bir kavramdır. Hatta bir şiir antolojisini yazması Kiki Dimoula'nın bir senesini almıştır. Kendisi şiir yazmanın kolay bir iş olmadığını ifade etmektedir. Yazdığı bütün şiirleri paylaşmak istemiştir. Onları kendisi için tutmak yerine okuyucuya aktarmak istemiştir. Şairin esasında söylemek istediği çok şey vardır. Ama onları eserlerine aktarmamıştır. Bir bakıma onları şair kendi iç dünyasında saklamıştır. Kiki Dimoula'ya göre

⁷³ (Çevrimiçi) https://www.youtube.com/watch?v=m0EWvuU_I9A&t=170s 20 Haziran 2020

⁷⁴ Magy Papaxristou, "Όταν είχαμε δει την Κική Δημουλά με την κόρη της, Έλση, σε μια σπάνια κοινή εμφάνιση", (Çevrimiçi) <https://www.womantoc.gr/stories/article/otan-eixame-dei-tin-kiki-dimoula-me-tin-kori-tis-elsi-se-mia-spania-koini-emfanisi/>, 6 Şubat 2020.

mutluluğun zirvesinde olan birisi şiir yazamaz. Çünkü şiir hüznü ve acıyı barındırır. Hüzün ve acıdan besinini alır. Şaire göre şiir yazmanın birçok sebebi vardır. Yazar eşinin ölümünden ilham alarak ölüm hakkında şiirler yazmıştır. Ancak bu şiirler ölümü anlatan genel şiirler olmuştur. Kiki Dimoula'ya göre insanın sabırlı olması gerekmektedir, özellikle ölüme karşı inatçı olması gerekmektedir. Ona göre hayatın olduğu her yerde ölümde vardır. Yani ölüm hayatın vazgeçilmez unsurudur. Yazar çocukluğun vermiş olduğu sorumsuzluğu özlemiştir. Fakat sorumsuz olmayı başaramamıştır. Hayat yazara sorumluluk almayı zorunlu tutmuştur. Kiki Dimoula'ya göre aile içinde radikal karar almak mümkün değildir. Çünkü bu radikal kararlar aileyi zor duruma düşürebilir. Yani kişinin aile içinde sorumsuz olması mümkün değildir. Kiki Dimoula'ya göre Yunanistan'ın önemli yazarları vardı ve günümüzde de önemli yazarlara sahiptir. Bu sebepten ötürü Yunanistan'ın yazara ihtiyacı yoktur. Yazara göre her yazarın kendine has bir özelliği vardır. Ancak özellikle Kavafis'in Yunanistan'ın gözde yazarlarından biri olduğunu ve hiçbir yazarın onun yerini dolduramayacağını düşünmektedir.

Şair kimsenin kullanmadığı kelimeleri kullanmaktan zevk almaktadır. Birtakım kelimeler ile oynamaktan mutluluk duymaktadır. Şairin eserindeki temalar genelde insanla ilgili olan sorunlardır. Şair özellikle yalnızlık teması üzerinde durmaktadır. Şaire göre herkes hayatında bir şey kaybetmiştir. Yazara göre insanın yaşamında oluşan sorunlar önemlidir. Şairin hayatında önemli bir sorunu olmadı. Mutlu bir evliliğe sahip oldu. Ancak insanın içinde barındırdığı başka bir dünya vardır. Yazarın da her zaman eserlerinde gizlediği bir şey vardır. Eserlerindeki dünya gerçek dünya değildir. Her şey yazar tarafından gizlenmektedir. Şaire göre eserlerde kendisinin söylemediği şeyler vardır. Şairin kelimeler ile bir ilişkisi vardır. Bu kelimeler kâğıtta değişik anlamlar kazanmaktadır.

Şaire göre bankada çalıştığı seneler onun en yaratıcı seneleri olmuştur. Şairin annesi bir ev hanımıydı ve babası memurdu. Athos Dimoula, Kiki Dimoula'nın matematik hocası olmuştur. Yani şair kocasını 14 yaşından beri tanımaktadır ve eşi ona eserlerinde ilham vermiştir. Şiirlerinde genelde yazar başka bir kişiye hitap etmektedir.

Şair ölüm teması üzerinde yoğunlaşmıştır. Şaire göre ölüm affedilemez bir şeydir. Yani bir bakıma bir katildir. İnsanlar ölümsüz olsaydı kimse sıkılmayacaktı. Şair uzun hayatı desteklemektedir ve hiçbir zaman ölümün anlamını anlamamaktadır. İnsanlar büyüdükları zaman gençlerin sevgisini⁷⁵ kaybetmektedirler. Her zaman yaşlı insanlar bir kenara çekilmektedir.

Şaire göre aşka ölümden sonra ulaşamamaktadır. Aşk sadece yaşamda mümkündür. Şaire göre hiçbir erkek yaşlı bir kadını beğenmez. Bir kadına her şeyi yapma yetkisi verilmemektedir. Kiki Dimoula'ya göre aşkın zamana ihtiyacı yoktur ancak hızlı olmaya ihtiyacı vardır. Şaire göre işkence aşkı kuvvetlendiren bir unsurdur. Ama işkence yapanın işkencenin dozunu bilmesi gerekmektedir. Kiki Dimoula'ya göre aşk yaşanmadan önce ölen bir duygudur. Şaire göre aşk her iki bireyde de olan bir duygu değildir. Yani yalancı bir kavramdır. Aşk şaire göre gizemli bir duygudur ama karanlıkta kalması gerekmektedir ve her zaman biten bir duygudur. Bazen de aldatma aşkın bitişini hızlandırmaktadır. Her zaman aşkta bir beden gitmek istemektedir.

Şaire göre akıl dünyayı yaratan bir Tanrı'dır. Aklın yapabileceği çok şey vardır ve akıl inanılmazdır. Kiki Dimoula'ya göre her zaman ümit vardır, yani her şeyde bir ümit vardır. Karamsar kişide her zaman en büyük ümit vardır. Ama bu gizli bir şekilde yapılmaktadır.⁷⁶

Şairin ölümünden sonra ne olacağı hakkında hiçbir merakı yoktur. Kiki Dimoula şiirlerin ne duygu oluşturduğuna önem vermemektedir. Tek istediği okuyucuların onları beğenmesidir. Şair erkekler ile geçinemediğini dile getirmektedir. Kelimelerin seçimi yazarda işkence yaratmıştır. Şaire göre şiirin insanda bir kargaşa ya da kaos oluşturması ve okuyucunun bir perspektife sahip olması gerekmektedir. Onun için eserleri satılmayan yazarlar başarılıdır. Aynı zamanda eleştiriyi beğenmektedir çünkü hiçbir zaman yazdıklarına güvenmemektedir ve her zaman kendini geliştirmek istemektedir. Şairin erkekler ile bir sorunu vardır. Çok erkek okuyucusu yoktur ama gençler şiirlerini beğenmektedir.

⁷⁵(Çevrimiçi) <https://www.youtube.com/watch?v=0vh82SDYa20&t=281s> , 23 Subat 2020

⁷⁶ Videoların çözümlenmesi makalenin yazarı tarafından yapılmıştır.

Şair ölümden korktuğu kadar yaşadığı yerden kopmaktan da korkmaktadır. Şair hayatında yaşadığı yerden kopmamaya çalışmıştır. Şaire göre başarısız olmak, şiirde onun en büyük korkularından bir tanesi olmuştur. Kiki Dimoula hiçbir şeyi tamamlamadığını söylemektedir. Yani her şeyi yarıda bıraktığını düşünmektedir.

Şaire göre her zaman dünya yaşlanmaya uygundur ve yaşlılık her zaman kaçınılmazdır. Her zaman yalnızlıktan korkmuştur ve dünyasında hayali karakter oluşturmuştur. Şaire göre hayat akıp giden bir süreçtir ve hiçbir zaman geri kazanılan bir şey değildir. Her zaman bu kavramın içinde anılar ve hafıza unsuru da vardır. Şair zamanın meydana getirdiği yıpranma kavramına değinmektedir. Bu yıpranma insana güç katan bir unsurdur. Başka bir dünya oluşmasına sebep olmaktadır ve olgunlaşma süreci kişide çılgınlıkların sonu olarak bilinmektedir. Genç birisi ölüm ile oynayabilmektedir ama yaşlandıkça ölümle oynamaktan vazgeçmektedir. İnsan yaşlandıkça mezarlığa bile gitmek istememektedir. Çünkü ölümün ona yaklaştığını hissetmektedir.⁷⁷ Bu da insanda ölümü erteleme arzusu oluşturmaktadır. Ona göre zaman yıpranmadır. Yani bir kayıp duygusudur. Şaire göre ölüm insanın düşmanıdır. Her zaman yetişkin insan birisini kucaklayacak birisine ihtiyaç duymaktadır. Bu ihtiyacın nedeni hakkında hiçbir şey bilinmemektedir. Şair aynı zamanda aldatma konusuna da değinmektedir. Ona göre aldatma kötünün arasında en kötüsüdür ve insanın doğasında olan bir şeydir⁷⁸. Birisini sevmekten vazgeçildiği zaman, bu ihanetin en büyüğü olabilmektedir. Birde sevilmeyen kişiye bu konu hakkında bilgilendirme yapılmamışsa bu ihanetin en büyüğü olma ihtimaline sahiptir. Ancak bunun söylenmemesi gerekmektedir. Çünkü söylendiği zaman bu bir intikam olabilmektedir. Şair ihanet eden kişiye yapılabilecek intakım hakkında bir şey bilmemektedir. Kiki Dimoula aynı zamanda kıskançlık temasına da değinmektedir. Şair, kıskançlığı açıklarken aşkın kişiye özgü olduğuna ve paylaşılmaması gerektiğine değinmektedir. Yani kişiye özgü bir olaydır. Aşka sahip olan kişi aşkı paylaşmak istememektedir. Şaire göre insanın birçok arzuları olabilir ama sadakat en önemli unsurdur. Bu sadakat duygusu aşkı canlı tutan bir unsurdur. Şair bir erkeğin

⁷⁷ (Çevrimiçi) <https://www.youtube.com/watch?v=mIgnlQNBYYNE>.

⁷⁸ Videoların analizi makalenin yazarı tarafından yapılmıştır.

bir kadını sevmesine rağmen başka kadınla olmasını anlayamamaktadır. Aşk duygusunda her zaman korku vardır. İki kişinin ölümünü barındıran bir korkudur bu.

Şaire göre aşta kişinin ben duygusundan vazgeçmesi gerekmektedir. Ancak o zaman gerçek aşkı bulmaktadır.⁷⁹ Kiki Dimoula'ya göre ihanet gibi ölümden insanların ayrılmasına sebep olmaktadır.⁸⁰ Bunun da geri dönüşü olmamaktadır. Birinin ölümünden sonra da kişi başkasını sevebilmektedir. Bir insan birinin hayatından gittiği zaman bu insan kendisi için ağlamaktadır. Her insanın, başka birini kendi kişiliğine göre sevmesi gerekmektedir. İnsan her zaman kendinden bir şey vermektedir. Bunu da kişi aşkı için yapmaktadır. Çünkü aşta her zaman bir şeyi verme duygusu vardır. Şaire göre aşk sadece bir ay olan bir duygudur. Aşk daha uzun bir zamanda var olamamaktadır. Bir ay sonra iki kişiden sadece bir tanesi âşık olarak yaşamını sürdürmektedir. Aşkın gidişi üzüntünün gelişini sembolize etmektedir. Âşık olan kişide her zaman acı ve hüznün oluşmaktadır. Ancak bu, âşık olmayan kişidebile ufakta olsa bir acı oluşturmaktadır. Şaire göre aşk dış görünüşe dayanan bir duygudur. Bu da Kiki Dimoula'yı korkutan bir duygu olarak var olmuştur. Şair bir çiftin ele ele yürümesine hayrandır. Şaire göre bu, çiftin birçok fırtınalar yani zorluklar gördüğünü ve buna rağmen sevgiyle birbirlerine bağlı olduğunu gösteren bir olaydır. Şaire göre aşk sonsuza kadar süren bir şey değildir. Daha sonradaki evrelerde başka bir duygu oluşmaktadır. Kiki Dimoula'ya göre aşkın birçok biçimi vardır. Bu sevgiden insanları birden uzaklaştıran bir duygu değildir. Aşk ansızın giden bir duygudur ama sevgi her zaman kalıcı bir duygu olarak var olmaktadır. İnsan için kaç kere âşık olduğu önemli değildir. Önemli olan kişinin tekrar âşık olabilme yeteneğine sahip olmasıdır. Kiki Dimoula'ya göre hayatlarında hiç âşık olmamış insanlar vardır ve bu insanlar âşık olduklarına inanmaktadır. Şaire göre kader bir kişinin karakteridir. Kiki Dimoula yaptığı hatalardan ötürü pişman değildir.

Şairin şiirden ilham aldığı konusunda kuşkuları vardır. Şair eserini kaleme döktükten sonra şiirin konusundan uzaklaşır ve ona yöneltilen sorularda çoğu kez

⁷⁹ (Çevrimiçi) https://www.youtube.com/watch?v=_yra96uJgzk, 20 Subat 2020.

⁸⁰ Videoların analizi makalenin yazarı tarafından yapılmıştır.

yetersiz kalır. Şaire göre şiirin sadece iki dizesi bir anlam belirtmektedir. Şiiri oluşturan temel unsur dildir ve dil olmazsa şiirden söz edilememektedir. Şair şiiri yazarken kendisini kaybetmektedir. Yani sadece şiire odaklanmaktadır ve beklediği tek şey ise ilhamın gelmesidir. Bu da her zaman gerçekleşmemektedir. Şair şiir yazarken her zaman bir arayış içindedir. Bu arayış yazarın şiir oluşturmaya sebep olmaktadır. Şaire göre şairler yalan söylemeden iyi şiir yazamamaktadır.⁸¹

Şair bir söyleşisinde, olgunlaşmanın sonucunda insanların hiçbir şeye şaşırması gerektiğini savunmaktadır. Kiki Dimoula sert bir aile atmosferinde büyümüştü. Hiçbir yere gidememiştir, aynı zamanda Alman işgalini ve askeri darbe dönemini görmüştür. Askeri darbenin olduğu yılda yazar 10 yaşındadır. Alman işgalinin yaşandığı günde yazar güvenli bir yaşantı için Kalamata'ya gitmiştir. Şair genç yaşta evlenmiştir. Şiir yazma arzusu da yazarda birden oluşmuştur. Bir seyahat esnasında Londra'ya gitmiş, orada Parthenon'dançalınmış olan heykelleri görmüştür. Böyle bir durumda yazarda vatanseverlik ve sanat aşkı egemen olmuş ve ilk şiirini yazmıştır.⁸²

Şair şiirlerini yayımlamak için yazmamış kendisi için yazmıştır. Şair şiiri Hristiyanlık ile bağdaştırmıştır. Tanrı'ya inanmanın bir ihtiyaç olduğuna inanmaktadır ve Tanrı'nın dokunulan bir varlık olmasını istemektedir. Yani şair Tanrı'nın dokunulmaz olmasından memnun değildir. Bu da şairin Tanrı hakkında sahip olduğu şikâyetidir. Yazar uyumadan önce her zaman kendi hayatından bir günü azaltmaktadır. Ancak kaç sene yaşayabileceği hakkında bir bilgisi yoktur. Belki de bunu yaparak ölüme ne kadar yakın olduğunu anlamaya çalışmıştır. Kiki Dimoula'ya göre şair her zaman düşünen bir varlık değildir. Onunda sorunları ve zaafı olabilmektedir. Ona göre sadece dışa vurulmak istenen şiir yazılabilmektedir. Dışarı çıkmak istemeyen şiir her zaman şairin iç dünyasında kalan şiirdir. Yazar şiirlerini yazarken her zaman son şiiri olacağına inanmıştır.

⁸¹(Çevrimiçi) https://www.youtube.com/watch?v=w_nKLpos5ww, 19 Temmuz 2020

⁸² Videoların analizi makale yazarı tarafından yapılmıştır.

Şairin son şiir kitabı çok satmıştır ve birçok insan bu şiirler hakkında eleştiriler yazmıştır. Şair zamanın bitişinden dolayı huzursuz olmuştur. Yani zaman akıp gitmiştir ve yazar ölüme yaklaşmaktan ötürü tedirginlik yaşamıştır. İzmir'in çöküşü Yunanistan'ın yaşamış olduğu en kötü şeylerden bir tanesi olmuştur. Şair hiçbir zaman gelecek zaman için ışık görmemektedir. Bunu yapmasının sebebi de hiçbir zaman hayal kırıklığı yaşamak istememesidir. Her zaman karanlık içinde olmak istemiştir. Her zaman her şeyin kötü sonuçlarını düşünmüştür. Bu düşünceden insan her zaman kuvvet almıştır. Şaire göre herkesin umudu vardır hatta en karamsar kişinin bile. Çünkü insanı hayatta tutan duygu umuttur. Umut olmazsa hayat da olamamaktadır. Şaire göre sadece önemli kişiler değil aynı zamanda halktan insanların konuşması gerekmektedir. Kiki Dimoula'ya eserlerini beğenilmek için yazmaktadır. Yani kendisi için yazmamaktadır. Başka bir deyişle sadece kendi beğenisine sunmak için eserlerini yazmamaktadır. Şaire göre insanın yaşayabileceği en kötü şey kader kavramının altında kişinin gittiğinden ya da döndüğünden emin olmamasıdır. Şair eserlerini yazarken hiçbir zaman deneyimlerinden yararlanmamıştır.

Kiki Dimoula, annelik duygusunu yoğun biçimde yaşamıştır. Ona göre hayat her şeyden önemlidir. Şair çocukları için ölmeyi kabul etmiştir, ayrıca yıpranmadan da korkmuştur. Şaire göre bu, herkesin korktuğu bir duygudur. Bunun yanı sıra ölüm en güçlü varlıktır ve kimse ölümü yenecek güce sahip değildir. Hayat yaşamak için vardır. Aklın olduğu yerde her zaman yaşam vardır.

Dimoula'ya göre genç şairler korkmamalıdır. Çünkü onların zamanı vardır ve onlar bu müddet içerisinde her şeyi yapma imkânına sahiptir. Ancak yaşlı insanların her zaman acelesi vardır. Çünkü artık ölüm zamanı onlar için yaklaşmaktadır. Şairin ilham kaynağının nereden geldiği hakkında bir bilgisi yoktur. İlk olarak okuyucudan güzel sözler aldığı zaman başarılı⁸³ olduğunu anlamıştır. Bunun sonucunda da hiçbir zaman yazmaktan sıkılmamıştır. Hayatını her zaman şiir yazmaya adanmıştır. Şair yazdıklarının yeterli olduğuna inanmıştır. Şiir yazmaya çalışan birçok genç şairin saygıyı hak ettiğine değinmiştir. Şair genç şairlere yardım etmek istemiştir ancak

⁸³ (Çevrimiçi) <https://www.youtube.com/watch?v=P8qfauDdpXc>, 13 Subat 2014.

maalesef onlara yardımcı olamamıştır. O, şiirde dış baskıyı kabul etmemektedir. Ayrıca onun şiirleri hiçbir zaman şarkıya çevrilmemiştir. Şair hayatında birçok yazardan ilham almıştır. Bu da onun şiirlerine etkili bir biçimde yansımıştır. Şairin ilham aldığı şair her zaman Kavafis olmuştur. Şaire göre Kavafis, üstattır ve Yunan Edebiyatı için her zaman öyle kalacaktır. Kiki Dimoula'nın eşi her zaman ona destek olmuş ve şiir yazmasına vesile olmuştur. Şaire göre şiirin belli bir günü yoktur. Şiir her gün yazılan ve okunan bir metindir. Belli bir güne sahip değildir. Şaire göre her şiir okuyucuda değişik duygu oluşturur. Şiirin belli bir kalıbı yoktur.

Şair şiirlerini yazarken belli bir teknik kullanmamaktadır. İçinden nasıl geliyorsa şiirlerini öyle oluşturmaktadır. Şaire göre kelimeler kendiliğinden gelmektedir. Kelimelerin ne kadar başarılı olduğu hakkında emin değildir. Bir şiirin de öteki şiir hakkında konuşması gerekmektedir. Onu hakkında bir şey söylemesi gerekmektedir. Ancak şairin şiirleri arasında bir bağ da yoktur. Her şiir başka bir duyguyla yazılmıştır. Bir dağınıklık vardır bu dağınıklık da şiiri güçlendirmektedir.

Şair şiir yazmaya birden ve çok hızlı bir şekilde başlamıştır. Üç sene boyunca şiirlerini biriktirmiş ve onları birden yazıya dökmüştür. Bunun nasıl olduğu hakkında bir fikri olmamıştır. O, eserlerinin beğenilmek için yazmıştır. Şaire göre şiirin gözü doldurması gerekmektedir. Yani şiir göze hitap eden bir metindir.

Eşinin annesi yazarın edebiyat hocası ve eşi de Kiki Dimoula'nın matematik hocasıydı. Daha sonra Kiki Dimoula hocasının oğluyla bir izdivaç yaşamıştır. Şairokulda kötü bir öğrenci olmuştur. Başarılı olduğu tek ders edebiyattır ve birçok güzel metinler yazmıştır. Şairin çekmecesinden yazmış olduğu şiirler kızı tarafından alınmış ve bunlar kitap haline getirilmiştir. Ayrıca şairin çalışmış olduğu bankanın dergisinde de şiirleri yayımlamıştır.

Şaire göre zamanın bir anlamı vardır ve insan onun varlığından etkilenmektedir. Kiki Dimoula'ya göre herşey zaman kavramı etrafında oluşmaktadır. Şair ölümünden sonra meydana gelecek hiçbir şeye önem vermemektedir ve yazılmayan hiçbir şeyin gerçek olamayacağını söylemektedir.

Dimoula'ya göre birisi genç yaşta akademisyen olmamalıdır. Çünkü akademik olmak deneyimlere bağlıdır. Ayrıca ona göre otoriteye sahip olan birisi her zaman kendi soğukkanlılığını kaybeden kişidir ve otoritesinin kazanılması öz kontrollün kaybedilmesidir. Hatta yazara göre Tanrı da hatalar yapmıştır. Bunun sebebi de her şeye otorite ve güç empoze etmesinden kaynaklanmaktadır. Otorite her zaman kötü bir şeydir ve her zaman kişiyi kötü yere götürmektedir. Şaire göre şiir yazmak Tanrı'nın şaire vermiş olduğu bir yetenek değildir. Birden gelen bir şeydir. Bunun belli bir ilham kaynağı ya da güç aldığı yer yoktur. Kiki Dimoula'ya göre şiirin bir şeyi düzeltebilecek sözü yoktur. Politikanın ise her zaman insanlara vermiş olduğu bir şeyi düzeltme, iyileştirme sözleri vardır. Ancak şiir bunu yapmamaktadır. Yani bir şeyi düzeltmeye çalışmamaktadır. Şair,şiirin insanların günlük hayatta yaşamış olduğu sorunlara odaklanması gerektiğine dikkat çekmiştir. Yani şiir insanların sorunlarına karşı sessiz kalmamalıdır. Her zaman onları gerek mecazi gerekse başka motifler kullanarak içinde barındırmalıdır. Örneğin, insanı meşgul eden bir konu insanların ölüme karşı duyduğu korkudur. Şiir bu temayı kendine göre biçimlendirerek okurun beğenisine sunar. Şiir kaynağını insanın yaşamış olduğu çilelerden alır. Bu şiirin bir bakıma besin kaynağıdır. Bir şiir insanın yaşamış olduğu sorunlardan bağımsız olarak varlığını sürdüremez. Yazar kelimeler ile oynamaktadır. Onlara yeni anlamlar kazandırmaktadır.

Şaire göre her zaman aşk kısa süren bir duygudur. Bunu da her insan hissetmektedir. Aşk aynı zamanda bir kovalamacadır. Her zaman birisi birisini kovalamaktadır. Birisi gittiği zaman öteki birey giden kişinin arkasında koşmaktadır. Yazara göre aşkın olduğu yerde sevgi yoktur. Aşk, sevgiye dönüşmemektedir. İnsan her zaman ona bir şey verebilecek olan kişiyi sevmektedir. Yani ona kötülük değil de iyilik sunabilecek kişiyi sevmektedir. Hz. İsa da böyle bir şey söylemeye gitmiştir ama maalesef kötü bir şekilde hayatına son verilmiştir. Her insan tek başına hayata geldiği gibi hayattan da tek başına gitmektedir. Bu durumda kişide ben duygusunu oluşturmaktadır. Yazara göre insanın aşkın⁸⁴ anlamını kutsallaştırmaması gerekmektedir. Her zaman gerek içsel gerekse dışsal olsun her zaman ölüm vardır.

⁸⁴ Sofia Xristou, "Ο Έρωτας και ο Φεμινισμός στο Έργο της Κικής Δημουλά", Ioanina Universitesi,2016, 300-358.

Şair son zamanlarda insanın ölümünün daha hızlı olduğuna inanmaktadır. Şaire göre yalnızlık insanın kendisine dönmesine sebep olan bir duygudur. Bu yüzden o, eserlerini her zaman yalnızken yazmıştır. Şair yaşadığı sürece sadece bir korkusu olmuştur: Bu da hastalık ve ölüm korkusudur. Bu sebeple yazar ölüm hakkında birçok şiir yazmıştır. Kiki Dimoula hiçbir zaman hayatını kaybetmek istememiştir. Bunun için her zaman ölümden korkmuştur.

Şair her zaman kişinin kendisinin kendisine düşman olduğuna inanmıştır. Yani bundan daha kötü bir düşman olamamaktadır. Dimoula, hayatı boyunca insanları kötü bir şekilde eleştirmiştir. Şair o kadar imkân varken insanların açlık çekmesini anlayamamıştır. Bu duruma da söyleyecek hiçbir sözü olamamıştır. O, insanların açlık çekmesini kabul etmemektedir. Şaire göre insan her zaman kendisini koruyan bir varlıktır. Yani öteki insanları koruyan onları düşünen bir varlık olamamaktadır. Aynı zamanda insan kendisi ile alay etmekten hoşlanır. Sadece ufak bir hata yaptığı için başarısız olduğuna inanmaktadır. İnsanlar fakirliği sevmemektedir. Ancak yazar her zaman kendi fakirliğini sevmiştir. Şair insan yaratılışının fakirliğe dayandığını vurgulamıştır.

Şair her zaman çocukları sevmiştir. Onları kendi gelecekteki kütüphanesi olarak görmüştür. Zaten kızından yardım alarak eserlerini yazıya dökmüştür. Kiki Dimoula her zaman Yunanistan'ı medeniyetin merkezi olarak görmüştür. Yani Yunanistan'ı bir bakıma uygarlığın doğuşu olarak görmüştür.

Kiki Dimoula, birisi onu reddettiği zaman onu reddeden kişide suç bulmamıştır. Yani reddedilmeyi hak ettiğini düşünmüştür. Yazar ölümün ansızın geldiğini savunmuştur. İnsanın birçok korkuları vardır ve bu korkular her zaman tek büyük korku olan ölüme bağlanmaktadır. Şair hayatı boyunca ölümden korkmuştur. Kiki Dimoula toprağa dönmek istememiştir. Daha doğrusu bu düşünceye inanmamıştır. Çünkü yaşamı boyunca kimse ona insanın topraktan geldiğini ispatlayamamıştır. Eğer birisi yazara bunu ispatlayabilseydi o zaman ölüme inanabilirdi. Şairin hayata gelmek istediğini ya da gelmek istemediğini kimse ona sormamıştır ve o, insanların ona ne zaman ölmek istediğini sorması gerektiğini

düşünmüştür. Şair hiçbir zaman cenaze törenlerine katılmak istememiştir. Çünkü bunu bir alay olarak görmüştür. Şaire göre belki de yanlışlıkla kendisi hayata gelmişti ve bu yanlış onun hayatta acı çekmesine sebep olmuştu. Şaire göre hayat güzeldir. Çünkü onu kaybetme duygusu vardır. Aşk da bundan ötürü güzeldir. Çünkü biten bir duygudur tıpkı ölüm gibi. Kiki Dimoula aşkın birçok isimden oluştuğuna inanmıştır. Ona göre sadece kadına ya da erkeğe özgü bir şey değildir ve her zaman çoğul anlamdadır. Şaire göre hem âşık olup hem de bize âşık olunması zor bir şeydir. Şair aşkın her zaman en çok bir ay süreceğine inanmıştır.

Kiki Dimoula'ya göre insan onu inciten şeyleri öldürmüyor. Her zaman yanlış hüznü öldürüyor. İnsan kendisini acıtan şeylere kayıtsız kalmaktadır. Her defasında yanlış hüznüleri yok etmeye çalışmaktadır. Şaire göre ayrılık da öpücük de olabilir sade bir güle güle de. Ama önemli olan ayrılığın yaşanacağıdır.

3.2. “Hazırlık”Şiiri

*“Φορέσαμε μια ζαστεριά στα μάτια,
τη νύχτα
με τις φωτοβολίδες της ελπίδας κεντήσαμε,
και με συνέπεια εφοδιαστήκαμε.*

*Σκοτώσαμε την επιφύλαξη
με την αιχμή του απόλυτου,
και τη σιωπή μας
μ’ ένα καϊκι προσωρινότητας φυγαδέψαμε.*

*Στρώσαμε το τραπέζι του αναπάντεχου
με δυο ποτήρια να κεράσουμε το ενδεχόμενο,
κι ανάβοντας το κερί της ευαισθησίας
πλάι στην καρδιά μας,
διαβάζουμε το λυρικό σαν όλα τηλεγράφημα
γεμάτο ανακωχή, ίσως και ειρήνη,*

που μια στιγμή συνεπαρμένη
και κατάφωτη το φέρνει
συντεταγμένο από τη μοίρα μας
που με κηδεμονία αγέρωχη μας δένει. ”⁸⁵

3.3. “Hazırlık” şiirinin çevirisi

“Bir şeyden uzaklaşmak başka bir şeye yaklaşımdır”

Hazırlık

Gözlerimizde yıldızlı bir gece giyindik,
geceyi
umudun umut fişekleriyle işledik,
ve kendimize tutarlılığı tedarik ettik.

İhtiyatı öldürdük
mutlak olanın keskin ucuyla,
ve sessizliğimizi de
geçiciliğin bir kayığıyla kaçırdık.

Beklenmeyenin sofrasını kurduk
olasılığa bir iki kadeh ikramda bulunalım,
ve duyarlılığın mumunu yakarak,
kalbimizin yanında,
mutluluk, ışık dolu bir anın
getirdiği
ateşkesle, belki de barışla dolu
kaderimizin yönlendirdiği
kibirli bir vesayetin bizi ona bağladığı
lirik olanı bir telgrafmışçasına okuyoruz

⁸⁵Kiki Dimoula, **Ποιήματα**, Atina, Ikaros Yayınları, 1998, s 15.

3.4. “Hazırlık” Şiirinin Analizi⁸⁶

Şair bu şiiri genç yaşta iken yazmıştır. Daha doğrusu şiir yazmaya başladığı ilk zamanlarda, 1956 senesinde, yazmıştır. Kiki Dimoula şiirde birinci çoğul kişiyi kullanmıştır. Bu şiirde şair ölümün kaçınılmaz olduğunu dile getirmiştir. Her zamanki gibi yazar ölüme duyduğu endişeyi vurgulamıştır. Bu endişe yazarın ölüme karşı duymuş olduğu her zamanki endişesidir. Şair ölümü istememektedir ve bunu şiirinde belirgin bir şekilde ifade etmektedir. Şiirde yazar zamanın aktığını ve bu akışın kendisini ölüme götürdüğünü dile getirmektedir. Bu yüzden şair ölüm için hazırlık içerisinde. Ancak o, bu şiirde ölüm temasını işlemesine rağmen erotizmi kaybetmemektedir. Şair her zamanki gibi bu şiirde de ölüme duyduğu korkuyu yansıtmaktadır ve bunu yansıtırken de birçok teknik kullanmıştır. Bu eser ölüme karşı oluşan korkuyu betimleyen bir eser olarak kalmıştır. Şair hayatı boyunca ölmek istememiştir. Çünkü daha tadacağı çok şey olduğuna inanmıştır. Her zaman ölüm konusunu ötelemeye çalışmıştır. Ancak bu konuyu eserlerinde belirgin bir şekilde değinmiştir. Şair aynı zamanda insanın topraktan geldiği ve oraya döneceği düşüncesine inanmamaktadır. Çünkü ona bu durumu kimse ispatlayamamıştır. Şair zamandan dolayı meydana gelen yıpranmadan da korkmuştur. Ancak bunun kaçınılmaz olduğuna ve zamandan kaynaklanan yıpranmanın insanı ölüme yaklaştırdığına inanmıştır. Şairin şiirin başlığını “Hazırlık” olarak belirlemesinin temel amacı da ölüme karşı olan hazırlığa değinmek istemesidir. Çünkü o, ölümün adım adım geldiğine inanmış ve bunun için bir hazırlık içine girmiştir. Esasında Kiki Dimoula büyük yolculuk olan ölüm için hazırlık içindedir. Bu şiiriyle artık ölümü kabullenmekte ve kendini ölüm denen düşünceye alıştırmaktadır.⁸⁷

“Ετοιμάζω μεγάλο ταξίδι

⁸⁶ Şiirin analizi ve çevirisi makalenin yazarı tarafından yapılmıştır.

⁸⁷ Kiki Dimoula, “Bodies”, (Çevrimiçi) <https://www.flickr.com/photos/giovdim/39215527294/>, 10 Aralık 2021.

*Με τις ίδιες κινήσεις που κάνει κανείς
Όταν μένει*”⁸⁸

“Bir insanın hayatta iken yapmış olduğu hareketleri yaparak büyük bir yolculuk hazırlıyorum”. Yazar bu dizesinde ölüm için yapmış olduğu büyük bir hazırlığı anlatmaktadır.

Kiki Dimoula 2020 yılında, kocasının ölümünden 35 sene sonra vefat etmiştir. Hatta eşinin olduğu kabristana defnedilmiştir. Hayatı boyunca eşine karşı derin bir sevgi duymuştur. Öldükten sonra da ait olduğu yere yani eşinin yanına gitmiştir. Eşine karşı olan aşkı her zaman onun eserlerine yansımıştır. Yani Kiki Dimoula eserlerinde aşktan söz ederken her zaman eşine karşı olan sevgiden ilham almıştır. Şairin eşine karşı duymuş olduğu sevgi şairin hayatı boyunca taşıdığı sevgi olarak kalmıştır. Şairin kocası için tek şikâyeti kocası yaşarken onu elinden tutup yürümemesi olmuştur.

3.5. “Zaman” şiirinin çevirisi

“Χρόνε

*τὴ διατριβή μου σοῦ ὑποβάλλω
μὲ θέμα της ἐσένα βασικὰ
γιατὶ αὐτὸ ποὺ εἶμαι τώρα
ἐσὺ τὸ ἔφτασες ἐδῶ.*

*Φτωχοὶ τῆς φύσης μου οἱ πόροι
δὲ μ’ ἔστειλε γιὰ ἀνώτερη ἀμάθεια
στὸ ἐξωτερικό. Ἐμείνα ἐδῶ στὸ νοίκι
μιας χαμηλοτάβανης ἐσωτερικῆς
πατριδογνωσίας.*

⁸⁸ Kiki Dimoula, “Το Τελευταίο Σώμα Μου”, Genaris Yayınları, 1981.

Οἰκονομική

*μέθοδο ἄνευ διδασκάλου ἀκολούθησα
καὶ κάθε ἄνευ γενικῶς
ποὺ εἶναι μέθοδος εὐρύτερης μαθήσεως.*

*Τί τράβηξα δὲ λέγεται ἀδύνατον νὰ μπῶ
στὸ δύσκολο κεφάλαιο
τοῦ «ἄνευ σημασίας».*

*Ὅ,τι γιὰ μένα εἶχε
ἦτανε ἄνευ γιὰ τοὺς ἄλλους.
Κι ἐνῶ μὲ ἐπιμέλεια ἀποροῦσα
τὸ ἀπορώντας μοῦ ἔβαζε μηδέν.
Διόρθωνα τὸ βαθμὸ ἐκ νέου ἀπορώντας
μὲ τὴν ἄνευ λόγου μέθοδό σου
χρόνε
νὰ φέρνεις ἀλλαγές καὶ ἐν τῷ ἅμα
νὰ παίρνεις πίσω σβήνοντας ὁλότελα
τὴν προηγούμενη τὴν ἥπια μορφή
ποὺ εἶχανε τὰ πράγματα
πρὶν γίνουν σπουδασμένα.*

*Καὶ τώρα ἀκόμα
μὲ τὴ μέθοδο τοῦ ἄνευ μεγαλώνοντας
σμικρύνομαι σαστίζω ἀπορῶ
πῶς ἄλλαξαν ἀκόμα καὶ τὰ ἄνευ
τόσο συχνὰ δὲν ἦταν*

*πῶς ἄλλαξε ὁ θάνατος
τόσος συχνὸς δὲν ἦταν*

ὅταν ἐνθέρμως μοῦ τὸν σύστησε ἡ ἀγάπη”⁸⁹

⁸⁹Dimoula, a.g.e, s. 7-8.

Zaman

sana tezimi sunuyorum
konusu sensin aslında
çünkü şimdi ben olanı
sen buraya taşıdın.

Tabiatımın kaynakları fakir
beni yüksek cehalet için
yurtdışına göndermedi. Burada kirada kaldım
alçak tavanlı esoterik bir yurt bilincinde.
Hocasız ekonomik
bir metodu takip ettim
ve genelleme olmaksızın
genel öğrenim metodu olanı.

Ne çektiğimi söyleyemem
zor “önemden yoksun” başlığına
girmem mümkün değil.
benim için anlam taşıyan şeyler
diğer insanlar için anlam yoksunuydu.
ve ben özenle soru sorarken
soru beni sıfırlıyordu.
notu yeniden düzeltirdim soru sorarak
gereksiz metodunla
zaman
değişiklikler getir ve geri çek tamamıyla silerek
şeylerin öğrenim görmeden evvel
sahip olduğu önceki
hafif şekli.

Ve şimdi daha
büyümekten yoksun metoduyla
küçülüyorum şaşırıyorum soru soruyorum
nasıl değişti
bu kadar sık olmayan yoksun olanlar bile

ölüm nasıl değişti
bu kadar sık değildi

aşk onu benimle sıcak bir şekilde tanıştırdığında.

3.6. “Zaman” Şiirinin Analizi⁹⁰

Şair şiirinde akıp geçen zamana değinmektedir. Her zamanki gibi yazar zamanın akıp gitmesi sonucunda ölüme yaklaştığından dolayı hüznüldür. Aynı zamanda şair kayıp geçen zamanın insanı değiştirdiğine değinmektedir. Yani insan her zaman aynı kalmamaktadır. Zaman geçtikçe insan değişmektedir. Bu değişimi de insanoğlu durduramamaktadır. Zamanın akıp gitmesi insanda bir farkındalık yaratmaktadır. Yani insan zamanın akmasıyla bazı şeyleri anlamaya başlamaktadır. Zamanın akmasıyla bazılarının göre anlamsız gözükken bazı şeyler kişide anlam ifade edebilmektedir. Yani bir kişi için anlam ifade eden olaylar bazılarının göre anlam taşımazlar. İnsan büyüdükçe ölümlle olan ilişkisi değişmektedir. Artık insan ölümü daha çok hissetmeye başlamaktadır. İnsan yaşlandıkça ölümü daha çok hatırlamaya başlar. Çünkü artık yaşamak için sınırlı bir zamanı vardır ve gün geçtikçe bu zaman azalmaktadır. Şair bu durumdan ötürü hüznüldür. Şair her zamanki gibi ölüme karşı duymuş olduğu bu korkuyu şiirinde dile getirmektedir. Kiki Dimoula'ya göre zaman akıp giden bir olaydır ve bu da gelmekte olan ölümün habercisidir. Şair bu şiirinde gençlik ve yaşlılık ilişkisine vurgu yapmaktadır. Şair kaybolan zaman için hüznüldür. Çünkü bu kaybolan zaman yazarı ölüme yaklaştırmaktadır. Kiki

⁹⁰ Şiirin analizi ve çevirisi makalenin yazarı tarafından yapılmıştır.

Dimoula bu eserinde ustaca ölüme karşı oluşan duyguyu işlemiştir. Şair her zamanki gibi ölümü istememektedir. Daha yaşayacağı çok şeyin olduğuna inanmaktadır. Ölümden sonraki hayat da Dimoula için önemli değildi.

3.7. “Olaylar” Şiirinin Çevirisi

“Γεγονότα

Μόνη, έντελῶς μόνη,
περπατῶ στὸ δρόμο
καὶ πέφτω πάνω σὲ μεγάλη γεγονότα:
Ὁ ἥλιος σὰν ἐπειγόντως νὰ ἐκλήθῃ ἀπὸ τὴ Δύση
ἀφήνοντας ἡμιτελὲς τὸ δειλινό...

Σὲ λίγο ἡ νύχτα,
κρατώντας τοὺς ἀμφορεῖς τοῦ μυστηρίου,
τῶν ιδιοτήτων της ἐπαίρετο,
ὅταν τὸ ρεμβῶδες μάτι της, τὸ φεγγάρι,
ἓνα ἀπρόδεκτο, λαθραῖο σύννεφο, πάτησε
καὶ τὴν τύφλωσε.

Τοῦ ἀτυχήματος τούτου
ἐπωφελήθηκε
κάποιος παράξενος κατάσκοπος
-τὸ μεσονύχτιο ὑποπτεύονται-
τὸ σύμπαν πυροβόλησε
καὶ τὸ ἄφησε ἀκίνητο...

Μετὰ ἀπὸ τέτοια γεγονότα,
τὸ γεγονὸς πὼς εἶμαι πάλι μόνη

παρελείφθη”⁹¹

Olaylar

Yalnız, yapayalnız,
yolda yürüyorum
ve çok büyük olayların üzerine tosluyorum:
Güneş batıdan acilen çağrılmışçasına
Günbatımını yarıda bölerken...

Az sonra gece,
gizemin amforasını tutarak,
özelliklerini kuşanıyordu,
hayalperest gözü, ay
kabul edilemez, kaçak bir bulutun üzerine bastığı esnada
onu kör ettiğinde.

Bu kazadan
garip bir casus
faydalandı
-gece yarısından şüpheleniyorlar-
evren ateş etti
ve hareketsiz bıraktı...

Bu olaylardan sonra,
Gene yalnız olmam
gözden kaçtı

⁹¹DespinaDima, “Kiki Dimoula: “Κική Δημουλά: 6 Υπέροχα Ποιήματα
Ενός Υπέροχου Μυαλού”, (Çevrimiçi)
<https://www.ladylike.gr/afierwmata/kiki-dimoula-poiimata>, 22 Şubat 2022.

3.8. “*Olaylar*”Şiirinin Analizi⁹²

Şair bu şiirde de yıpranmadan ve hayatın akmasından kaynaklanan yalnızlık temasının üzerinde durmuştur. Şair her zaman olduğu gibi yalnızlıktan korkmaktadır ve yalnızlık temasını gece temasını kullanarak okuyucuya sunmuştur. Şair gece vakti yalnızdır ve bu durumu kimse hissedememiştir. Şiirde yalnızlıktan oluşan korkuyu dile getiren şair için bu sadece bir korku değil aynı zamanda hüznün ve endişedir. Yalnızlık teması da Kiki Dimoula’nın yoğunlaşmış olduğu temalardan bir tanesidir. Bu yalnızlık genelde hayatın geçip gitmesinden kaynaklanmaktadır. Şair aynı zamanda çevremizde olanlar karşısında vermiş olduğumuz tepkiler ve oluşan benliğimiz üzerine vurgu yapmaktadır. Şair yalnızlık duygusunu hiçbir zaman benimsememiş ve her zaman bu duygudan uzak durmaya çalışmıştır.

3.9. “*Tanımlama Noktası*” Çevirisi

“*Σημείο Αναγνώρισεως*”

*άγαλμα γυναίκας με δεμένα
χέρια*

*Όλοι σε λένε κατευθείαν άγαλμα,
εγώ σε προσφωνώ γυναίκα
κατευθείαν.*

Στολίζεις κάποιο πάρκο.

Από μακριά εξαπατάς.

⁹² Şiirin çevirisi ve analizi makalenin yazarı tarafından yapılmıştır.

Θαρρεί κανείς πώς έχεις ελαφρά
ανακαθήσει να θυμηθείς ένα ωραίο
όνειρο πού είδες, πώς παίρνεις φόρα
να το ζήσεις. Από κοντά ξεκαθαρίζει το
όνειρο: δεμένα είναι πισθάγκωνα τα
χέρια σου μ' ένα σκοινί μαρμάρινο κι η
στάση σου είναι η θέλησή σου κάτι να
σε βοηθήσει να ξεφύγεις την αγωνία
του αιχμάλωτου. Έτσι σε παραγγείλανε
στο γλύπτη: αιχμάλωτη. Δεν μπορείς
ούτε μια βροχή να ζυγίσεις στο χέρι
σου, ούτε μια ελαφριά μαργαρίτα.
Δεμένα είναι τα χέρια σου.

Και δεν είν' το μάρμαρο μόνο ο Άργος.

Αν κάτι πήγαινε ν' αλλάξει
στην πορεία των μαρμάρων, αν
άρχιζαν τ' αγάλματα αγώνες
για ελευθερίες και ισότητες,
όπως οι δούλοι, οι νεκροί και
το αίσθημά μας, εσύ θα
πορευόσουν μες στην
κοσμογονία των μαρμάρων με
δεμένα πάλι τα χέρια,
αιχμάλωτη.

Όλοι σε λένε κατευθείαν
άγαλμα, εγώ σε λέω
γυναίκα αμέσως. Όχι γιατί
γυναίκα σε παρέδωσε στο
μάρμαρο ο γλύπτης κι

*υπόσχονται οι γοφοί σου
ευγονία αγαλμάτων, καλή
σοδειά ακινησίας.
Για τα δεμένα χέρια σου, πού
έχεις όσους πολλούς αιώνες σε
γνωρίζω, σε λέω γυναίκα.*

*Σε λέω γυναίκα γιατί' είς' αιχμάλωτη.*⁹³

Τanımlama Noktası

Elleri bağılı kadın heykeli

Herkes sana düz bir şekilde
heykel diye hitap ederken,
ben de sana düz bir şekilde
kadın diye hitap ediyorum.

Bir parkı dekore ediyorsun.
Uzaktan hile yaparcasına.

Seni gören güzel bir rüyayı
hatırlamak, onu
deneyimlemek için yola
atıldığını, hafifçe
oturduğunu zannediyor.
Yakından bakınca rüya
netleşiyor: Ellerin arkadan
mermer bir iple bağılı ve

⁹³Dimoula, **a.g.e**, s. 151.

duruşun ızdıraptan
kurtulmaya çalışan istemine
yardımcı olmaya çalışan
iraden. Bu şekilde seni
heykeltıraşa sipariş ettiler:
Bir mahkûm olarak. Elinde
ne bir yağmur damlacığını
ne de hafif bir papatyayı
tartabilirsin. Zira ellerin
bağlı.

Ve sadece mermer olan
Argos canavarı değil.
Mermerler tarihinde
Bireyler değişmek
üzereyken,
Mermerler mücadele
başlatsa,
Özgürlükler ve eşitlikler
için,
Köleler,
Ölümler,
Ve duygumuz misali,
Sen gene mermerler
kalabalığı arasında
Ellerin bağlı bir şekilde,
esir olarak yürüyecektin.

Herkes sana heykel olarak
Seslenir ben ise
Sana kadın olarak
seslenirim
Heykeltıraş tarafından size

Mermerden bir kadın teslim
edildiğinden ve
kalçalarınızın
Heykellerin ojesini,
İyi bir hareketsizlik hasadı
vaat
Edildiğinden değil.

Seni asırlar boyunca
tanıdığım
Ellerin bağlı olduğu için
Sana kadın diyorum

Sana kadın diyorum
Çünkü mahkumsun.

3.10. “Tanımlama Noktası” Analizi

Şair Tositsa Meydanı’ndaki Heykeltıraş Konstantinos Seferi’nin “*Kuzey Epir*” eserinden ilham alarak bu eseri yazmıştır. Yazar bu eserde kadının toplumdaki yerine vurgu yapmaktadır. Şiirde zincire vurulmuş kadın, asırlardır kadının toplumda sahip olduğu konuma vurgu yapar. Kadının toplumun baskısı altındaki konumu vurgulanmaktadır. Kadın bu şiirde zulüm gören biri olarak betimlenmiştir. Her zaman erkek otoritesinin altında ezilen bir karakterdir. Bu şiirde Kiki Dimoula özgürlükten uzak olan kadının toplumda çekmiş olduğu zulmü anlatmaktadır. Kadın, şiirde “Elleri bağlı olan” kadın ile diyalog içindedir. Şair karşısında sadece zulüm gören bir kadın görmemektedir. Aynı zamanda eziyet gören ve asırlardır özgürlüğü sınırlandırılmış bir kadın görmektedir. Heykel kadının ellerini bağlayan ip toplumun kadına empoze etmiş olduğu normları ve sınırlamayı sembolize etmektedir. Anlatıcının, heykel kadının ellerini özgürleştirmek için vermiş olduğu çaba ise kadının toplumda özgürleşmesi için vermiş olduğu çabayı sembolize etmektedir.

3.11. “Önceki Bir Zaman ve Sonraki Bir Zaman” Şiirinin Çevirisi

“ΑΩΡΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΩΡΑ

67

φτεροκοπάει μια στέγη,
ένα παραθυρόφυλλο σπαρτάρισε.
Έντρομο αφυπνίζεται κάποιο καμπαναριό,
ένοχο: η πίστη πρέπει να ζυπνάει πρώτη.
Πρώτη απ' όλα.

Με βήμα περιπάτου πλησιάζουνε τα σχήματα.
Διαγράφονται κλειστές οι πόρτες
και τα όρια πεισμώνουν.
Σ' ενάργεια βγήκαν τα βουνά
και σε γυρίζουν πίσω.
Και συ προσδοκία πού πας;
Έχουν ζυπνήσει από ώρα οι αρνήσεις.
Κι εγώ, εγώ που είμαι και ονομάζομαι
προχωρημένη ώρα,
τι γυρεύω ανάμεσα σε τούτες τις νήπιες διαθέσεις; ”⁹⁴

“Önceki Bir Zaman ve Sonraki Bir Zaman”

Gece ile şafak arasında sıkışmış vaziyette
bir önceki saati yakaladım
Kuşların saygısız neşesi beni uyandırdı
Ve karanlıkların alçalması ile dışarı çıktım
Balkonum derinliksiz renkler içerisinde
Gelişigüzel parlıyor
Bahçeler hala anonim çiçeklerin
gelişinin rüyasını görüyor.
O dillere destan gökyüzü ucuz metrelik bir kurdele gibi
yavaşça çözülmeye gidiyor

⁹⁴Dimoula, **a.g.e**, s. 128.

Deniz unutkanlığa benziyor: bizi unuttular
Sonsuzluk unutkanlığa benziyor: Sonsuz unutulmuşluk
Derinliğin içinden bir kayık harekete geçiyor
Mesafe onu alıp götürüyor ve oynuyor
Renklerin derecesi mırıldanarak yükseliyor
Gezi adımları gibi şekiller yaklaşıyor
Beyaz bir kürek uyanıyor
bir yuva kanat çırpıyor
bir pencere çırpınıyor
Dehşet içinde bir çan kulesi uyandırılıyor
suçlu: inanç ilkin uyanması gerekir
Her şeyden ilk öncesi kendisi
Gezi adımları gibi şekiller yaklaşıyor
Kapılar kapalı belirleniyor
Ve dağlar inatlaşıyor
Dağlar harekete geçti
ve seni geri götürüyor
Ve sen beklenti nereye gidiyorsun?
Olumsuzluklar çoktan uyanışa geçti
Ve ben, ilerlemiş saat olarak kendimi isimlendirdiğim ben
Bu ham, çok erken istekler arasında ne arıyorum.

3.12. “Önceki Bir Zaman ve Sonraki Bir Zaman” Şiirinin Analizi⁹⁵

“Önceki bir zaman” olgunlaşmamış, hayata yeni başlayan bir varlık. Şair burada bir tabiat metaforu kullanmaktadır. Günün doğuşu ile içinde saf, ham duygular yaşamaktadır. Aynı zamanda gerçeğe dönmekte ve içindeki duygusal boşluğu şiirinde aksettirmektedir. “Kuşların saygısız neşesi beni uyandırdı” “Sonraki bir zaman” olgunlaşmış, hayatın gerçekleri ile karşılaşmış bir varlık. Yine şair bir metafor kullanmaktadır. Gün ağarmış, şafağın sökmesiyle yazar hayatın realitesi ile

⁹⁵ Şiirin çevirisi ve analizi yazar tarafından yapılmıştır.

tek başına kalmıştır. Bir ikilem içerisinde kendisi ile monolog kurmaktadır. Bu saf, olgunlaşmamış, çocuksu hisler ve hayaller arasında ben ne arıyorum diye kendisine sormaktadır.

“Karanlıkların alçalması ile dışarı çıktım” Burada denizin medcezir olayına zaman ve saate uyarlanarak mecazi bir anlam yüklenmiştir. Denizin seviyesi nasıl alçalıp yükseliyorsa günün ağarması ile karanlık dağılmakta ve ışık belirlenmeye başlamaktadır.

“Balkonum derinliksiz renkler içinde gelişi güzel parlıyor” Renkler daha belirgin değildir çünkü daha şafak sökmemiştir. *“Renklerin derecesi mırıldanarak yükseliyor”* Gün doğmaya başlıyor, renkler daha canlı ve temiz görülmeye başlıyor. *“Gezi adımları gibi şekiller yaklaşıyor”* Renkler gibi şekiller de yavaşça sanki yürüyormuş gibi ortaya çıkıyor. *“Kapılar kapalı belirleniyor ve dağlar inatlaşıyor”* Günün ağarması ile kapıların şekli belli olmaya başlıyor, dağlarda ise aynı şekilde bir belirginlik görünüyor

“Dağlar harekete geçtiler ve seni geriye götürüyorlar” Günün doğusu ile dağlar belirirken hayal gücü kısıtlanıyor. Bütün varlığıyla geriye, gerçek yaşantıya dönülüyor. *“Olumsuzluklar çoktan uyanışa geçtiler”*. Şafağın sökmesi ile her şey ortaya olduğu gibi çıkıyor. Şair bu durumda hayal gücünü yitirerek gerçeğe dönüyor, iç dünyasının huzursuzluğunu hissetmeye başlıyor. *“Ve ben, ilerlemiş saat olarak kendimi isimlendirdiğim ben bu ham, çok erken istekler arasında ne arıyorum”* Şair olgunluk çağına erişmiştir. Kendi benliği ile bir monolog içerisinde. Kendisini ilerlemiş olarak isimlendirmektedir. Olgunlaşmamış, çocuksu, saf ve temiz duygular arasında benim yerim nedir, ne arıyorum diye kendisine sormaktadır.

3.13. “Sıfır Yıldızlı Konyak” Şiirinin Çevirisi

“Κοιάκ Μηδέν Αστέρων

Χαμένα πάνε εντελώς τα λόγια των δακρύων.

Όταν μιλάει η αταξία η τάξη να σωπαίνει

—έχει μεγάλη πείρα ο χαμός.

*Τώρα πρέπει να σταθούμε στο πλευρό
του ανώφελου.
Σιγά σιγά να ξανα βρεί το λέγειν της η μνήμη
να δίνε ιωραίες συμβουλές μακροζωίας
σε ό,τι έχει πεθάνει.
Ας σταθούμε στο πλευρό ετούτης της μικρής
φωτογραφίας
που είναι ακόμα στον ανθό του μέλλοντός της:
νέοι ανώφελα λιγάκι αγκαλιασμένοι
ενώπιον ανωνύμως ευθυμούσης παραλίας.
Ναύπλιο Εύβοια Σκόπελος;
Θα πεις
και πού δεν ήταν τότε θάλασσα. ”⁹⁶*

Sıfır Yıldızlı Konyak

Gözyaşların sözleri bütününü ile boşa gidiyor
Duygu dağınıklığı konuşuyorsa mantık susmalı
Kaybın tecrübesi büyüktür
Şimdi pervasız olanın yanında durmalıyız
Bellek yavaş yavaş tekrar söz yeteneğine kavuşun
Mantık kayıp giden şeylere uzun ömür için
Güzel nasihatler versin

Daha mutluluğun zirvesinde olan
Bu küçük fotoğrafın yanı basında duralım
Gençler biraz pervansızca kucaklaşmış vaziyette
Anonim neşe katan bir kıyının önünde
Nafplion, Evia, Skopelos

⁹⁶Dimoula, **a.g.e.**, s. 402.

Diyeceksin ki

O zamanlar nerede deniz yoktu ki⁹⁷

3.14. “Sıfır Yıldızlı Konyak” Şiirinin Analizi⁹⁸

“*Sıfır Derece Konyak*”şairin duygusal dünyasının bir dışavurumu, bir patlamasıdır.

Şiirin içeriğinde zamanın akışı ile fiziki yıpranma karşısında insanın ne kadar aciz kaldığı vurgulanmaya çalışılmaktadır. Şairin bu kadar ümitsiz ve melankolik olmasının sebebi eşinin kaybı ve zamanın hızla akmasıdır. Şiirinin hitap şekli okuru bir ümitsizliğe, melankoliğe sürükleyeceğini haber vermektedir.

Genel olarak konyak bir içkidir. Ancak konyağın derecesi 1’den başlayıp 5 hatta 7 dereceye varmaktadır. Dolayısıyla sıfır derece diye bir konyak yoktur. Bu durum okura şiirin sonraki satırlarında modern bir tezat oluşacağını habercisidir.

Şair aslında sıfır derece bir içkiyle kendisi bir duygusal boşluğa sürüklenmektedir. İçki sıfır derece olduğu için kendisine tesir etmiyor. Şimdiki hayatı da bu içki gibidir. Hayatın değerleri yitip gitmektedir. Eşi yanında yoktur, sonsuzluğa gitmiştir; kendisi belli bir olgunluğa eriştiği için gençliğin verdiği canlılık ve hayaller azalmıştır.

Kiki Dimoula başka içkileri değil özellikle konyağı seçmiştir. Konyak Hristiyan dünyasında cenaze töreninden sonra ikram edilen ritüel bir içkidir. Alkol içerdiği için organizmayı canlandırıp hayatın zorluklarının daha hafif atlatılmasına yardımcı olur. Fakat bu şiirde sıfır derece konyakta bu özellik yoktur. Çünkü burada konyak hiç alkol içermiyor. Şair için iç dünyasının acısı bir konyağın kendisine vereceği coşkudan kat kat üstündür.

Son olarak şair geçmişteki güzel dakikaların yitip gittiğinin gerçeğine sıkışıp kalarak tek tesellinin hatıralarla yaşamak olduğunu kanısına varır.

⁹⁷ Kiki Dimoula, “Κονιάκ Μηδέν Αστέρων, της Κικής Δημουλά”

(Çevrimiçi) <https://popaganda.gr/art/koniak-miden-asteron-tis-kikis-dimoula>, 24 Ağustos 2020.

⁹⁸ Şiirin çevirisi ve analizi yazar tarafından yapılmıştır.

Şiirde pesimist bir algı, hayattan kopuş ve hayal kırıklığı göze çarpmaktadır. Şair eski bir fotoğraf sayesinde geçmişi ile yüzleşmektedir. O sorunsuz, derbeder ve mutlu günleri nostalji ile hatırlamaktadır. Ancak geçmişte kalmış fotoğraflar onun için negatif bir yüküdür çünkü hayattan kopmuştur. Onun için fotoğraf, yitirmişliği ve kaybı simgelenmektedir. Eşiyle birlikte denizi seyrederken mutlu duruşları ile geçmişe romantik bir dönüş yapmaktadır. Ancak fotoğrafların pozitif tarafı daha baskın çıkar. Onlar sayesinde eşini unutamamış unutkanlık çemberine kendini koyvermemiştir. Fotoğraf ve hatıralarla aşkını tazelemektedir. Deniz ise ölüm ve ayrılık karşısında yaşama sevincini sembolize eder. Şair için o zaman her yer denizdir. Şair aşkını eşiyle birlikte denizi seyrederek doya doya yaşar, deniz onun için bir mutluluk pınarıdır, onun gözünde her şey deniz gibi uçsuz bucaksız bir sevinç kaynağıdır.

3.15. “Britanya Müzesi (Elgin’in Mermerleri)”Şiirinin Çevirisi

“Κική Δημουλά, «Βρετανικό μουσείο (Ελγίνου μάρμαρα)»

Στην ψυχρή του Μουσείου αίθουσα

την κλεμμένη, ωραία, κοιτώ

μοναχή Καρυάτιδα.

Το σκοτεινό γλυκό της βλέμμα

επίμονα εστραμμένο έχει

στο σφριγηλό του Διονύσου σώμα

(σε στάση ηδυπαθείας σμιλευμένο)

που δύο βήματα μόνον απέχει.

Το βλέμμα το δικό του έχει πέσει

στη δυνατή της κόρης μέση.

Πολυετές ειδύλλιον υποπτεύομαι|

τους δύο αυτούς να 'χει ενώσει.

Κι έτσι, όταν το βράδυ η αίθουσα αδειάζει

απ' τους πολλούς, τους θορυβώδεις επισκέπτες,

τον Διόνυσο φαντάζομαι

προσεκτικά απ' τη θέση του να εγείρεται
των διπλανών γλυπτών και αγαλμάτων
την υποψία μην κινήσει,
κι όλος παλμό να σύρεται
τη συστολή της Καρυάτιδας
με οίνον και με χάρδια να λυγίσει.
Δεν αποκλείεται όμως έξω να 'χω πέσει.
Μιαν άλλη σχέση ίσως να τους δένει
πιο δυνατή, πιο πονεμένη:
Τις χειμωνιάτικες βραδιές
και τις εξαίσιες του Αυγούστου νύχτες
τους βλέπω,
απ' τα ψηλά να κατεβαίνουν βάθρα τους,
της μέρας αποβάλλοντας το τυπικό τους ύφος,
με νοσταλγίας στεναγμούς και δάκρυα
τους Παρθενώνες και τα Ερεχθεία που στερήθηκαν⁹⁹
στη μνήμη τους με πάθος ν' ανεγείρου. ”¹⁰⁰

Britanya Müzesi(Elgin'in Mermerleri)

Soğuk müzenin odasında
Çalınmış, güzel, yalnız
Kariatis'e bakıyorum.
Karanlık tatlı yüzü inatla
yalnız iki adım uzakta olan
Dyonisos'un dinç vücuduna dönmüştür
(şehvetle yontulmuş vaziyettedir)

⁹⁹ Kiki Dimoula, “βρετανικό Μουσείο”,
(Çevrimiçi) http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2218/Keimena-Neoellinikis-Logotechnias_G-Gymnasiou_html-empl/extras/texts/index03_05_parallilo_dimoula.html, s 36-37.

¹⁰⁰ Kiki Dimoula **a.g.e.**, 36-37.

Onun bakışı da kızın güçlü beline düşmüştür.
Senelerce bir aşk ilişkisi ikisini birleştirdiğinden
Şüphe ediyorum.
Böylelikle gece oda kalabalık, gürültülü
Misafirlerden boşalınca
Dionisos'un yanındaki anıt ve heykellere
Kuşku uyandırmamak için
dikkatle yerinden eğildiğini
Kariatis'in çekingenliğini
şarap ve okşamalarla gidermek için
bütün benliği ile ona doğru sürüklendiğidir.
Ama yanılıya düşme payım da olabilir.
Başka bir ilişki daha güçlü, daha acı
belki onları birleştiriyor.
Onları kış gecelerinde
ve harikulade Ağustos gecelerinde görüyorum,
yukarıdaki kaidelerinden iniyorlar
gündüzdeki tipik bakışı çıkartarak
nostaljik inilti ve gözyaşları ile
yoksun oldukları Parthenon ve Erethia'yı
belleklerinde tutku ile yükseltiyorlar

3.16.“Britanya Müzesi (Elgin’in Mermerleri)”Şiirinin Analizi

Parthenon Mermerleri daha doğrusu Parthenon Heykelleri ya da Elgin’in Mermerleri Atina’nın Akropolisinden gelen koleksiyondur. Atina’dan İngilizce Tom Brows tarafından 1806’da alınmış ve İngiltere’ye götürülmüştür. Kont Tom Brows 1799-1803 yılları arasında Osmanlı İmparatorluğunda İngiltere’den gönderilmiş bir konsolostur.

O zamanlar Osmanlı İmparatorluğunun bir vilayeti olan Yunanistan’ın durumundan faydalanmıştır. Osmanlı padişahından bir ferman almayı başarak heykellerin güya ölçüsünü ve kalıbını alacakmış gibi izin almıştır. Esasında padişahın fermanı kaptıktan sonra heykelleri Akropol’den çıkartıp onları yurtdışına kaçıracaktır. Ancak padişahın fermanı bütün araştırmalara rağmen Türk arşivlerinde bulunamamıştır. İtalyan bir tercümesi Hant diye bir papazın arşivinde bulunmuştur. Bu İtalyan metin tercüme edilerek Hant tarafından Özel Araştırma Komisyonuna verilmiştir.1801’den 1804’e kadar Elgin’in grubu Akropol’deki heykel ve mermerlere zarar vererek Parthenon’nun inceliklerle işlenmiş sütun kaidelerini yerinden sökmüştür. Bu kadar sanat değeri yüksek eserleri limandan limana nakletmek epey zor olmuştur. Bu süreçte batan bir geminin ardından Elgin’in mermerlerini denizin dibinden çıkartmak için çok para harcanmıştır. Üstelik ekonomik olarak çöktüğü için bu değeri biçilmeyen sanat eserlerini, kendisi artık ilgilenemeyerek çeşitli rutubetli depolara koymak zorunda kalmıştır.¹⁰¹

Elgin, ekonomik çöküşü başladıktan sonra Atina’daki Akropol’den getirdiği arkeolojik sanat eserlerini yarı fiyatına İngiliz devletine satmak zorunda kalmıştır.1816’dan sonra bu sanat eserleri Britanya Müzesinde teşhir edilmeye başlamıştır. Mermerlerin Akropol’den kesilerek alınmasına ve Londra’ya getirilmesine Lord Byron ile John Newport yardımcı olmuştur. Elgin’in bu hareketi Yunan kültürünü yıpratıcı ve aşağılayan bir hakaret olarak görülmüştür. İskenderiye kökenli Konstantinos Kavafis mermerlerin Yunanistan’a iade edilmesi gerektiğini iki eserinde ilk söz eden kişi olmuştur. 1983-1986 yıllarında Kültür Bakanı Melina Merkuri zamanında mermerlerin ana vatana geri getirilmesi için çok uğraşmıştır. O

¹⁰¹KefallinaiouEvgenia, “**Τα Μάρμαρα Του Παρθενώνα και το Κατηγορώ Του Μπαυρον**”,Atina,Oikos Yayınları,2003, s.150-190.

zamandan bugüne değin Yunanistan ile İngiltere arasında mermerlerin iade konusu politik bir sorun olarak kalmaktadır. Parthenon heykellerinin geri verilmesi konusu hem Yunan makamlarında hem uluslararası kuruluşlarda desteklenmektedir. UNESCO evrensel bir miras olan eski eserleri koruma adına bunların ana vatana iade edilmeleri için çaba sarf etmektedir. Ancak Nisan 2007’de Britanya bir bildiri yayımlayarak heykellere sahip çıkmıştır. 2009’da Akropol’deki yeni açılan müzeye bu eşsiz sanat eserlerini ödünç olarak verebileceğini söylemiştir. Bunun karşılığında eserlerin Britanya’ya ait olduğunu Yunan hükümetinin bunu tanıması gerektiğini ileri sürmüştür.¹⁰² Tabii Yunanların bunu şiddetle reddetmesi ile konu günümüze kadar iki ülke arasında soğuk rüzgârların esmesine yol açmaya devam etmektedir.

Kiki Dimoula, *“Britanya Müzesi”* şiirinde memleketine ve kendisine acı veren bu konuyu ele almıştır. Esasında dünyanın hemen hemen bütün ülkelerinde böyle kültürel kayıplar olmuştur. Bu uluslararası bir sorundur. Her insanın ve devletin sanata ve kültüre sahip çıkması gerekir. Şair bu sanat kaybını aşka benzeterek hislerini yoğunlaştırmıştır. Bu iki heykelin birbirlerine olan gizli aşkını ve memleketlerinden uzak olmalarından duydukları acıyı okur iliklerine kadar hissetmektedir. Anavatanından uzak ve bulunduğu yere eğreti duran, sanat değeri eşsiz bu iki heykel erişilemeyen acılı bir aşk hikâyesini çağrıştırmaktadır.

3.17. *“Tanrının Şaşkınlığı” Şiirinin Çevirisi*

“Απορία θεού

*Στην πλατεία Κουμουνδούρου ετοιμόρροπα
μεσάνυχτα και νυσταγμένα άστρα.*

*Συρτός χορός των σκοταδιών την Ευριπίδου
κι οι γύψινες γιρλάντες των σπιτιών
χάνουν το σχέδιο τους και το ψάχνουν*

¹⁰² Alkistis Horemi, *“Τα Γλυπτά του Παρθενώνα, Ακρόπολη, Βρετανικό Μουσείο, Λούβρο”*, Atina, Efesos Yayınları, 2004, s.150; 210.

μ' ένα μυστήριο αχ που αναστενάζεται,
Ζεσταίνονται οι γλάστρες στα μπαλκόνια,
γυμνά κοιμούνται τα όνειρα πιο μέσα.

Κάπου εκεί τριγύρω κι ανεμπόδιστα,
τραγουδιστά κι αθώα ροχαλίζει
ένας χωρισμός.
Στις ταρατσες

στρώνει για ύπνο
μια καλοκαιριάτικη προδιάθεση για λύπη.

Για σένα όλα τούτα
ένα μπαλκόνι μόνο
κάθεσαι και διδάσκεις τη θέση των άστρων.
Έδειξες πρώτα τη μεγάλη Άρκτο,
ύστερα τη μικρή
και κύλησες μετά στον Πολικό αστέρα.

Ξέρει καλά το χέρι σου
την άγωνα γραμμή των λάμψεων.
Μπαίνει αργά στους όρμους του φωτός,
των σκοταδιών τις ξέρες αποφεύγοντας.
Όπου συναντηθεί με διάττοντα παραμερίζει.
αφήνει να περάσει πρώτα η πτώση.

Ξεκινάει πάλι,
ζυστά περιπλέει εκείνα τα μικρά,
τα σχεδόν βουλιαγμένα στο πολύ μακρινό,
αγαπημένα άστρα,
που έχουν μια παρουσία διακοπτόμενη,
φάρτοι μοναξιάς.
Σ' αυτά τα βουλιαγμένα άστρα
κοντοστέκει το χέρι σου,
φορτώνει από το ένα μακρινότητα
και την πηγαίνει στο άλλο.

Ξεκινάει πάλι,
δείχνει, αρμενίζει, μοιάζει
κατάρτι ουράνιου καϊκιού
να βγαίνει του Θεού η απορία:
Πώς αντέχουμε οι άνθρωποι
να λέμε πέρασε η ώρα.
Στην Πειραιώς ξελαρυγγιάζεται ένας κόκορας
για να πει ξημερώνει.

Στην Ευριπίδου
οι γύψινες γιρλάντες των σπιτιών
βρίσκουν το σχέδιο τους:
γύψινα λουλούδια,
γύψινοι ερωτιδείς αφηρημένοι,
μετά λείπει ολόκληρο κομμάτι απ' το σχέδιο,
δεν ξέρουμε τι απόγινε,
κι επανέρχονται πάλι τα γύψινα λουλούδια,
οι γύψινοι ερωτιδείς
που ξεκαρδίζονται στα γέλια
γι' αυτή την επανάληψη¹⁰³

Tanrı'nın Şaşkınlığı

Koumoundouros meydanında
Cılız geceler
Ve uykulu yıldızlar

Birkaç karanlık Euripides caddesinde bir dans çizgisi oluşturur
Evlerin sıra çelenkleri

¹⁰³ Kiki Dimoula, **Το Λύγο Του Κόσμου**, Atina, Ikaros Yayınları, s.40-42.

Detaylarını kaybedip tekrardan onları aramaya başlar
Gizemli bir ‘oh’ çekerek.
Saksılar balkonlarda ısınır,
İçeride rüyaların içerisinde uyulurken.

Orada bir yerde ve belirtilmemiş,
Bir ayrılık
Horluyor ve tezahürat yapıyormuşçasına.
Çatılarda
Üzüntüye adanan için bir yaz yatkınlığı
Uyumayahazırlanıyor.

Senin için, tüm bunlar
Bir balkon,
Oturup yıldızların pozisyonlarını öğretmen için.
Önce Büyükayı takımyıldızını işaret ediyorsun
Sonra küçük olanı
Ve sonra Kuzey Yıldızı'na doğru kayıyorsun.

Parmağın iyi tanıyor
Pırıltıcının çorak çizgisini.
Işığın koylarına dikkatlice girer kaçınırken
Karanlığın kuruluşunu.
Düşen bir yıldızla karşılaştığı her yerde kenara çekilir.
Önce sonbaharın gitmesine izin vererek.

Tekrardan başlıyor,
Bu küçüğün yakından geziniyor,
Neredeyse çok uzaklarda batmışçasına,
Bozulmuş bir varlığa sahip olan –
Değerli yıldızlar,
Yalnızlığın deniz fenerleri.

O batan yıldızlarda
Parmağın tökezler,
Birden uzaklığı yükler
Ve diğer tarafa götürür.

Tekrar başlıyor.
İşaret ediyor, yelken açıyor,
Bir gökyüzü gemisinin direğini andırarak
Tanrı'nın şaşkınlığında bir gezintiye çıkararak:
Biz insanlar nasıl hayatta kalırız?
Zaman geçti diyerek
Nasıl hayatta kalırız?
Pire caddesinde bir horoz ötüyor
Şafak söktü demek için.

Euripides caddesinde
Evlerin alçı çelenkleri
Ayrıntılarını buluyor:
Alçı çiçekleri,
Alçıdan soyut aşk tanrıları,
Aniden tasarımın bir kısmı eksiktir,
Ne olduğunu bilmiyoruz,
Ve alçı çiçekler tekrar görünür,
Alçı aşk tanrıları
Kalpten güler
Bu tekrar ile.

3.18. “Tanrının Şaşkınlığı” Şiirinin Analizi¹⁰⁴

Dimoula, Atina'nın eski mahallelerinden birinde sıcak bir gecede en sevdiği konuları (aşk, kayıp ve yalnızlık) ele alıyor. Mekânın seçimi, şiirin tonu ve ikinci bir kişiye doğrudan hitap etmesi, eserin muhtemelen şairin samimi bir başka kişiyle ilişkisinin durumunu açıklayan kişisel deneyim temeli bir şiir olduğunu göstermektedir.

Eserin başlangıcı anlatımın yerini ve zamanını ortaya koyuyor: gece geç saatlerde Atina'nın merkezindeki Psiri mahallesi. Şairin bulunduğu yerde fiziksel veya zihinsel olarak bulunup bulunmadığı belirsizdir, ancak evlerin ve yıldızların tanım şekli şairin fiziksel veya zihinsel devinim içinde olduğunu göstermektedir. Bir ihtimal sevilen bir simadan ayrılık sonucunda eser kaleme alınmıştır.

Mekânın tanıtımından sonra, Psiri'nin ana caddelerinden birinde fiziksel veya zihinsel bir gezintiye çıkılmaktadır. Zifiri karanlıkta şairin evlerdeki siva süslemelerini görememesi sevgi ve sevginin sembolü olarak ele alınabilir. Eserin ilerleyen bölümlerinde aşıklar arasındaki kaçınılmaz mesafe, kişinin partnerinin kaçınılmaz kaybı ve insanlardaki doğal yalnızlık gibi meseleler gökyüzünün kompozisyonu ve yıldız sembolleri üzerinden ele alınıyor. “*Zaman geçiyor*” uyarısıyla her şeyin bir sonu var mesajı verilirken zaman ile insan arasındaki mücadeleyi Tanrı'nın bile şaşkınlıkla takip ettiğine işaret ediliyor. Şiirin son kısmında gün, ışığı getirse de şairin ruh halini ve durumunu yatıştıramaz. Çelenk tasarımı, sevgi ve şefkatin sembolü olarak burada, aslında tüm parçaları eksik, evlerin tüm siva süslemelerinde tekrarlanan bir duruma işaret eder. Şair burada deneyiminin (ders) tekrarlayıcı ve evrensel olabileceğini vurgular.

Kiki Dimoula aşk temasına yoğun bir şekilde yoğunlaşmıştır. Ona göre aşk sadece bir ay süren bir olaydır ve her zaman yerini ebedi olan sevgiye bırakır. Şair aşk temasını romantik bir hava yaratarak eserlerinde yansıtmaktadır. Şaire göre aşk

¹⁰⁴ Şiirin analizi ve çevirişi yazar tarafından yapılmıştır.

duygusunu yoğun olarak yaşamak önemlidir. O bir aylık süreyi dolu dolu yaşamak en temel noktadır. Aşk kolay bulunan bir şey değildir ve emek ister. Şairin yoğunlaştığı bir temada yalnızlıktır ve zamanın akmasından kaynaklanan yıpranmadır. Bu yıpranmayı herkes yaşayacaktır. Hiç kimse akıp giden hayatı geri getirememektedir. Zaman akıp gider ve beraberinde yıpranmayı getirir. Bu kaçınılmaz bir olaydır. Kiki Dimoula'nın eserlerinde hüznün duygusu vardır bu hüznün o dönemin sorulanlarından kaynağını almıştır. Şair, Yunanistan'ın Alman işgali sonrası yaşadığı acı ve ekonomik sorunlara vurgu yapmaktadır ve tüm bu temaları Dimotiki dillini kullanarak ele almıştır. Kiki Dimoula resim tekniğini kullanarak bütün bu temaları şiirlerine ustaca yerleştirmiştir. Şairin Yunan edebiyatına yapmış olduğu katkısı paha biçilemezdir. Şairin kullanmış olduğu temalar sadece yazarın yaşadığı döneme değil her döneme vurgu yapmaktadır. Yani şairin şiirleri yıllar sonra okunsa bile etkisi her zaman aynı kalmaktadır.

SONUÇ

Bu çalışmada çağdaş Yunan edebiyatının önemli şairlerinden biri olan Kiki Dimoula'nın şiirleri, yaşadığı dönem ve ait olduğu akım incelenmiştir. Kiki Dimoula'nın yaşadığı dönemin politik havası ve İkinci Dünya Savaşı Alman işgalinden kaynaklanan melankolik hava eserlerinde dikkat çekmektedir.

Eserlerinde genellikle hüznün, ölüm, aşk ve yalnızlık temaları mevcuttur. Kiki Dimoula “*Şiirler*”adlı eserinde bu temalar yaygın olarak görülmektedir. Yunanistan’da bu şiir kitabı başarılı eserlerden biri olmuştur. Şairin en çok korktuğu olay yalnızlık ve zamanın akıcılığıdır. Zaman akıp gitmektedir, bu da insanı yalnızlığa sürüklemektedir. Bu yalnızlık her insan için kaçınılmazdır. Şaire göre kalıcı tek şey sevgidir.

Kiki Dimoula, zor bir dönemde Yunanistan’da yaşamıştır. 1931 yılında doğmuştur. İzmir’in kaybedilmesinden sonra yaşanan açlığı sefaleti birebir görmüştür. Bu yapılan hatanın ne kadar acılı olduğunu deneyimlemiştir. Bundan sonraki dönemde 1941 yılı Alman işgalini de birebir yaşamıştır. Bu yaklaşık dört sene sürmüştür. Sonuçta zafer vardır ancak daha sonra ne yazık ki açlık Yunan halkını kötü bir şekilde kuşatmıştır. 1945 sonrasında, yaklaşık dört sene sonra, iç savaş Yunanistan’ın en trajik dönemlerinden birine sebebiyet vermiştir. Bu dönemde kardeş kardeşi katletmiştir. Bu yüzden bu, Yunanistan’ın en kanlı dönemi olmuştur. Bundan sonraki dönemde ülke, 1964-1976 yılları arasında askeri darbeye sarsılmıştır. Yunanistan’da konuşma özgürlüğü diye bir hak bu zaman diliminde var olamamıştır. Sadece iktidarı asker ele geçirmiştir, idamlar yaşanmıştır. 2004 senesinde ise Olimpik oyunlar gerçekleşikten. Ne yazık ki dört sene sonra Yunanistan bir ekonomik krizle baş başa kalmıştır. Bu kriz günümüze kadar etkisini sürdürmektedir. Kiki Dimoula bu kadar karanlık olaydan sonra bir melankoli havasına bürünmüştür ve bu havayı şiirlerinde yansıtmıştır. Dimoula’nın şiirlerinde melankolik hava aslında yaşadığı dönemsel dramları ve hüznüleri yansıtmaktadır.

Bu çalışmamızın sonucunda Kiki Dimoula’nın eserlerindeki ölüm ve yalnızlık temasının daha baskın olarak İzmir’in kaybı ve İkinci Dünya Savaşının ağır

sonuçlarından kaynaklandığına ulaştığımızı söyleyebiliriz. Çalışmamız Kiki Dimoula ile ilgili gelecekte yapılacak çalışmalara ışık tutacaktır.

ΚΑΥΝΑΚÇA	
Kitaplar ve Makaleler	
Apostolis,Loukas:	Λουκάς Αποστόλης, Μαρτυρίες από το Φωτεινό Φοιτητικό Κίνημα 1967-1974, Atina, Iolkos Yayınları, 2021, s.10-25.
Athanasopoulos, Vangelis:	Το Ποιήτικο Τοπίο Του Ελληνικού 19^{ου} και 20^{ου} Αιώνα, Atina, Kastanioti Yayınevi,1995.
Avtziagiannis,Konstantinos ,:	Ο Ελληνικός Εμφύλιος Πόλεμος 1946-1949, Epikinonies Yayınları, Eylül 2005, Atina,s.65-80.
Barmazis, D. Nikos:	“1944 - Η Απελευθέρωση ΤηςΑθήνας Και Η Ταξική Σύγκρουση Του Δεκέμβρη”, Atina,Grafimma Yayınları,2021.
Clogg, Richard:	The Classics And The Movement For Greek Independence. In The Impact Of Classical Greece On European And National Identities, Brill, London,2003.
Dimoula,Kiki:	Ποήματα, Atina, Ikaros Yayınları, 1998.
Dimoula Kiki:	“Χλόη θερμοκηπίου”, Ikaros Yayınları 2005, Atina
Dimoula,Kiki:	Ποήματα, Atina, Ikaros Yayınları,

2005.	
Dimoula Kiki:	”Το Τελευταίο Σώμα Μου” , Genaris Yayınları, 1981
Gallant, Thomas W:	Modern Greece , London, New York&Oxford University Press, 2001.
Giannopoulos, Nikos:	Το Ξεχασμένο “ΟΧΙ” , Atina, Historical Quest Yayınları, Mayıs 2015.
Horemi, Alkistis:	“Τα Γλυπτά του Παρθενώνα, Ακρόπολη, Βρετανικό Μουσείο, Λούβρο” , Atina, Efesos Yayınları, 2004
Kalaberis, Stefanos:	“Η Επανάστασης της 21ης Απριλίου 1967” , Atina, Peralgos Yayınları, 2011.
Kefallinaïou, Evgenia:	“Τα Μάρμαρα Του Παρθενώνα και το Κατηγορώ Του Μπαυρον” , Atina, Olkos Yayınları, 2003.
Kelağa Ahmet, İbrahim:	“Skarlatos Vizantios'un Yunan Sözlük Bilimindeki Yeri ve 1835 Tarihli Sözlüğünde Tespit Edilen Türkçe Alıntılar” , Türkiyat Mecmuası, c.27/2, 2017.

KoliopoulosJohn, Veremis Thomas:	Modern Greece: A History since 1821, New Jersey,Wiley Publishing, 2009.
Karagiorgos ,Giorgos:	“Απο Τον Ιδέα Στο Πραξικόπημα Της 21ης Απρίλιου” ,Iolkos Yayınları,Kasım 2003, Atina,305-325
Loukas, Apostolis:	Λουκάς Αποστόλης, Μαρτυρίες από το Φωτεινό Φοιτητικό Κίνημα 1967- 1974 , Atina, Iolkos Yayınları, 2021.
Anderson, Stephen, R:	“Languages : a Very Short Introduction” , London,Oxford University Publishing, 2012.
Papadimitriou, Dimitris:	“Η Γερμανική Κατοχή Στην Ελλάδα” , Atina, Periskopio Yayınları, 2010.
Papastasi, Despina:	Η Ποίηση Και η Ποιητική Της Κικής Δημουλά ,Atina,Ioanina University,2014, s. 60-85
Siotis,Dinos:	“Έλληνες Ποητές σε Κρίση” , London, Smokestack Books, 2015.

Smythe, E. Karen:	Gallant, Munro, and the Poetics of Elegy, London, McGill-Queen's University Press, 199
Saraki, Stavoula:	“Η Κριτική Για το Έργο Της Κικής Δημουλά”, Patra, Doctorine degree, Patra Universitesi, 2015.
Woodhouse Christopher Montague: London Faber & Faber, 1991.	Modern Greece: A Short History,
Veliadis ,Annibas:	“ Κατοχή” , Enalios Yayınları, 11 Kasım 2008, Atina, 210-230.
Xristou Sofia: Κικής	“Ο έρωτας και ο φεμινισμός στο έργο της Δημουλά”, Ioanina Universitesi, 2016, 300-358.

Çevrimiçi:	
Anonim: Καθαρεύουσα”, (Çevrimiçi) https://www.kisa.link/Q6nJ 5 Haziran 2011.	“Ο Αδαμάντιος Κοραής και
Anonim, : σπουδαία ποιήτρια!” (Çevrimiçi) https://www.proinos-typus.gr/kiki-dimoula-itan-PROTO-ATOMO-POU-TIMITHIKE-AP0-IDRYMA-MAKEDONIKOU-VRAVIOU-STI-DRAMA-EFYGE-KIKI-DIMOU-1A-MIA-SPOUDEA-PIITRIA/ , 24 Subat 2020.	“Έφυγε» η Κική Δημουλάμια

Anonim :	”Ο έρωτας; Γένους Ανυπεράσπιστου”, (Çevrimiçi) https://www.dinfo.gr/%CE%BA%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CF%85%CE%BB%CE%AC-%CE%BF ,6 Haziran 2020.
Anonim:	“Kiki Dimoula’s the most important 7 poems” , (Çevrimiçi) https://www.wisefamousquotes.com/kiki-dimoula-quotes/ , 5 Mart 2022.
Anonim:	Η ποιήτρια που «έπεσε» στο δεύτερο θέμα της Έκθεσης στις Πανελλήνιες 2022 (Çevrimiçi) https://www.neolaia.gr/2022/06/03/kiki-dimoula-thema-ekthesis/ 3 Haziran 2020
Arhimadritis, Yorgos:	“Κική Δημουλά: «Είμαι Ακόμα Πεινασμένη για Ζωή»”, (Çevrimiçi) https://www.kathimerini.gr/opinion/interviews/882468/kiki-dimoyla-eimai-akoma-peinasmeni-gia-zoi/ , 11 Kasım 2016.
Berberakis, Stelyo:	“Yunanistan Nasıl Bağımsız Oldu, 200 YılÖnce NelerYaşandı?” , (Çevrimiçi) https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-56497345 , 25 Mart 2021 .
Dima, Despina:	“Kiki Dimoula: “Κική Δημουλά: 6 Υπέροχα Ποήματα Ενός ΥπέροχουΜυαλού”,(Çevrimiçi) https://www.ladylike.gr/afierwmata/kiki-dimoula-poiimata , 22 Şubat 2022.

Dimokidis, Aris: Της	“Η κική Δημοουλά στο Πρωτο σέλιδο Σημερινής International Herald Tribune” (Çevrimiçi) https://www.lifo.gr/lifoland/mikropragmata/i-kiki-dimoylastoprotoselido-tissimerinis-international-herald-tribune , 5 Aralık 2013.
Dimoula, Kiki: (Çevrimiçi)	“βιογραφικό”, http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2710/Keimena-Neoellinikis-Logotechnias_G-Lykeiou_html-empl/index_a_30_02.html , 15 Mayıs 2022.
Dimoula, Kiki: https://www.pinterest.es/pin/515451119828239200/ , 25 Mart 2022.	“Ποιήματα”, (Çevrimiçi)
Dimoula, Kiki: “Όταν Αγαπάς” (Çevrimiçi)	https://www.greeklyrics.gr/stixoi/otan-agapas/ , 29 Mart 2022.
Dimoula, Kiki: https://diaryofwonder.tumblr.com/post/116573095395 , 1 Nisan 2022.	“Βαθεία Αύλαξ”, (Çevrimiçi)
Dimoula, Kiki: https://www.newside.gr/2020/03/kiki-dimoula-emmoni-idea/ , 12 Şubat 2022.	“Εμμονη Ιδέα”, (Çevrimiçi),

Dimoula,Kiki: Άδεια Χέρια”, (Çevrimiçi) https://www.tampouloukia.gr/2019/04/blog-post_58.html , 8 Eylül 2019.	“Κανένα Τέλος δεν έρχεται με
Dimoula,Kiki: ΔιότιΈπρεπε Απορώ με Τίποτε`` (Çevrimiçi) https://www.newside.gr/2018/11/eimai-thimomeni-me-mena-dioti-tha-eprepe-na-exo-orimasei-na-min-aporo-me-tipote/ , 12 Mart 2021.	“Είμαι θυμωμένη με Μένα να Έχω Ωριμάσει. Να μην
Dimoula, Kiki: (Çevrimiçi) https://gr.pinterest.com/pin/508766089129630916/ , 10 Mart 2020.	“Απομακρύνομαι από Κάπου”
Dimoula, Kiki: (Çevrimiçi), https://www.pinterest.es/pin/651051689856837161/?amp_client_id=CLIENT_ID(&mweb_unauth_id&url=https%3A%2F%2Fwww.pinterest.es%2F&pin%2F651051689856837161%2F&expand=true , 10 Kasım 20	“ΕρωταΑναλφάβητος” ,
Dimoula, Kiki: https://www.flickr.com/photos/giovdim/39215527294 , 10 Aralık 2021.	“Bodies” (Çevrimiçi)
Dimoula,Kiki: Κικής Δημουλά” (Çevrimiçi) https://popaganda.gr/art/koniak-miden-asteron-tis-kikis-dimoula , 24 Ağustos 2020.	“Κονιάκ Μηδέν Αστέρων, της

Dimoula, Kiki: Μουσείο”,(Çevrimiçi) http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2218/KeimenaNeoellinikis-Logotechnias_G-Gymnasiou_html-empl/extras/texts/index03_05_parallilo_dimoula.html , s 36-37.	“βρετανικό
Donadio, Rachel: Reflection (Çevrimiçi) https://www.nytimes.com/2013/01/12/world/europe/work-of-greek-poet-kiki-dimoula-shows-reflection-of-countrys-hard-times.html , 11 Haziran 2013.	”Inside A Greek Poet’s work, Of Her Country’s Hard Times”,
Kritikou Eleni: μάτια της Çevrimiçi) https://jenny.gr/real-life/who/365325/kiki-dimoula-o-erotas-o-hronos-i-monaxia-mesa-apo-ta-matia-tis-poiitrias-poy , 6 Haziran 2020	” Ο έρωτας, ο χρόνος, η μοναξιά μέσα από τα ποιήτριας που σήμερα”,(
Koubara, Gianni: Μεταπολεμική https://www.kathimerini.gr/culture/128937/h-deyteri-metapolemiki-poiitiki-genia/ , 10 Ekim 2002.	“Η Δεύτερη Ποιητική Γενιά (Çevrimiçi)
Mandilara, Tina : Ποιητής https://www.protothema.gr/culture/article/977816/kiki-dimoula-poia-itan-i-poiitria-pou-agapise-o-kosmos/ , 23 Şubat 2020.	“Ποιος Ήταν Ο αγαπημένος Του Λαού”, (Çevrimiçi)

Sermous, Maria: Δημουλά για Βραβεία δεν	“Υποψηφιότητα Της Κικής Νόμπελ Λογοτεχνίας, Αλλά Δίνονται Μετά θάνατον”, (Çevrimiçi) https://www.mononews.gr/politismos/lina-mendoni-i-ipourgos-politismou-iche-protini-tin-kiki-dimoula-gia-nompel-logotechnias , 23 Şubat 2020.
Stefanou, Stelios: Αντίο Στη (Çevrimiçi) https://www.cnn.gr/ellada/story/208933/kikidimoyla-to- megali-ellinida-poiitria, 25 Şubat 2022.	“Κική Δημουλά: Το «Τελευταίο Μεγάλη Ελληνίδα Ποιήτρια” teleytaio-antio-sti-
Stoliopulos, Basilis: Ιστορικός Γερμανική	“Ένας Προκλητικός Γερμανός Διαβάζει Διαφορετικά Τη Εισβολή” (Çevrimiçi) https://www.huffingtonpost.gr/entry/prokletikos-yermanos-istorikos-diavazei-allios-te-yermanike-katoche_gr_60ba0e84e4b0f479d60fcd67 , 10 Haziran 2021.
Syggrou, Penny: Συμβιβασμούς (Çevrimiçi) https://www.newsitamea.gr/2019/11/06/an-metrisete-me-posoys-symvivasmoyssyzoyme-kiki-dimoyla/ , 6 Kasım 2019.	“Αν Μετρήσετε με Πόσους Συζούμε... Κική Δημουλά”, (

EKLER

Şekil Listesi

Şekil 1. Kiki Dimoula'nın
Hayatı(<https://www.facebook.com/simurgunsedasi/posts/3070456136298535>)

Şekil5.Rönesans(<https://www.sanatperver.com/ronesans-nedir-nasil-ve-nerede-ortaya-cikmistir/>)

Eşi Athos Dimoulas (Αθως Δημουλάς)

Simurg'un Sedası

Asıl adı Vasiliki Radou (Βασιλική Ράδου) olan Kiki Dimoula 6 Haziran 1931'de doğmuştur. Yunanistan Merkez Bankası'nda 25 yıl boyunca çalışmasının ardından 1974'te emekliye ayrılmıştır. 1954'te Athos Dimoulas (Αθως Δημουλάς) ile evlenmiş ve iki çocukları olmuştur.

Şekil 2. Kiki Dimoula'nın eşi

(https://m.facebook.com/simurgunsedasi/photos/pcb.3070456136298535/3070455919631890/?type=3&source=48&__tn__=EH-R)

Şekil 3. Şiir Akımı (<https://www.tovima.gr/2020/02/23/culture/kiki-dimoula-i-poiitria-pou-eksymnise-tin-apoleia-tou-xronou-kai-ti-ft>)

(<https://www.kathimerini.gr/culture/athinaika-plus/561331897/enas-peripatos-ston-aprili-toy-1941-otan-i-ellada-epefte-sta-cheria-ton-nazi/>)

Şekil 4. Şiir imzalarken (<https://www.ladylike.gr/afierwmata/kiki-dimoula-poiimata/>)

Şekil 25. Kiki Dimoula'nın Yunanistan ERT kanalında katıldığı zaman

Şekil 26. Kiki Dimoula ERT televizyon programındaki şiir hakkında söyleyişi

Şekil 27. Yazar Ianos Kafe de yapmış olduğu söyleyişi.

Şekil 28. Yazarın IanosCafe'deki konuşması. Ölümü ve zamandan ötürü yıpranmayı konuşurken Kiki Dimoula

Şekil 29. Kiki Dimoula 4 Aralık 2004 yılında bulunduğu şiir konferansı...

Şekil 30. Kiki Dimoula'nın“ Antisesis” programındaki söyleyişi (15/09/09)

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Ad Soyad: Konstantinos Stelya

Yabancı Dil: İngilizce, Yunanca

Eğitim ve Akademik Durumu :

Lise: Özel Zapyon Rum Lisesi (2008-2012)

Pedagojik Formasyon Programı: İstanbul Üniversitesi (2016-2017)

Lisans: İstanbul Üniversitesi Amerikan Kültürü ve Edebiyatı (2012-2017), Çağdaş Yunan Dili ve Edebiyatı (Yandal Öğretim Programı) (2014-2016)

İş Tecrübesi:

Köy Hizmetleri Anadolu Lisesi, İngilizce öğretmenliği stajyeri - 2017

Dönemlik kişiye özel İngilizce dersleri

Just English – 2020 Ocak – hala çalışmaktadır.

English culture – 2020 Eylül- Mart 2020

English Time Dil Okulları – 2020 -2022

English Council 2022 - hala çalışmaktadır.